

Jaarstukken 2023

Versie: Vastgesteld door Raad op 27 juni 2024

Duurzaamheid	129
Risico's en weerstandsvermogen	151
Bedrijfsvoering	167
Lokale Heffingen	183
Onderhoud kapitaalgoederen	193
Verbonden Partijen	203
Grondbeleid	223
Grootschalige projecten	226
Financiering	229

Duurzaamheid

Programmatische aanpak duurzaamheid

Coalitie-akkoord 2022-2026

In de coalitieperiode 2022-2026 zetten we de uitvoering van de duurzaamheidsagenda 2020-2025 voort. In het coalitie-akkoord *Diemen met elkaar en voor elkaar* zijn aanvullende nieuwe plannen en acties opgenomen. Deze sluiten goed aan op de thema's en de opzet van de duurzaamheidsagenda 2020-2025 en versterken daarmee de impact van de met de duurzaamheidsagenda ingezette aanpak. Met de begroting 2023 is extra budget voor de uitvoering van de aanvullende plannen en acties vrijgemaakt. Eind 2022 was al gestart met de uitvoering van het in het coalitie-akkoord genoemde actieplan energie-armoede.

Duurzaamheidsagenda 2020-2025

Op 2 juli 2020 heeft de gemeenteraad de duurzaamheidsagenda 2020–2025 vastgesteld. Met de duurzaamheidsagenda wil de gemeente Diemen de omschakeling gaan maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen. De duurzaamheidsagenda geeft de kaders voor de programmatische aanpak (blauwe blok in onderstaand schema) in de periode 2020 - 2025.

De duurzaamheidsagenda heeft twee pijlers met ieder 6 thema's (gele blok in onderstaand schema). Met de eerste pijler duurzame samenleving gaan we het afwentelen van problemen op andere landen en andere generaties tegen. Tot de pijler duurzame samenleving behoren de volgende drie thema's: energie & klimaat, afval & circulaire economie, natuur & biodiversiteit. Met de pijler gezonde leefomgeving pakken we de problemen in de leefomgeving aan waar we hier en nu last van hebben. Tot de pijler gezonde leefomgeving behoren de volgende drie thema's: klimaatadaptatie, luchtkwaliteit & geluid en schone mobiliteit.

De gemeente moet natuurlijk zelf het goede voorbeeld geven (eerste groene blok in onderstaand schema). Daarvoor wordt de interne samenwerking nog verder versterkt. De gemeente kan een duurzame samenleving en een gezonde leefomgeving echter niet alleen realiseren. Ook de samenwerking met de samenleving en de stichting Daarom Duurzaam Diemen wordt geïntensiveerd (tweede groene blok in onderstaand schema).

Schematisch ziet de opzet van de duurzaamheidsagenda 2020-2025 er als volgt uit:

PROGRAMMA	
• Programmering, monitoring en rapportage • Doorwerking duurzaamheid in beleid (APV, Omgevingsvisie, handboek openbare ruimte, etc.) • Financiële regelingen voor duurzaamheid (leningen, subsidies, etc.) • Communicatie	
I) DUURZAME SAMENLEVING	II) GEZONDE LEEFOMGEVING
Energie & klimaat • Energie besparen. • Duurzame energie opwekken. • Aardgasvrij maken gebouwde omgeving. • Stimuleren en faciliteren lokale energie-initiatieven. • Aanpak overige broeikasgassen.	Klimaatadaptatie Inspelen op: • Opwarming gebouwde omgeving (hittestress) • Intensere regenbuien • Langere periodes van droogte
Afval & Circulaire Economie • Preventie van afval • Verbeteren afvalscheiding • Uitbannen giftige en milieuschadelijke stoffen • Stimuleren (lokale) circulaire producten en diensten • Circulaire aanpak grondstoffenstromen en strategische grondstoffen • Stimuleren duurzame gezonde voeding en minder voedselverspilling • Slim benutten organische reststromen • Stimuleren duurzaam bouwen en slopen • Stimuleren duurzame omgang met spullen	Luchtkwaliteit & geluid • Aanpak bronnen van luchtverontreiniging • Geluidmaatregelen bij bron, overdracht en ontvanger
Natuur & biodiversiteit • Versterken natuurwaarde • Versterken ecologische verbindingen, waaronder verbinding buurtgroen en natuur	Schone mobiliteit • Dekkend netwerk laadpalen e-mobiliteit • Smart mobility • Schone mobiliteit bevoorrading • Deelmobiliteit • Groen OV • Parkeerbeleid • Aantrekkelijke fiets en wandelroutes
A) SAMENWERKING gemeentelijke organisatie en activiteiten • Duurzaam\maatschappelijk verantwoord inkopen. • Duurzaamheid bedrijfsvoering, gemeentelijke gebouwen, terreinen en voertuigen. • Duurzaam ontwikkelen van de openbare ruimte. • Duurzaam beheren van de openbare ruimte.	
B) SAMENWERKING met de samenleving • Versterken en uitbouwen Daarom Duurzaam Diemen community tot hét duurzaamheidsplatform binnen Diemen. • Faciliteren en ondersteunen duurzaamheidsinitiatieven vanuit de samenleving. • Duurzaamheidspacten met doelgroepen (bedrijventerreinen, winkelcentra, zorginstellingen, scholen, sportverenigingen, etc.). • Stimuleren start-ups met oplossingen voor duurzaamheidsvraagstukken. • Steunen van initiatieven op het gebied van duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen.	

Jaarprogramma duurzaamheid 2023

In het schema (zie inleiding) zijn de 5 hoofddoelen\onderdelen van de duurzaamheidsagenda weergegeven:

1. Een programmatische aanpak
2. Naar een duurzame samenleving
3. Naar een gezonde leefomgeving
4. Samenwerken aan duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie
5. Samenwerking aan duurzaamheid met de samenleving

In onderstaande tekst wordt per hoofddoel\onderdeel ingegaan op:

- langetermijndoelen (*wat willen we bereiken*)
- de geplande activiteiten voor 2023 (*wat wilden we ervoor doen*)
- De realisatie (*wat hebben we ervoor gedaan in 2023*)
- monitoring (*indicatoren uit de duurzaamheidsagenda voor zover al te bepalen*)

1. Een programmatische aanpak

Wat willen we bereiken?

- Via een programmatische aanpak op duurzaamheid willen we binnen Diemen de komende jaren de omslag maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen om zo de langetermijndoelen duurzame samenleving en gezonde leefomgeving uit de duurzaamheidsagenda 2020 – 2025 te realiseren. In het coalitie-akkoord zijn op de duurzaamheidsagenda aanvullende duurzaamheidsacties benoemd voor de periode 2022-2026.

Wat wilden we gaan doen in 2023?

- Uitvoeren jaarprogramma duurzaamheid 2023 (dit zijn de acties uit de paragraaf duurzaamheid van de begroting 2023) op basis van de duurzaamheidsagenda en aanvullende acties uit het coalitie-akkoord.
- Voortzetten interne en externe communicatiecampagnes duurzaamheid.
- Voortzetten van het verstrekken van duurzaamheidsleningen en duurzaamheidssubsidies
- Opname van duurzaamheid bij ontwikkeling van nieuw gemeentelijke beleid.

Realisatie 2023 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- In deze paragraaf duurzaamheid van het jaarverslag 2023 wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van de voorgenomen acties het jaarprogramma duurzaamheid 2023 op basis van de duurzaamheidsagenda.
- Activiteiten vanuit de duurzaamheidsagenda hebben we gecommuniceerd via de gemeentelijke social media en op Intercomm (intranet). De gemeente heeft met een lokale campagne deelgenomen aan de Nationale Klimaatweek 2023. De in 2020 gestarte energietransitie nieuwsbrief is voortgezet en vanuit duurzaamheid zijn berichten en artikelen ingebracht voor Diemer Info en de EZ nieuwsbrief.
- Met een verschuiving van € 300.000,- budget voor de bij Stichting Volkshuisvesting Nederland ondergebrachte fondsen van de gemeente Diemen is het revolving fund voor duurzaamheidsleningen begin 2023 verhoogd van € 200.000,- tot € 500.000 (het voorstel was opgenomen in de 4e kwartaalbrief 2022). In 2023 zijn 11 duurzaamheidsleningen verstrekt. Gemiddeld is per aanvraag € 4.488 uitgeleend.
- In het format voor de bestuurlijke besluitvorming is in 2023 een toelichting opgenomen voor het invullen van de paragraaf duurzaamheid (verwijzing naar de thema's uit de Duurzaamheidsagenda 2020 - 2025 en bij inkoop betrekken van de regisseur maatschappelijk verantwoord inkopen).

Monitoring

Wat	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroet 2023	Realisatie 2023
Aantal verstrekte duurzaamheidsleningen	6	17	25	11

2. Naar een duurzame samenleving

Met de pijler duurzame samenleving uit de duurzaamheidsagenda gaan we het afwentelen van problemen op andere landen en andere generaties tegen. Tot de pijler duurzame samenleving behoren de volgende drie thema's: Energie & Klimaat, Afval & Circulaire Economie, Natuur & Biodiversiteit.

2.A THEMA ENERGIE & KLIMAAT

Wat willen we bereiken?

- 2040 fossiel onafhankelijke gemeente.
- 60% CO₂ reductie in 2030 (Regeerakkoord) en 90% in 2050 (Klimaatakkoord).
- Minimaliseren emissie overige broeikasgassen.
- 2030 20,8 GWh opwek zonne-energie/25 hectare zonnepanelen op grote daken.

Wat wilden we gaan doen in 2023?

- Vanuit de Transitievisie Warmte faciliteren en ondersteunen van buurtinitiatieven en ontwikkelen wijkgerichte aanpakken naar een aardgasvrij Diemen.
- Voortzetten MRA-samenwerking voor onderzoek naar de ontwikkeling van aardwarmte (in 2021 gestart).
- Nieuwe afspraken over energie bij actualiseren van de meerjarenafspraken met woningcorporaties in 2024.
- Uitvoering actieplan energie-armoede conform de in het coalitie-akkoord 2022-2026 benoemde acties met eindverantwoording over besteding gelabelde specifieke Rijksuitkering (SPUK) energie-armoede:
 - Voortzetting energie-advies door vrijwillige energiecoaches (n.a.v. prestatie-afspraken met woningcorporaties, gestart in 2021);
 - Opzetten Fix brigade (op afspraak energiebesparingsmaatregelen aan huis uitvoeren);
 - Uitvoeren witgoed regeling (vervanging energieslurpend witgoed door zuiniger apparatuur);
 - Organisatie bijeenkomsten in de buurtkamers over energiebesparing;
 - Onderzoeken aanpak opwek duurzame energie voor minder draagkrachtigen, en;
 - Ontwikkelen aanpak energie-armoede voor de doelgroep studenten.
- Beoordeling ontwikkeling en indienen projectvoorstellen voor financiering vanuit Nationaal Isolatieprogramma, waaronder het in het coalitie-akkoord 2022-2026 aangekondigde isolatieprogramma voor woningen met de laagste energielabels.
- Uitwerking regionale energie strategie (RES):
 - Concretiseren zoekgebieden zonne- en windenergie naar projectgebieden;
 - Uitvoeren milieueffectrapportage-procedure (m.e.r.) windenergie;
 - Uitvoeren actieplan zon op grote daken 2022 -2026;
 - Aanpak zon langs de snelwegen vanuit Opwek Energie Rijksgronden (OER);
 - Voortzetten deelname RES regio samenwerking hernieuwbare warmte, en;
 - Voortzetten deelname Regionale taskforce energie-infrastructuur en Energiesysteem Actieplan (ESAP).
- Voortzetten energie-advies woningeigenaren via regionaal energieloket.
- Starten energie-advies bedrijven via regionaal energieloket.
- Voortzetten jaarlijkse collectieve inkoopactie energiemaatregelen woningeigenaren.
- Voortzetten ondersteuning VVE's energiebesparing en opwek duurzame energie.
- Uitvoering toezicht en handhaving energie- en klimaatregelgeving Europese Energie Efficiency Richtlijn, Wet milieubeheer en Woningwet vanuit het door Diemen in 2022 mede-ondertekende Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025.

Realisatie 2023 (wat hebben we ervoor gedaan)?

Aanpak (bovenregionale) energieinfrastructuur:

- In 2023 was Diemen betrokken bij de volgende provinciale activiteiten betreffende de energieinfrastructuur:
 - Deelname aan de provinciale taskforce energie-infrastructuur, en;
 - Inbreng bij de actualisatie van de Energievisie en Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat provincie Noord-Holland.
- In 2023 was Diemen betrokken bij de volgende regionale overleggen, programma's en projecten betreffende de energieinfrastructuur:
 - Deelname aan de MRA samenwerking voor onderzoek naar de ontwikkeling van aardwarmte. In 2023 is gestart met een proefboring in Ouder-Amstel langs de Burgemeester Stramanweg nabij de afslag van de snelweg A2. Gezien de bijbehorende ruimtevraag is er geen proefboring in Diemen voorzien. De proefboring in Ouder-Amstel kan informatie geven over de geschiktheid van de ondergrond in Diemen;
 - Deelname aan regionaal overleg energiesysteem Amstelland en Energiesysteem Actieplan (ESAP);
 - Deelname aan verkenning nieuwe 380 kv hoogspanningsverbinding Diemen-Lelystad-Ens, en;
 - Deelname aan start verkenning nieuw 380kV hoogspanningsstation van TenneT aan oostkant van Amsterdam.

Regionale energiestrategie (RES):

Wind

- Het in 2022 gestarte MER onderzoek over de vier windenergie zoekgebieden rond knooppunt Diemen werd in 2023 voortgezet. Vanuit de in de Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) gestelde kaders heeft de gemeente Diemen de effecten van windturbines op de woonomgeving en natuur laten onderzoeken. De resultaten zijn opgenomen in het Milieueffectrapport (MER).
- Op 21 maart 2023 is een informatieavond voor inwoners over windturbines en het MER onderzoek georganiseerd.
- Het college heeft het Concept MER van 8 december 2023 tot en met 31 januari 2024 vrijgegeven voor het indienen van zienswijzen. In dezelfde periode toetst de onafhankelijke Commissie MER het onderzoek.
- Op 7 december 2023 is een brief naar alle inwoners gestuurd met een aankondiging van de zienswijzenprocedure behorende bij het m.e.r.-proces en de Ontwerp partiële herziening van de Omgevingsvisie. Via de brief werden inwoners ook uitgenodigd voor de informatiebijeenkomst op 10 januari 2024.
- Om de effecten van windmolens op trekvogels te kunnen bepalen heeft de gemeente Diemen samen met gemeente Amsterdam en provincie Noord-Holland opdracht gegeven aan de Universiteit van Amsterdam om de vliegbewegingen van vogels in Noord-Holland te onderzoeken.
- Eind 2023 is gestart met een onderzoek naar de financiële haalbaarheid van windmolens in Diemen. Voor de vier alternatieven uit het MER worden businesscases opgesteld. Dit onderzoek zal in 2024 worden afgerond.

Zon

- Op verzoek van de gemeenteraad is een voorkeursvolgorde (de Zonneladder Diemen) opgesteld voor de grootschalige plaatsing van zonnepanelen. Dit is uitgevoerd en in 2023 afgerond door de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland.
- In mei 2023 heeft de gemeente een samenwerkingsovereenkomst met energiecoöperatie Diemen Ecostrum getekend voor de uitvoering van het Actieplan zon op grote daken 2022 - 2026. Diemen Ecostrum kan eigenaren van grotere daken in Diemen adviseren, begeleiden en ontzorgen bij het plaatsen van zonnepanelen voor eigen gebruik en/of de

energiecoöperatie. Voor de kosten van de draagkrachtberekening van het dak kunnen deelnemers een subsidie van maximaal € 1750,- van de gemeente krijgen.

- In 2023 heeft Diemen EcoStroom vanuit de samenwerkingsovereenkomst voor zon op grote daken gesprekken gevoerd met 13 eigenaren van grote daken in Diemen. In totaal zijn er in 2023 voor 4 daken draagkrachtberekeningen uitgevoerd. Bij één dak zijn vervolgesprekken gestart over plaatsing van zonnepanelen.
- De gemeente Diemen werkt mee aan de Energieroute Noord-Holland. Het initiatief heeft als doel om zonne-energie op te wekken langs rijkswegen van Alkmaar tot en met Diemen. Rond het knooppunt Diemen en langs de A9 is onderzocht welke mogelijkheden er zijn. Vervolgens is er een 'voorkeursvariant' gemaakt. In deze voorkeursvariant is zo'n 10 hectare langs de snelwegen aangewezen en 1.900 strekkende meter op geluidschermen langs de A1 bij Diemen Noord. Hiermee zou stroom kunnen worden opgewekt voor rond de 4.400 huishoudens. In twee participatierondes zijn inwoners en belanghebbenden in 2023 betrokken bij het ontwerptraject. In de eerste ronde werden ideeën, wensen en zorgen 'opgehaald', in de tweede volgde een terugkoppeling van de uitkomsten.

Lokaal eigendom

- Bij het vaststellen van de RES 1.0 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen voor 50% lokaal eigendom bij grootschalige energieprojecten. Omdat de gemeente voor de belangrijkste zoekgebieden niet de grondeigenaar is, zijn de mogelijkheden om dit af te dwingen beperkt. Wel zijn er sturingsmogelijkheden. Door RHDHV is een Beleidsonderzoek kansen lokaal eigendom gemeente Diemen uitgevoerd. Dit heeft geleid tot concrete tekstvoorstellen om te verwerken in de partiële herziening van de Omgevingsvisie.

Transitievisie warmte (TvW):

- Op 20 juni 2023 heeft het college een principe fasering voor het gasvrij maken van Diemen voor de periode 2025-2040 vastgesteld.
- Het in 2021 gestarte overleg met het datacenter aan de Treubweg over nuttige toepassing van hun restwarmte in Diemen is in 2023 voortgezet.
- Op 30 maart was er een informatieve raadsbijeenkomst over de warmtetransitie.
- Op 9 mei 2023 heeft het college de Aanpak isolatie en energiebesparing koopwoningen 2023 - 2026 vastgesteld. Op basis van deze Aanpak is de specifieke uitkering lokale aanpak isolatie (SPUK LAI) voor 2023 en 2024 bij het rijk aangevraagd en toegekend. Voor andere onderdelen uit dit Actieplan is 50% cofinanciering via de Regeling energiebesparing woningen van de provincie Noord-Holland aangevraagd en toegekend. In het derde kwartaal van 2023 heeft een succesvolle Europese aanbesteding plaatsgevonden voor langduriger (minimaal 2 en maximaal 6 jaar) inhuur van 1 fte voor de uitvoering van deze Aanpak.
- In samenspraak met de woningcorporaties en het huurdersplatform Diemen zijn op 14 december 2023 afspraken voor 2024 getekend over duurzaamheid en de energietransitie. Dit vooruitlopend op een nieuwe Woonvisie en nieuwe meerjarenprestatieafspraken met de woningcorporaties.
- In 2019 is gestart met het verzorgen van sessies van 3 cursusavonden voor Verenigingen van Eigenaren (VvE's). In juni 2023 is de zesde sessie georganiseerd. De eerste avond waren er 35 deelnemers en de twee volgende avonden 29.
- Voor alle deelnemers van de VvE cursusreeksen was 14 september 2023 de eerste terugkombijeenkomst georganiseerd met als thema financiering van verduurzaming voor VvE's met presentaties vanuit het ministerie van EZK en het Warmtefonds. Deze avond vormde de start van het VvE netwerk waarbij oud deelnemers regelmatig uitgenodigd worden om geïnformeerd te worden en informatie en ervaringen uit te wisselen.

- In 2023 had de gemeente met verschillende bewonersinitiatieven overleg over gezamenlijke verduurzaming, onder meer met bewoners van de Bomenbuurt. Tussen de VvE's van de flats aan de Tobias Asserlaan en Marten Luther Kinglaan is een intensieve samenwerking ontstaan. De gemeente is hier nauw bij betrokken.
- Tijdens het Duurzaamheidscafé van Daarom Duurzaam Diemen op 24 maart 2023 in de Schakel heeft de gemeente een presentatie gegeven met aansluitend een kringgesprek over Gasvrij Diemen.
- Tijdens het Duurzaamheidsfestival van Daarom Duurzaam Diemen op 8 oktober 2023 in de Omval had de gemeente een informatiekraam en is een workshop over Gasvrij Diemen georganiseerd.
- In de Nationale Klimaatweek stond er tijdens de woensdagmarkt van 1 november een klimaatbus met weggeefkraam. Inwoners konden hier terecht met hun vragen over de energietransitie en alternatieven voor aardgas.
- De website van het Regionaal Energieloket (REL) is in 2023 door 3053 unieke bezoekers uit Diemen bezocht. Het gaat daarbij om de loketten voor particulieren (2984), bedrijven (62) en VvE's (7). De pagina voor bedrijven is in 2022 gestart, mede in het kader van het door de gemeente Diemen ondertekende energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022 - 2025. De pagina voor VvE's is pas in oktober 2023 gestart en er heeft nog geen communicatiecampagne over plaatsgevonden.
- Met de transitievisie warmte tool kunnen inwoners en bedrijven bekijken welke gasvrije warmtetechnieken in hun buurt het meest kansrijk zijn. In 2023 hebben 627 unieke bezoekers gebruik gemaakt van deze tool.
- Eind 2023 zijn weer de jaarlijkse rondes collectieve inkoopacties gestart voor zonnepanelen, isolatie en isolerend glas. Daarnaast is er in maart/april 2023 een collectieve inkoopactie voor hybride warmtepompen georganiseerd. Naar aanleiding hiervan zijn 8 hybride warmtepompen geïnstalleerd en lopen met 6 bewoners nog adviesgesprekken om tot installatie te komen. De resultaten van de eind 2022 gestarte collectieve inkoopacties waren als volgt:
 - Isolierend glas: 141 aanwezigen op de infoavond, 85 offerteaanvragen;
 - Isolatie: 141 aanwezigen op de infoavond, 229 offerteaanvragen en 38 geaccepteerde offertes;
 - Zonnepanelen: 193 aanwezigen op de infoavond, 250 offerteaanvragen en 125 geaccepteerde offertes.
- In het derde kwartaal van 2023 is informatie voor (startende) ondernemers op de gemeentelijke website geplaatst. Hierbij zijn ook links geplaatst voor vragen over energie en duurzaamheid (onder meer naar het bedrijvenloket van het regionale Energieloket (REL)).
- Op 27 januari 2022 heeft de gemeente Diemen het energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025 medeondertekend. Op 28 oktober 2022 was een plan van aanpak bij de provincie ingediend om gebruik te maken van de provinciale subsidie. Begin 2023 is de gemeente gestart met het aanschrijven controleren van bedrijven. Per 1 juli 2023 moest ten gevolge van gewijzigd landelijk beleid het toezicht op energieregelgeving voor alle bedrijven echter verplicht worden ondergebracht bij de Omgevingsdienst. In de tweede helft van 2023 zijn de eerste afspraken over de uitvoering van het Energiebesparingsakkoord door de Omgevingsdienst gemaakt.
- In dit jaarverslag 2023 is onder *monitoring* voor thema Energie&Klimaat als nieuwe indicator het totale aardgasverbruik voor kleinverbruikers opgenomen. Dit naar aanleiding van de raadsmotie monitoring reductie aardgas.

Plan van aanpak energiearmoede:

- Voor de minima (mensen met een bijstandsuitkering of aanvulling op de AOW; stand augustus 2023: 561 huishoudens) loopt er van 30 januari 2023 tot en met 31 december 2024 een regeling voor energiezuiniger wigtoed. Deze inwoners hebben in 2023 twee

keer een brief ontvangen over de regeling. Ook is er een bericht geplaatst in de lokale krant. De doelgroep kan een bon (maximaal € 740 voor een meerpersoonshuishouden en € 550 voor een enkelershuishouden) aanvragen om energiezuiniger witgoed aan te schaffen. De verstrekking van de bonnen verloopt via de energiecoaches.

- In 2023 waren er 12 energiecoaches actief. Er zijn in 2023 geen nieuwe coaches geworven of opgeleid. Deze coaches hebben in 2023 in totaal 353 energiecoachgesprekken gevoerd.
- Bij 285 energiecoachgesprekken is een kadobon voor witgoed aangevraagd. In 279 gevallen (121 enkelershuishoudens en 158 meerpersoonshuishoudens) is de kadobon verzilverd.
- Studenten in Diemen hebben een cadeaubon van 70 euro aangeboden gekregen waarmee er kleine maatregelen in de woning uitgevoerd konden worden.
- In december 2022 is met het Fixteam gestart om snel te realiseren energiemaatregelen aan te brengen bij inwoners die recht hadden op een energietoeslag. Omdat eind januari 2023 het einddoel van 500 fixbezoeken uit het Pakket aan maatregelen steunimpuls inwoners al was behaald is besloten tot inkoop van 250 extra Fix bezoeken. In totaal zijn in 2023 bij 615 woningen energiebesparende maatregelen (zoals LED lampen, anti tochtbanden, radiatorfolie, spaardouche, etcetera) aangebracht.
- Conform het plan van aanpak energiearmoede zijn in totaal 6 voorlichtingssessies over energiebesparing met een quiz als vertrekpunt gegeven. De eerste sessie met 15 bezoekers was eind 2022 in de Omval. In 2023 zijn de resterende sessies verzorgd: tweemaal tijdens het Duurzaamheidsfestival en driemaal in de buurtkamers tijdens de Nationale Klimaatweek. In 2023 hebben in totaal 29 inwoners deelgenomen aan deze voorlichtingssessies.
- Bij de overbruggende afspraken die in 2023 met woningcorporaties gemaakt zijn voor het jaar 2024 (in voorbereiding op nieuwe meerjarenprestatieafspraken) is opgenomen dat we in gesprek gaan over de opwek van duurzame energie voor minder draagkrachtigen.

Monitoring

Wat	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroot 2023	Realisatie 2023
CO ₂ uitstoot (excl. Autowegen) ¹	104.000 ton	97.000 ton	102.500 ton	n.n.b.
Energiegebruik (excl. autowegen) ¹	1.233 Tj	n.n.b.	1.450 Tj	n.n.b.
Elektriciteit uit hernieuwbare bronnen ¹	5,7%	n.n.b.	8,5%	n.n.b.
Totaal aardgasverbruik kleinverbruikers ²	13.781.900 m ³	13.527.147 m ³	n.v.t.	12.237.286 m ³

2.B THEMA AFVAL & CIRCULAIRE ECONOMIE

Wat willen we bereiken?

- Het significant terugdringen van de hoeveelheid ongescheiden restafval richting de landelijke norm van 100 kg per inwoner.
- Een volledig circulaire economie in 2050 (landelijke doelstelling).

¹ Bron: regionale klimaatmonitor Rijksoverheid. De indicator elektriciteit uit hernieuwbare bronnen vanuit de regionale klimaatmonitor moet in de gemeentelijke begroting en jaarverslag worden opgenomen. De gegevens zijn gebaseerd op diverse bronnen die door Nederlandse onderzoeksinstituten en kennisinstituten worden bijgehouden. Publicatie van deze officiële klimaatgegevens vindt plaats door het Centraal Bureau voor de Statistiek en de Rijksdienst voor ondernemend Nederland. Deze gegevens lopen meestal zo'n 2 jaar achter. Ook vinden er soms bijstellingen plaats van eerder gepubliceerde gegevens op basis van nieuwe gegevens en inzichten. Dit maakt het lastig om deze indicatoren te begroten. 2022 en 2023 waren daarnaast ook bijzondere jaren doordat de energieprijzen ten gevolge van de inval in Oekraïne sterk gestegen waren.

² Deze gegevens zijn voor het eerst opgenomen in deze jaarstukken vanwege de raadsnotie voor een aardgasmonitor. Voor deze monitor wordt gebruik gemaakt van open data van Liander. Jaarlijks rapporteert Liander het gasgebruik van kleinverbruik aansluitingen, (< 40m³/uur). Zowel in woningen als in kleine bedrijven en instellingen. De weergegeven hoeveelheden zijn het standaard jaarverbruik (SJV). Dit is het gemeten gebruik, gecorrigeerd voor temperatuur en energieinhoud. In verband met de privacy van de gebruikers geeft Liander het gebruik per postcode (PC6). Het totale gebruik verkrijgen we door het gemiddelde gebruik te vermenigvuldigen met het aantal aansluitingen per postcode.

Wat wilden we gaan doen in 2023?

- Uitvoeren afvalplan 2020 gemeente Diemen: basisstructuur afvalinzameling behouden en het scheidingspercentage verder bevorderen.
- Voortzetten communicatie en voorlichting over afvalscheiding.
- Voortzetten van het op aanvraag verstrekken van containers aan huis voor de inzameling van oud papier en karton en/of plastic verpakkingen, blik en drankenkartons.
- Voortzetten gescheiden inzameling afval bij scholen.
- Jaarlijkse uitdeeldag compost op gemeentewerf.
- Stimuleren en faciliteren deelname aan de landelijke opschoondag zwerfafval van Nederland Schoon.
- Verminderen van zwerfafval en het verkleinen van de plastic soep in Diemen, samen met onze (jonge) inwoners.
- Beoordeling aansluiting bij MRA aanpak grondstofstromen (via Meerlanden).
- In gesprek met ondernemers om hoeveelheid reclamemateriaal te verminderen (n.a.v. raadsnotie).

Realisatie 2023 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- Ook in 2023 heeft de gemeente weer meegedaan aan de Landelijke Opschoondag en World Cleanup Day en bewoners en georganiseerde groepen gefaciliteerd met communicatiemiddelen en materialen om zwerfafval te verzamelen.
- De ondergrondse textielinzameling is in 2023 vervangen door bovengrondse containers. Dit heeft als voordeel dat bij het lossen (met de hand) eventuele vervuiling meteen verwijderd kan worden.
- De in 2021 gestarte gescheiden inzameling bij scholen is in 2023 voortgezet.
- Met de Kinderraad is een bezoek gebracht aan de Groene Energiefabriek van Meerlanden in Rijsenhout.
- Meerlanden maakt biogas en compost van ingezameld GFT afval. Ook in 2023 konden inwoners tijdens de landelijke compostdag op 25 maart weer compost bij de gemeentewerf afhalen gemaakt vanuit GFT afval dat door Meerlanden is ingezameld. Dit is gecombineerd met de start van het NK tegelwippen voor Diemen. Inwoners konden hun verwijderde tegels inleveren voor plantjes en compost.
- De gemeente Diemen neemt voor de MRA aanpak grondstofstromen sinds eind 2022 zelf deel aan de ambtelijke MRA projectgroep circulaire economie. Daarvoor werd gebruik gemaakt van aanwezigheid en advies door medewerkers van afvalinzamelaar Meerlanden.
- In 2023 zijn verkennende gesprekken met scholen in Diemen gevoerd over deelname aan een Textielrace in 2024. Bij een textielrace proberen scholen in hun buurt textiel zoveel mogelijk te laten hergebruiken, repareren en gescheiden in te zamelen. In 2023 zijn verkennende gesprekken met scholen in Diemen gevoerd over deelname aan een Textielrace in 2024.
- In de in 2023 vastgestelde gemeentelijke kadernota en begroting 2024 is een nog aan te stellen beleidsadviseur specifiek voor circulaire economie opgenomen.
- In december is de nieuwe Afvalstoffenverordening door de raad vastgesteld, waarbij het college de mogelijkheid wordt geboden via het uitvoeringsbesluit de ja-stickers tegen ongewenst reclaimedrukwerk in te voeren.

Monitoring

Wat	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroot 2023	Realisatie 2023
Hoeveelheid restafval (kg) per inwoner per jaar	214	186	170	180

2.C THEMA NATUUR & BIODIVERSITEIT

Wat willen we bereiken?

- Versterken natuurwaarde.
- Versterken ecologische verbindingen, waaronder verbinding buurtgroen en natuur.
- 1000 nieuwe bomen planten in de komende 4 jaar (coalitie-akkoord 2022-2026).

Wat wilden we gaan doen in 2023?

- Voortzetten inhuur ecologisch specialist voor advisering bij projecten en verbeterde omgang met beschermde soorten bij (ver)bouwen en overige werkzaamheden.
- Uitvoeren van projecten uit het Uitvoeringsprogramma verbeteren Lokale Ecologische Structuur Diemen 2022 - 2030 gericht op 1) in stand houden en verbeteren ecologische verbindingen en 2) kwaliteit van de Lokale Ecologische Structuur Diemen 2022 verbeteren, waaronder:
 - de aanleg van een aantal ecologische verbindingen langs het Amsterdam-Rijnkanaal;
 - een verbinding onder het spoor tussen park Spoorzicht en de Oosterringdijk, en;
 - verbeteren ecologische kwaliteit Park de Omloop en Diemerdreef.
- Het verbinden van buurtgroen met de hoofdgroenstructuur/natuur: Oosterringdijk is hier een mooi voorbeeld van.
- Communicatie verbeterde aanpak voor omgang met beschermde soorten bij (ver)bouwen en overige werkzaamheden.
- Voortzetten aanleg en onderhoud van natuurvriendelijke oevers en verbinden van waterpartijen.
- Voortzetten verhogen van belevings- en natuurwaarde bij groot onderhoud van perken en borders.
- Voortzetten grasmaaien met oog voor ecologie.
- Voortzetten waar mogelijk bomen aanplanten conform de doelstelling uit het coalitie-akkoord.
- Stimuleringsactie planten bomen bij particulieren.
- Voortzetten voorlichting problemen plaagdieren en waterkwaliteit door voedsel in de openbare ruimte.

Realisatie 2023 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- De ingehuurd ecooloog heeft ecologisch advies gegeven bij diverse projecten in de openbare ruimte en bij bouwprojecten.
- Ten aanzien van het Uitvoeringsprogramma verbeteren Lokale Ecologische Structuur Diemen 2022 - 2030 is over 2023 het volgende te melden:
 - het project verbeteren ecologische verbinding langs Amsterdam-Rijnkanaal onder drie bruggen is uitgevoerd. Dit project maakt ook onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma Diemerscheg 1.0 en het programma Groene Uitweg.
 - Voor de verbinding onder het spoor tussen Park spoorzicht en de Oosterringdijk zijn voorbereidingen uitgevoerd.
 - Het project verbeteren ecologische kwaliteit Park de Omloop en Diemerdreef schuift door vanwege capaciteitsgebrek.
- In 2023 is gestart met het opstellen van een SoortenManagementPlan (SMP) voor omgang met beschermde soorten bij isolatie van spouwmuren en andere (bouw)werkzaamheden. Communicatie wordt onderdeel van het uitrollen hiervan.
- Waar mogelijk zijn in Diemen natuurvriendelijke oevers aangelegd volgens het MJWP Waterlopen en oevers 2012-2018. Bij nieuwe ontwikkelingen worden, het beleid volgend, indien mogelijk nieuwe natuurvriendelijke oevers aangelegd of uitgebreid.
- Verhoging van de belevings- en natuurwaarde maakt deel uit van de lopende herinrichting van het Scheepskwartier en de Vlinderbuurt. In het kader van de actie Steenbreek

en Tegelwippen heeft de gemeente in 2023 extra stenen weggehaald en hoogwaardig groen aangebracht.

- Het verminderd en met beleid voor ecologie maaien is in 2023 voortgezet.
- In 2023 zijn geen nieuwe Tiny forests\Diemense bossies ontwikkeld. Mede in het kader van Steenbreek heeft de gemeente op diverse plaatsen wel solitaire bomen of groepen van bomen aan de openbare ruimte toegevoegd.
- In Diemer Info en via social media heeft de gemeente gevraagd geen voedsel in de openbare ruimte achter te laten om problemen met plaagdieren en waterkwaliteit te voorkomen. Ook is er informatie gedeeld over een aantal bijzondere bomen in de gemeente.

Monitoring

Wat	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroot 2023	Realisatie 2023
Hoeveelheid bomen in de openbare ruimte	11.693	11.693	12.250	12.568 ³

³ Eind 2023 is gestart met een nieuw beheersysteem en een inspectie van alle bomen in Diemen. Afgelopen jaar is de inspectie van Diemen Zuid afgerond en zijn de aantallen ingevoerd in het nieuwe beheersysteem. De aantallen die bij 'Realisatie 2023' staan, zijn dus een optelling van de nieuwe gegevens voor Diemen Zuid en de aantallen uit het oude beheersysteem voor de rest van de gemeente. Duidelijk is wel dat er meer bomen in Diemen Zuid staan dan we in ons oude systeem hadden staan.

3. Naar een gezonde leefomgeving

Met de pijler gezonde leefomgeving pakken we de problemen in de leefomgeving aan waar we hier en nu last van hebben. Tot de pijler gezonde leefomgeving behoren de volgende drie thema's: Klimaatadaptatie, Luchtkwaliteit & Geluid en Schone Mobiliteit.

3.A THEMA KLIMAATADAPTATIE

Wat willen we bereiken?

- voorbereid zijn op opwarming gebouwde omgeving (hittestress), Intensere regenbuien, Langere periodes van droogte.

Wat wilden we gaan doen in 2023?

- Voortzetten operatie Steenbreek gericht op het stimuleren van ontstenen en vergroenen van privéterreinen.
- Uitvoeren gemeentelijk rioleringsplan.
- Voortzetten uitwerken en uitvoeren maatregelen op basis van de risico- en kansenkaart hittestress.
- Klimaatadaptief inrichten Scheepskwartier en Vlinderbuurt, waarbij de resultaten worden gemonitord ter lering voor toekomstige projecten.
- Klimaatadaptief inrichten Oranjeplantsoen, van Gemertplantsoen en Oosterringdijk bij reconstructie.
- Voortzetten met scholen in gesprek over vergroenen van hun schoolpleinen.
- Ontwikkelen GIS kaart monitoring voortgang klimaatadaptiviteit openbare ruimte als onderdeel van het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte.

Realisatie 2023 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- In 2023 heeft de gemeente Diemen meegedaan aan het door Steenbreek georganiseerde Nederlands Kampioenschap tegelwippen. De aftrap van het kampioenschap tegelwippen had Diemen gecombineerd met de landelijke compostdag op 25 maart 2023. Inwoners konden tijdens de compostdag op het afvalbrengstation een gratis zak compost afhalen en/of hun verwijderde tegels inruilen voor plantjes en compost. Diemen (65^e plaats van in totaal 106 deelnemende kleine gemeenten met 2.041 verwijderde tegels, oftewel 66 verwijderde tegels per 1.000 inwoners) heeft van uitdager Ouder-Amstel (75^e plaats met 482 verwijderde tegels, oftewel 34 verwijderde tegels per 1.000 inwoners) gewonnen.
- In 2022 zijn verkennende gesprekken gestart bij scholen voor vergroening van hun schoolpleinen. In het eerste halfjaar van 2023 hebben kinderraadsleden samen met de wethouder duurzaamheid met hun schooldirectie gesproken over bijen helpen en vergroenen van het schoolplein. Met de kinderraadsleden van de Nieuwe Kring heeft de wethouder duurzaamheid op 3 april een biologische kruiden/bloemenmix voor bijen en insecten gezaaid in het perkje nabij het schoolplein. Basisschool de Ark heeft inmiddels contact gelegd met een aannemer voor vergroening van hun schoolplein.
- De herinrichtingen uit het Programma groot onderhoud zijn uitgevoerd volgens het beleid uit het Gemeentelijk Rioleringsplan. De herinrichtingen in Scheepskwartier en de Verkeersstructuur Diemen Zuid zijn in 2023 gestart.
- Het opstellen van het Programma Klimaatadaptatie is grotendeels afgerond, welke het Gemeentelijk Rioleringsplan zal vervangen. Het beperken van wateroverlast bij hevige neerslag, het terugdringen van droogte en het beperken van hittestress zijn onderdeel van het Programma.
- In Holland Park zijn verbeteringen aangebracht ter verhoging van belevings- en natuurwaarde. Daarnaast waren in 2023 de volgende projecten in voorbereiding: Scheepskwartier, Vlindertuin, Wandellandschap Oosterringdijk en Martin Luther King flats, Oranjeplantsoen, van Gemertplein en verkeersstructuur Diemen Zuid. In al deze projecten is het verhogen van de belevings- en natuurwaarde een uitgangspunt.

- In het watergebiedsplan Diemerpolder is samen met het waterschap de ambitie uitgesproken om het waterpeil in de Oisterringvaart te verlagen. In 2023 is de voorbereiding voor dat project gedeeltelijk doorlopen.

Monitoring

Wat	Realisatie
GIS kaart voortgang klimaatadaptiviteit openbare ruimte	De GIS kaarten zijn als onderdeel van het Programma Klimaatadaptatie opgesteld en worden in 2024 samen met het programma voorgelegd aan de raad.

3.B) THEMA LUCHTKWALITEIT & GELUID

Wat willen we bereiken?

- Een gezonde leefomgeving met een schone luchtkwaliteit en lage geluidbelasting

Wat wilden we gaan doen in 2023?

- Voortzetten inbreng en toetsing van eisen luchtkwaliteit en geluid bij ruimtelijke en verkeerskundige plannen en projecten.
- Deename aan het Schone Lucht Akkoord.
- Uitvoeren Actieplan omgevingslawaaï gemeentelijke wegen 2018-2022 en opstellen nieuw Actieplan geluid.
- Voortzetten jaarlijkse meting luchtkwaliteit in samenwerking met de GGD (in 2021 gestart).
- Voortzetten lobby verlagen maximumsnelheid Rijkswegen.
- Voortzetten bewustwordingscampagne nadelen stoken en beperken overlast.
- In samenwerking met de GGD uitzoeken of fijnstofvangers in openbare gebouwen (scholen) effectief kan zijn.

Realisatie 2023 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- Luchtkwaliteit en geluidbelasting zijn betrokken in de voorbereiding van diverse plannen en projecten (o.a. Holland Park, Buitenlust, Harmonielaan, Rietschuurhof).
- De gemeente Diemen heeft zich in juli 2022 aangesloten bij het nationale Schone Luchtakkoord. In aansluiting daarop stellen we een decentraal uitvoeringsplan op. Dit plan moet voor 1 maart 2024 ingediend worden.
- In opdracht van de gemeente is de GGD in 2021 gestart met het jaarlijks meten van de luchtkwaliteit in Diemen. Ook in 2023 zijn metingen uitgevoerd. De GGD publiceert de resultaten van de metingen elke twee maanden op de website van Luchtmeetnet en op deze kaart van de gemeente Amsterdam.
- In samenwerking met de GGD Amsterdam is onderzocht of fijnstofvangers in openbare gebouwen effectief kan zijn. Onderzocht is of het toepassen van fijnstofvangers bij (basis)scholen nuttig is om het binnenklimaat te verbeteren, zeker als de scholen dicht bij snelwegen gelegen zijn. De GGD raadt de toepassing van filtersystemen op scholen in principe af. Dit vanwege de onmogelijkheid om een langdurig goede werking van de systemen te garanderen en de risico's die een niet goed onderhouden filtersysteem met zich meebrengt. De GGD adviseert om voldoende afstand te houden tussen gevoelige bestemmingen en drukke wegen. Alleen basisschool de Noorderbreedte valt binnen de adviesafstand tot snelwegen. Deze school beschikt over een luchtverversingssysteem met filters.
- In het najaar van 2023 heeft de gemeente weer een bewustwordingscampagne over de nadelen van stoken en het beperken van overlast gevoerd via social media.
- Conform het Actieplan omgevingslawaaï is de asfaltweg van spooronderdoorgang vanaf de rotonde bij de Martin Luther Kinglaan tot aan de viaduct ter hoogte van Landlust omgevormd van dicht asfalt beton (DAB) naar stiller steenmastiek asfalt (SMA). Bij de voorbereiding in 2023 van de herinrichting/groot onderhoud van de buurten

Scheepskwartier en Vlindertuin is opgenomen dat de hoofdstraten in geluidreducerend keperverband gelegd worden. Het gaat hier om de straten: Botterweg, Klipperweg, Fregat, Distelvlinderweg en Hermelijnvliinder. Ook bij de voorbereiding van de busbaan is vervanging van DAB naar SMA opgenomen.

- In 2023 is gestart met het maken van een nieuw Actieplan geluid 2024 - 2028. Deze moet medio 2024 gereed zijn.

Monitoring

Wat	Wanneer
Meting luchtkwaliteit	Jaarlijks (sinds 2021)
5 jaarlijkse opstellen geluidbelastingskaarten	Geluidsbelastingskaart is in 2022 geactualiseerd; de volgende actualisatie is in 2026

3.C) THEMA SCHONE MOBILITEIT

Wat willen we bereiken?

- Uitstootvrij regionaal OV-systeem in 2030.
- Overige regionale mobiliteitssystemen uitstootvrij in 2050.
- Aantrekkelijke fiets- en wandelroutes.

Wat wilden we gaan doen in 2023?

- Bijplaatsen laadpalen voor auto's in Diemen (conform beleidsnotitie opladen elektrische voertuigen).
- Uitbreiden aantal zero emissie bussen door GVB.
- Verbeteren zwakke schakels in het (regionaal) fietsnetwerk: verbreden brugdek Diemerbrug en voorstel voor vervolgonderzoek op basis van haalbaarheidsonderzoek fietsverbinding Plantage de Sniep - station Diemen Zuid.
- Hanteren parkeernormen en aanleg voldoende fietsparkeerplaatsen conform parkeernormennota.
- Voortzetten regionale samenwerking Green Deal zero Emission stadslogistiek in samenwerking met de Vervoerregio Amsterdam.
- Deelname aan regionaal mobiliteitsprogramma (onderdeel nationaal Klimaatakkoord).
- In samenwerking met MRA-e onderzoeken van de mogelijkheden voor plaatsing van laadvoorzieningen van alleen op aanvraag naar pro actief op basis van geografische gegevens bezetting/gebruik en deelmobiliteit.
- Uitbreiden en monitoren van het aanbod van elektrische deelmobiliteit (o.a. auto's en scooters).

Realisatie 2023 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- In 2023 zijn afspraken gemaakt om in samenwerking met MRA-e de mogelijkheden te gaan onderzoeken voor plaatsing van laadvoorzieningen van alleen op aanvraag naar pro actief op basis van geografische gegevens bezetting/gebruik en deelmobiliteit. Het projectenbureau MRA-e wil dit in 2024 samen met de gemeenten gaan oppakken.
- Op basis van de Beleidsnotitie opladen elektrische voertuigen uit 2019 zijn in 2023 23 extra laadpalen met in totaal 47 laadpunten aan de openbare ruimte toegevoegd. Deze laadpalen staat verspreid door de gehele kern van Diemen. Het totaal per 31 december 2023 komt daarmee op 112 laadpalen met 223 laadpunten.
- Het GVB geeft aan dat de levering van nieuwe elektrische bussen vertraagd is. Hierdoor is nu de verwachting dat de vervanging door elektrische bussen voor buslijn 44 in Diemen in 2025 of later plaatsvindt.
- In samenwerking met de Vervoerregio Amsterdam is gewerkt aan het opstellen van een Uitvoeringsprogramma MRA Doorfietsroutes (vastgesteld door de regioraad in maart 2023). Hierin zitten ook enkele trajecten in Diemen (tussen Provincialeweg en knooppunt Diemen en langs het Amsterdam Rijnkanaal).
- In 2023 is het haalbaarheidsonderzoek voor de fietsverbinding van Plantage de Sniep naar station Diemen Zuid afgerond. In 2023 is het onderzoek gestart naar het verbeteren van de fietsoversteek op de Weteringweg. De verbreding van de Diemerbrug is doorgeschoven naar 2024 vanwege werkzaamheden aan de brug in Driemond.
- Afspraken over de parkeervoorzieningen zijn meegenomen in de planvorming voor de woningbouwprojecten Holland Park West, Campus 3e fase, Rietschuurhof, Hof van Saan, Harmonielaan en Buitenlust.
- De Vervoerregio is trekker van de Green Deal Zero Emission Stadslogistiek. Door de Vervoerregio Amsterdam is deze Green Deal in 2022 verder uitgewerkt tot Regionale Uitvoeringsagenda Logistiek. Vanuit deze Green Deal zijn er in 2023 geen ontwikkelingen in Diemen geweest. Dit onderwerp komt, waar mogelijk, terug in de gemeentelijke Mobiliteitsvisie.

- De regioaad van de Vervoersregio heeft het Regionaal Mobiliteitsprogramma in juli 2021 vastgesteld. De doelen uit het RMP/klimaatakkoord zijn opgenomen in het Beleidskader Mobiliteit van de Vervoerregio. In 2023 waren er geen ontwikkelingen vanuit het Regionale Mobiliteitsprogramma in de gemeente Diemen.
- Cargoroo heeft in de zomer van 2023 op verschillende locaties deelbakfietsen in Diemen geplaatst. Begin 2023 is MyWheels gestart met het aanbieden van elektrische deelauto's in een groot deel van Diemen. Ook ShareNow is begin 2023 in Diemen gestart, waarbij alleen in de wijk Holland Park auto's worden aangeboden. Het betreft een uitbreiding van de Amsterdamse freefloating vloot. Onze Auto heeft een vaste plek voor één deelauto op de Ouddiemerlaan.
- Met banden op de juiste spanning rijden voertuigen veiliger, zuiniger en stiller. Slimme bandenpompen voorkomen onderspanning door ook rekening te houden met de temperatuur van de band. In Diemen is in mei 2023 een tweede slimme bandenpomp geplaatst aan de Visseringweg (1189 keer gebruikt in 2023). In januari 2021 was de eerste slimme bandenpomp geplaatst bij het afvalbrengstation (580 keer gebruikt in 2023).

Monitoring

Wat	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroot 2023	Realisatie 2023
Aantal laadpalen	71	89	125	112
Aantal laadpunten	140	176	250	223

4. Samenwerken aan duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie

Wat willen we bereiken?

- Duurzaam/maatschappelijk verantwoord inkopen.
- Duurzaamheid in de bedrijfsvoering: gemeentelijke gebouwen, terreinen en voertuigen.
- Duurzaam ontwikkelen van de openbare ruimte.
- Duurzaam beheren van de openbare ruimte.
- 2030 klimaatneutrale gemeentelijke organisatie.
- Doelstellingen circulair inkopen:
 - 2022 >10%;
 - 2025 >50%;
 - indien haalbaar 100% in 2030.

Wat wilden we gaan doen in 2023?

- Voortzetten begeleiding Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) door MVI- regisseur.
- Opstellen jaarplan MVI 2023 mede op basis van inkoopjaarplan 2023.
- Aansluiting bij relevante regionale inkooppakketten vanuit MRA programma Circulaire Economie.
- Uitvoering gemeentelijke meerjarenonderhoudsplannen gericht op energiebesparing, opwek van duurzame energie en aardgasloze gemeentelijke gebouwen (zie paragraaf onderhoud kapitaalgoederen - gebouwen Diemen).
- Voortzetten gescheiden afvalinzameling gemeentelijke organisatie.
- Voortzetten inkoop duurzame elektriciteit en CO₂ gecompenseerd gas.
- Advies duurzaamheid (energie, circulair, natuurinclusief en klimaatadaptatief) bij alle relevante ruimtelijke (her)ontwikkeling.
- Advies natuur, milieu (geluid, lucht, veiligheid, bodem) en verkeer\mobiliteit waar van toepassing bij ruimtelijke (her)ontwikkelingen.
- Alleen inkopen van gecertificeerd duurzaam hout en papier.
- Toepassen energiezuinige led-verlichting bij vervanging lichtmasten en armaturen.
- Voortzetten beheer openbare ruimte zonder chemische bestrijdingsmiddelen.

Realisatie 2023 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- Sinds 2020 geeft de MVI regisseur advies bij relevante gemeentelijke inkooptrajecten.
- Eind 2023 is de bestuurlijke besluitvorming voorbereid voor de ondertekening begin 2024 van het vervolgmanifest MVI 2022-2025.
- De MVI regisseur heeft een jaarplan MVI 2023 opgesteld, gebruik makend van het inkoopjaarplan 2023.
- De MVI regisseur zoekt bij advisering aansluiting bij relevante inkooptrajecten in de regio en maakt gebruik van de handreikingen voor inkooppakketten vanuit het MRA programma Circulaire economie en het expertisecentrum Pianoo van het ministerie van Economische Zaken.
- De volgende verduurzamingacties bij gemeentelijke gebouwen zijn in 2022 gestart en in 2023 afgerond:
 - Vervangen kozijnen garagegebouwen gemeentewerf door isolerende kozijnen.
 - Aanbrengen LED verlichting in het onderkomen van de terreinmeester sportvelden.
 - Vervangen en verduurzamen ventilatievoorzieningen van wijkcentrum Noorderlicht en Gymzaal Noord. De nieuwe ventilatiekasten hebben warmteterugwinning, energiezuinige motoren en een goed rendement.
- De volgende verduurzamingsacties bij gemeentelijke gebouwen zijn in 2023 gestart en in 2023 afgerond:
 - Vervangen binneninrichting, enkelglas voor dubbel isolatieglas, verduurzamen verdeelkast en plaatsen zonnepanelen bij het onderkomen van de terreinmeester sportvelden.

- Vervanging sportvloer gymzaal Schoolstraat. Hierbij is een isolerende ondervloer met 8 cm isolatiemateriaal aangebracht.
- Betere aansluiting garagedeuren en de vloer op de gemeentewerf door herstellen garagevloeren en vervangen hoeklijnen bij de vloerranden.
- Vervangen van de CV-ketel van de Ambtswoning door een energiezuinige hybride ketel.
- De volgende verduurzamingsacties bij gemeentelijke gebouwen zijn in 2023 opgestart en worden in 2024 afgerond:
 - Gemeentehuis, de fancoil-units en na-verwarmers in de luchtbehandelingsinstallatie op de begane grond en 1^e verdieping worden vervangen voor duurzamere en meer comfortabele stralingsplafonds
 - De verouderde koelmachine op het dak van het gemeentehuis wordt vervangen voor 2 warmtepompen met ecologisch Propan als koudemiddel. Deze kunnen ook ingezet worden als energiezuinige elektrische (bij)verwarming in de koude periode.
 - De luchtbehandelingskasten van de bestuursvleugel en het archief van het gemeentehuis worden vervangen door kasten met een veel hoger rendement.
- Bij gemeentelijke (ver)nieuwbouwprojecten besteden we veel aandacht aan duurzaamheid (energiebesparing, opwek van duurzame energie, circulariteit, klimaatadaptatie en natuurinclusiviteit). In 2023 zijn de aanbouw van de Omval en nieuwe brede school inclusief gymzaal in Holland Park opgeleverd. Hierbij zijn de volgende duurzaamheidsmaatregelen gerealiseerd:
 - De aanbouw van de Omval heeft gecombineerde zonnepanelen voor opwek van elektriciteit en warmte, aardgasvrije verwarming met een warmtepomp, een houten gevel, nestelvoorzieningen voor bijen, vogels en vleermuizen en een geveltuint.
 - De Brede school met gymzaal in Holland Park heeft energielabel A++++ en een zeer hoge duurzaamheidsscore⁴. Met de gebieds WKO vindt verwarming en koeling plaats zonder gebruik van aardgas of biomassa. Bij de dakterrassen en de buitenruimte zijn innovatieve waterkratten aangebracht voor extra berging bij intense regenbuien. Het gebouw is flexibel en toekomstbestendig ontworpen met aandacht voor duurzame bouwmaterialen. In de kelder zijn laadvoorzieningen voor elektrische fietsen aangebracht.
- Ook in 2023 hebben we het afval in de gemeentelijke gebouwen gescheiden ingezameld.
- Bij relevante gemeentelijke (her)ontwikkelingen en projecten wordt standaard duurzaamheidsadvies gegeven.
- Bij relevante gemeentelijke (her)ontwikkelingen en projecten wordt standaard advies milieu, natuur en verkeer en mobiliteit gegeven. Sinds 2021 vindt vraaggestuurd inhuur van een ecooloog plaats.
- De in 2023 gebruikte elektriciteit is met Garanties van oorsprong (Gvo's) van in Nederland opgewekte windenergie ingekocht. Voor het gemeentelijke aardgasgebruik is gecompenseerd met inkoop van Carbon Credit certificaten.
- Het door de gemeentelijke organisatie gebruikte papier heeft FSC-keur. Bij aanbestedingen voor gemeentelijke projecten wordt FSC-keur hout (of vergelijkbaar) uitgevraagd.
- In 2023 zijn er op diverse plaatsen in Diemen gepland lichtmasten en armaturen vervangen, waardoor het percentage LED-verlichting in 2023 (zie monitoring) verder is toegenomen naar 38%. De geplande 40% is niet gehaald. Eind 2024 verwachten we 40%

⁴ De GPR (Gemeentelijke Praktijk Richtlijn) geeft inzicht in de duurzaamheid van een gebouw. Bij GPR worden er 5 duurzaamheidsthema's onderscheiden waarvoor op een schaal van 0 tot 10 kan worden gescoord. Bij een score van 6,0 wordt voldaan aan de wettelijke eisen. In de praktijk wordt de score voor energie en milieu meestal gekoppeld. Dit komt omdat er voor energiebesparing en opwek van duurzame energie extra installaties en maatregelen nodig zijn die zelf een negatieve milieu-impact hebben maar netto een positieve bijdrage leveren. De GPR scores voor de school en sporthal in Holland Park West zijn: Energie en milieu 9,2, Gezondheid: 8,7, Gebruikskwaliteit: 8,9, Toekomstwaarde: 9,6.

gerealiseerd te hebben. De bijstelling wordt veroorzaakt door het opstellen van een nieuw Programma groot onderhoud in 2024.

- Bij het beheer van de openbare ruimte zijn geen bestrijdingsmiddelen gebruikt.

Monitoring

Wat	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroot 2023	Realisatie 2023
Energieverbruik gemeentelijke organisatie: kWh m3	2.351.841 272.619	3.320.000 230.000	3.260.000 265.000 ⁵	2.397.303 217.968 ⁶
Opgewekte duurzame energie gemeentelijke organisatie (KWh)	219.124	185.000	325.000	231.870 ⁷
% LED openbare verlichting	26%	30%	40%	38% ⁸

5. Samenwerking duurzaamheid met de samenleving

Wat willen we bereiken?

- In samenwerking met de samenleving de omslag maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen om zo de langetermijndoelen van een duurzame samenleving en gezonde leefomgeving uit de duurzaamheidsagenda 2020 – 2025 en het coalitie-akkoord 2022-2026 te realiseren.
- Versterken en uitbouwen Daarom Duurzaam Diemen community tot hét duurzaamheidsplatform binnen Diemen.
- Sluiten van duurzaamheidspacten met doelgroepen (bedrijventerreinen, winkelcentra, zorginstellingen, scholen, sportverenigingen, etc.).

Wat wilden we gaan doen in 2023?

- Voortzetten van het natuur- en milieu-educatie aanbod voor scholen via de AM regio en Natuurwijs.
- Ondersteuning bij het uitbouwen van Daarom Duurzaam Diemen.
- Voortzetten in 2021 gestarte programma met energiecoaches (met focus op huurders).
- Starten met Fix-brigades (bezoek van monteurs op afspraak die energiebesparingsmaatregelen doorvoeren (fixen)) als onderdeel van het actieplan energie-armoede.
- Nieuwe afspraken over duurzaamheid bij actualiseren van de meerjarenafspraken met woningcorporaties in 2024.
- Jaarlijkse adviesvraag duurzaamheid aan kinderraad: initiatief dat kinderraad wil oppakken en/of initiatief voor gemeentelijke duurzaamheidsprogramma.
- Ondersteuning inwonerinitiatieven duurzaamheid.
- Stimuleren ambassadeurschap duurzaamheid.
- Deelname onderzoek en doorontwikkeling Powersavergame (n.a.v. raadsnotie).

Realisatie 2023 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- Via Natuur- en Milieueducatie (NME) Amstelland-Meerlanden hebben scholen in Diemen over het lesjaar 2022-2023 16 workshops/activiteiten waarvan 14 natuuruitjes naar

⁵ Het begrote verbruik in 2023 ligt hoger dan de realisatie in 2022. Bij het opstellen van de begroting over 2023 was het totaalverbruik over 2022 nog niet bekend en is een inschatting gemaakt vanuit de cijfers uit 2021 en de gegevens van opwek en verbruik over de eerste helft van 2022. In algemene zin is het gemeentelijke gasverbruik in belangrijke mate afhankelijk van het gebruik en de prestaties van de sterk verouderde installatie van het zwembad Duran (ruim 60% van het gemeentelijke gasverbruik).

⁶ Vanwege problemen bij de energieleverancier (faillissement) hebben we de definitieve verbruiksgegevens over 2023 niet tijdig ontvangen. Deze gegevens zijn op basis van maandrapportages over 2023.

⁷ Dit is de opbrengst van de zonnecellen van de gemeentewerf, sporthallen Prins Bernhardlaan, gymzaal Schoolstraat, gymzaal Diemen Noord. De opbrengst valt lager uit dan verwacht ten gevolge van problemen met de installatie op de gemeentewerf. Dat was al eerder voorgekomen. Daarom wordt die installatie momenteel grondig onderzocht. De opbrengst van zonnepanelen op de Omval en 't Kruidvat zijn hierin niet meegenomen, omdat de opbrengsten voor de gebruikers zelf zijn.

⁸ Eind 2024 verwachten we 40% gerealiseerd te hebben. De bijstelling wordt veroorzaakt door het opstellen van een nieuw Programma groot onderhoud in 2024.

het Diemberbos en 23 lespakketten en andere lesmaterialen besteld. Voor het lesjaar 2023-2024 zijn 25 workshops/activiteiten waarvan 23 natuuruitjes naar het Diemberbos en 27 lespakketten en andere lesmaterialen besteld.

- In 2023 zijn de halfjaarlijkse gesprekken tussen de wethouder en het bestuur van de stichting Daarom Duurzaam Diemen gevoerd over de uitvoering, het programma voor 2024 en de proef met inhuur van een betaalde coördinator voor de ondersteuning van het bestuur. In juni 2023 heeft de stichting een zelfevaluatie uitgevoerd op deze proef. De stichting heeft 2 extra bestuursleden geworven waarmee er nu 5 vrijwillige bestuursleden actief zijn. Activiteiten van Daarom Duurzaam Diemen bestonden onder meer uit: oogstdag wilde zaailingen (11 februari) en uitdeeldag (11 maart), duurzaamheidscafé in de Schakel (24 maart), duurzame denktank in de Omval (13 juni). Het duurzaamheidsfestival op 8 oktober in de Omval was met 950 bezoekers een groot succes. Tijdens dit festival is ook de eerste duurzaamheidsprijs Diemen uitgereikt.
- Zie onder thema 2.A Klimaat & Energie onder energiearmoede voor de inzet van en resultaten met de vrijwillige energiecoaches.
- Op 21 maart is de vlinderidylle aan de Iet van Feggelenlaan geopend. Deze plaats voor vlinders is aangelegd op initiatief van een aantal bewoners van Plantage de Sniep en de Vlinderstichting. De bewoners zorgen zelf voor onderhoud en tellingen.
- Op verzoek van de kinderraad is op 14 november 2023 een presentatie gehouden over de duurzaamheidsagenda 2020 - 2025. Aansluitend was er een brainstormsessie over hoe je isoleren van woningen kunt stimuleren. De kinderraad kwam met het idee voor het nomineren van het best geïsoleerde huis en een daaraan verbonden straatfeest als prijs. Dit idee wordt uitgewerkt als onderdeel van de Aanpak isolatie en energiebesparing koopwoningen 2023 - 2026.
- Op 3 november 2023 (tijdens de Nationale Klimaatweek) hebben de wethouders duurzaamheid en onderwijs voorgelezen uit het lesboek 'de kracht van nieuwe energie' op basisschool de Ark en de Sint Petruschool.
- In 2023 is gestart met het maken van een plan van aanpak voor duurzaamheidspacten.
- In 2023 is de structurele jaarlijkse subsidie verstrekt aan Daarom Duurzaam Diemen. Voor 1 bedrijfsgebouw en 3 Verenigingen van eigenaren (VvE's) is subsidie verstrekt voor een dakdraagkrachtberekening voor plaatsing van zonnepanelen. De uitvoering van deze subsidieregeling verloopt via Diemen Ecostrroom.
- De doorontwikkeling van de powersavergame⁹ is vertraagd. In 2024 zal de Universiteit Utrecht verder werken aan een nieuwe versie. De gemeente Diemen volgt de ontwikkelingen met belangstelling en staat, indien de vervolgaanpak daar mogelijkheden toe biedt, open voor deelname.

Monitoring

Wat	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroet 2023	Realisatie 2023
Verstrekte subsidies	2	1	3	2

⁹ In 2020 heeft de gemeente Diemen meegedaan met de Powersavergame. Dit was een proef vanuit de Universiteit Utrecht om maatschappelijke doelen (energiebesparing) te bereiken vanuit een spel. Vanwege de positieve resultaten heeft de gemeenteraad via een motie gevraagd om de powersavergame zo mogelijk jaarlijks te organiseren.

Risico's en weerstandsvermogen

Omschrijving

Sinds 1 januari 2004 verplicht het Besluit, Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten tot het maken van een paragraaf weerstandsvermogen in de programmabegroting en de jaarrekening. Deze paragraaf moet ten minste bevatten:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een inventarisatie van de risico's.

Conform het BBV, artikel 11:2, moeten wij vanaf 1 januari 2016 ook de volgende zes kengetallen verplicht opnemen in paragraaf weerstandsvermogen van de programmabegroting:

1. netto schuldquote;
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. solvabiliteitsratio;
4. grondexploitatie;
5. structurele exploitatieruimte;
6. belastingcapaciteit.

In het kader van financieel toezicht zijn nog geen landelijke normen beschikbaar. Dit is de aanleiding waarom de toezichthouder vooralsnog geen gebruik maakt van deze normen om te bepalen hoe wij presteren op de betreffende onderdelen. Mocht er alsnog een landelijke normering komen, dan zal de toezichthouder zich daarbij aansluiten.

Beleid over weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen zonder dat het bestaande beleid moet worden gewijzigd. Het geeft inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente.

Bij het weerstandsvermogen wordt onderscheid gemaakt in structureel en incidenteel weerstandsvermogen.

Inschatting risico's

Voor een goede bedrijfsvoering moeten we weten welke risico's (en kansen) wij hebben en hoe wij deze risico's kunnen beheersen. Ter bepaling van het benodigde weerstandsvermogen hebben we inzicht in het risicoprofiel nodig.

Middels een inventarisatie zijn de risico's verzameld. Belangrijk daarbij is te onderzoeken welke beheersmaatregelen zijn genomen of alsnog genomen moeten worden.

Ook bij de inventarisatie van de risico's maken we onderscheid in structurele en incidentele risico's. Daarbij wordt aangegeven wat het (maximaal) verwachte risicobedrag is en maakt de vakafdeling een inschatting over de kans van voordoen. We houden daarbij onderstaande inschattingspercentages aan.

Score	Risicokans	Gemiddelde risicokans
1. Laag	0% - 20%	10%
2. Matig	20% - 40%	30%
3. Gemiddeld	40% - 60%	50%
4. Hoog	60% - 80%	70%
5. Zeer Hoog	80% - 100%	90%

Omdat de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet slechts globaal is aan te geven wordt met een variatiebreedte van 20% gerekend.

Het verwachte (maximale) risicobedrag en de kans op voordoen leiden tot een gewogen risicobedrag.

Weerstandscapaciteit

Om het weerstandsvermogen te bepalen wordt het totaal van de gewogen risicobedragen afgezet tegen de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden van de gemeente om niet begrote kosten te dekken. Ook hier weer wordt onderscheid gemaakt in structurele en incidentele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

- Algemene reserve;
 - Voor de berekening van het weerstandsvermogen gebruiken we de stand van de Algemene reserve op 31 december 2023. In december 2023 is de Nota reserves en voorzieningen 2023 vastgemaakt. Daarin zijn bestemmingsreserves opgegeven en toegevoegd aan de Algemene Reserve. Dit geldt ook voor de Risicoreserve (€ 5 miljoen). Nu is bepaald dat de minimale omvang niet lager dan 5% van de totale omzet (lasten) mag bedragen.
- Reserve grondzaken;
 - In de Nota reserves en voorzieningen is ook de 'Reserve grondzaken' vastgelegd. Uit deze reserve kunnen, in eerste instantie, de risico's uit grondexploitaties verrekend worden.
- Begrotingssaldo incidenteel:
 - Ook het incidenteel verwachte begrotingssaldo telt mee bij de bepaling van het incidentele weerstandsvermogen.

Structurele weerstandscapaciteit

- Onbenutte belastingcapaciteit;
 - De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog mogelijk is voor een tariefsverhoging Onroerendezaakbelasting (OZB) alvorens men toe kan treden als artikel 12 gemeenten. Men wordt artikel 12 gemeente wanneer een gemeente de eigen financiële huishouding niet meer rond krijgt en een beroep moet doen op extra gelden. Een gemeente wordt als het ware onder curatele gesteld.
- Stelpost onvoorzien;
 - Het budget voor onvoorzien is gebaseerd op het aantal inwoners. Deze stelpost is structureel in de begroting opgenomen en dient ter dekking van onvoorziene uitgaven.
- Begrotingssaldo structureel:
 - Het structureel verwachte begrotingssaldo telt mee bij de bepaling van het structurele weerstandsvermogen.

Weerstandsratio

Het totaal aan gewogen risico's wordt afgezet tegen de weerstandscapaciteit. Dit leidt tot de bepaling van een weerstandsratio. Met behulp van de hierna volgende tabel beoordelen we de ratio van de gemeente Diemen. Deze normtabel is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR).

Norm	Weerstandsratio	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Resultaten risico-analyse jaarstukken 2023

Onderstaand een overzicht van de geïnterpreteerde risico's. Ten eerste wordt de status aangegeven van de risico's die waren opgenomen in de Programmabegroting 2023. De risico's zijn aangevuld met nieuwe risico's. In de laatste kolom staat deze status aangegeven.

Verderop in de paragraaf worden de risico's en de genomen beheersmaatregelen per risico toegelicht.

Volgnr	Risico-omschrijving	Verwacht (maximaal) risicobedrag	Kans op voordoen	Status
Incidentele risico's				
1.	Plantage de Sniep	980.000	Matig	Bestaand
2.	Holland Park	960.000	Matig	Bestaand
3.	Buitenlust	280.000	Matig	Bestaand
4.	Schadevergoeding Volkstuinen ONA	20.000	Hoog	Nieuw
Totaal incidentele risico's		2.240.000		
Structurele risico's				
5.	Herijking verdeling Gemeentefonds	2.900.000	Zeer hoog	Bestaand
6.	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG)	600.000	Gemiddeld	Bestaand
7.	Urentoerekening naar projecten en investeringen	415.000	Laag	Bestaand
8.	Energieprijzen	400.000	Hoog	Bestaand
9.	Onderwijshuisvesting basisonderwijs	360.000	Zeer hoog	Bestaand
Totaal Structurele risico's		4.675.000		
Niet te kwantificeren risico's				
10.	Kosten Jeugdzorg		-	Bestaand
11.	Fiscale wijzigingen		-	Bestaand
12.	Prijsinflatie		-	Bestaand
13.	Rente		-	Bestaand

Incidentele risico's

1. Plantage de Sniep

Risicobedrag € 980.000

Nadere omschrijving risico:

Bij de meest recente actualisatie van de grondexploitatie Plantage de Sniep (zie daarvoor het MPG bij deze Jaarrekening 2023), is een zo goed als mogelijke inschatting gemaakt van het resultaat en de doorlooptijd van het project. In de geactualiseerde grondexploitatie hebben we ook een kansen- en risicoanalyse toegevoegd. Bij de voorbereiding en realisatie van grootschalige projecten spelen tal van projectspecifieke onzekerheden en nader te onderzoeken of af te spreken onderdelen een rol. De kansen- en risicoanalyse geeft inzicht in deze onzekerheden die mogelijk kunnen optreden. Hierbij is het streven om eventuele risico's met een negatieve financiële impact proberen te voorkomen en of te beheersen. In het MPG is een overzicht en toelichting van alle kansen, risico's en beheermaatregelen opgenomen, die zich kunnen voordoen in Plantage de Sniep.

Beheersmaatregelen:

De afgelopen tijd hebben we nadrukkelijker op kosten gestuurd en zijn diverse maatregelen genomen om 'zuinig' te werken. Hier gaan we mee door. Tegenvallers zijn, bij langer lopende projecten, natuurlijk nooit helemaal te vermijden.

In 2023 is de grondverkoopprocedure van de Rietschuurhof aan woningcorporaties gestart. Twee woningcorporaties hebben aangegeven dat ze hier willen bouwen, maar dat het plan door de hoge eisen en de marktomstandigheden in de huidige vorm niet haalbaar is. Een aangepast programma gaat hoogstwaarschijnlijk voor minder opbrengsten zorgen.

De resterende werkzaamheden in het openbaar gebied van de Plantage de Sniep zijn grotendeels afgerond en kennen slechts kleine risico's en kansen.

Voor de overige risico's en kansen verwijzen wij u naar de bijlage van het MPG.

2. Holland Park

Risicobedrag € 960.000

Nadere omschrijving risico:

- Holland Park faciliterend

Het berekend risicobedrag is geschat op € 0,31 miljoen. Het gaat om het saldo van de gemaakte plankosten en de overige voorbereidingskosten die in het kader van de faciliterende planvoorbereiding Holland Park Oost en Holland Park Zuid zijn gemaakt en nog moeten worden verhaald op huidige en toekomstige ontwikkelende partijen.

Beheersmaatregelen:

Door externe partijen te faciliteren en de verbindende schakel te zijn, stimuleren we het particulier initiatief in de gebiedsontwikkeling. We hebben inmiddels overeenkomsten gesloten met meerdere projectontwikkelaars die een groot gedeelte van het gebied herontwikkelen of hebben herontwikkeld. Deze overeenkomsten regelen een exploitatiebijdrage, waarin impliciet ook de al gemaakte en te maken gemeentelijke voorbereidingskosten en incidentele investeringskosten zitten. Zo ook recent met ontwikkelaar AM van het Steigerblok van Holland Park Zuid (huidige Inholland). Een deel van de bijdrage hebben we al in rekening gebracht. Toekomstige partijen van nog te ontwikkelen locaties in Holland Park Zuid zullen op vergelijkbare wijze moeten bijdragen in de gemeentelijke kosten.

- Grondexploitatie

- Holland Park West

De grondexploitatie Holland Park West is 31 mei 2018 vastgesteld en bij de actualisatie van de grondexploitatie (zie daarvoor het MPG bij deze Jaarrekening 2023), is een inschatting gemaakt van het resultaat en de doorlooptijd van het project. In de geheime bijlage van de geactualiseerde grondexploitatie hebben we ook een kansen- en risicoanalyse toegevoegd met een overzicht en toelichting van alle kansen, risico's en beheermaatregelen. Het berekend risicobedrag is geschat op € 0,65 miljoen.

3. Buitenlust

Risicobedrag € 280.000

Nadere omschrijving risico:

Bij de recente actualisatie van de grondexploitatie Sociale woningbouw Buitenlust (zie daarvoor het MPG), is inschatting gemaakt van het resultaat en de doorlooptijd van het project. In de geactualiseerde grondexploitatie hebben we een kansen- en risicoanalyse toegevoegd. Bij de voorbereiding en realisatie van grootschalige projecten spelen tal van projectspecifieke onzekerheden en nader te onderzoeken of af te spreken onderdelen een rol. De kansen- en risicoanalyse geeft inzicht in deze onzekerheden die mogelijk kunnen optreden. Hierbij proberen we eventuele risico's met een negatieve financiële impact te voorkomen en of te beheersen. In het MPG is een overzicht en toelichting van alle kansen, risico's en beheermaatregelen opgenomen.

Beheersmaatregelen:

We sturen op kosten en kansen die zich kunnen voordoen in het project. Tegenvallers zijn, bij langerlopende projecten, nooit helemaal te vermijden. Voor de risico's en kansen zie de geheime bijlage MPG.

4. Schadevergoeding volkstuinen ONA

Risicobedrag € 20.000

Nadere omschrijving risico:

De gemeente is in december 2023 door de rechter in het ongelijk gesteld over het eigendom van het perceel A-4707, dat ook in gebruik is als volkstuinen door ONA. De gemeente heeft zich altijd als eigenaar van dit perceel gedragen en meent dat zij door verkrijgende, dan wel extinctieve verjaring eigenaar van het perceel is geworden. Het vonnis van de rechtbank stelt echter dat de gemeente geen eigenaar is van het perceel en dat zij schadevergoeding moet betalen wegens het niet kunnen innen van huurpenningen van de eiser. Het risicobedrag is gebaseerd op deze huurpenningen.

Beheersmaatregelen:

Op 23 januari 2024 heeft het college besloten om hoger beroep in te stellen. Tegelijkertijd is de gemeente in overleg met de eiser om tot een minnelijke schikking te komen.

Structurele risico's

5. Herijking verdeling Gemeentefonds

Risicobedrag € 2.900.000

Nadere omschrijving risico:

In de Meicirculaire 2022 van het Gemeentefonds is de herijking van de verdeling van het Gemeentefonds verwerkt. De herijking van het gemeentefonds is een omvangrijke operatie geweest en is nog niet afgerond. De huidige situatie is nog niet het eindstation en het model zal continu onderhoud vragen. De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft daartoe een onderzoeksagenda voorgesteld. De VNG heeft aangegeven het van belang te vinden dat de Raad voor et Openbaar Bestuur (ROB), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en gemeenten nauw bij de uitvoering van de onderzoeksagenda betrokken worden.

De planning is dat begin 2025 een evaluatie wordt opgeleverd. In de huidige situatie is Diemen een nadeelgemeente. Er is afgesproken dat gemeenten vooralsnog gecompenseerd worden voor het voor- danwel nadeel, welke hoger is dan het afgesproken ingroeipad. Voor Diemen houdt dit in dat er in de jaren 2025 en verder een positieve compensatiepost (suppletie-uitkering) is opgenomen van € 2,9 miljoen.

In beginsel zou bij het volledig doorvoeren van de herijking de verwachting zijn dat de gemeente Diemen deze post komt te vervallen en daarmee een negatief effect gaat krijgen. Dit bedrag vormt dus een risico binnen het gemeentefonds en ook de begroting want het bedrag kan, mede door de evaluatie, op een later moment weer anders uitpakken.

Beheersmaatregelen:

We houden nauwlettend de ontwikkelingen op het gebied van de herijking bij door deel te nemen aan bijeenkomsten van het Ministerie en de VNG. De beïnvloeding is beperkt omdat de afweging van dergelijke besluiten op macro-niveau plaatsvindt. Uiteraard is er aandacht voor de effecten van individuele gemeenten. Aangezien het effect zich pas in 2026 of later gaat voordoen is er nog enige tijd om op de ontwikkeling te anticiperen.

6. Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG)

Risicobedrag € 600.000

Nadere omschrijving risico:

Via de Participatiewet (BUIG) verstrekt de gemeente een uitkering om in het levensonderhoud te voorzien. Het macro budget voor deze uitkering wordt vastgesteld door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en via verdeelstaven jaarlijks in september tijdens het desbetreffende uitvoeringsjaar toegewezen aan gemeenten. Gemeenten die geld overhouden mogen dit houden. Gemeenten kunnen ook geld tekort komen indien de uitkering van het Rijk onvoldoende is om de bijstandslasten te dekken.

Beheersmaatregelen:

De gemeente kan, bij een omvangrijk tekort, onder voorwaarden in aanmerking komen voor een aanvullend budget, de zogenaamde "vangnetuitkering".

7. Urentoerekening naar projecten en investeringen

Risicobedrag € 400.000

Nadere omschrijving risico:

In de begroting en de jarrekening worden de uren van de ambtelijke organisatie toegerekend naar de producten waarvoor ze werken. Zo ook naar de werkzaamheden voor grondexploitaties en grote investeringen. Met name de toerekening van uren naar investeringen is nieuw. De kosten als gevolg van deze urentoerekening worden meegenomen bij de ramingen van de grondexploitaties en de investeringsbudgetten. Wanneer er geen grondexploitaties meer zouden zijn en alle grote investeringen zijn gerealiseerd, zou de behoefte verdwijnen aan deze uren, terwijl de desbetreffende medewerkers nog steeds in dienst zijn. Dit brengt een theoretisch risico met zich mee.

Beheersmaatregelen:

Dit risico doet zich natuurlijk al langere tijd voor, maar wordt als laag ingeschat. Enerzijds is voorzien dat de groei en investeringsprojecten nog voor langere tijd aanhouden, anderzijds zullen er zich komende tientallen jaren ook herstructurerings- en transformatie-opgaven aandienen, welke een projectmatige aanpak vragen.

Tot slot zal het probleem, als het zich al voordoet, vanzelf oplossen; gekwalificeerd personeel zal waarschijnlijk bij een gebrek aan uitdagende projecten uit eigen beweging elders aan de slag gaan. Desalniettemin heeft de directie / het management oog voor dit risico en kan voortijdig anticiperen.

8. Energieprijzen

Risicobedrag € 400.000

Nadere omschrijving risico:

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne zijn sinds 2022 de tarieven voor het leveren van energie (gas en elektriciteit) enorm gestegen. Ook in 2023 ondervinden we daar nog veel financiële effecten van. Door de schaarste aan aardgas en de daaraan gekoppelde prijs van elektriciteit zijn de energielasten nog steeds hoog ten opzichte van vier jaar geleden. Dit heeft grote gevolgen voor de burgers en bedrijven maar ook wij als gemeente merken dat de prijzen voor energie stijgen.

In 2023 zijn de energieprijzen enigszins gestagneerd. Grofweg is de analyse dat de kosten voor gas en elektra in 2023 twee keer zoveel bedragen als in 2021. In 2021 betaalde we bijna € 0,65 miljoen aan gas en elektra. In 2023 bedraagt dat € 1,4 miljoen. De energieprijzen worden voor de gemeenten per kwartaal vastgelegd. We zien de laatste kwartalen een lichte daling van de prijzen. Het is moeilijk in te schatten of deze door gaat zetten. In de begroting 2024 hebben we (inclusief de stelpost van € 400.000) voor € 1 miljoen aan energiekosten geraamd. Wanneer de energieprijzen niet verder dalen zal bijstelling noodzakelijk zijn.

Beheersmaatregelen:

In 2024 hebben we een stelpost van € 400.000 opgenomen voor eventuele prijsstijgingen van de energie. Daarnaast hebben we de tarieven voor de sporthallen en het zwembad extra verhoogd. Wanneer dit niet toereikend is zijn verdere tariefsverhogingen voor de huur van de sportaccommodaties niet uitgesloten.

Daarnaast investeren we de laatste jaren in het verduurzamen van onze gebouwen. Dit vindt zijn weerslag in het verbruik van energie. We gaan een analyse uitvoeren waaruit moet blijken voor welke gebouwen (verdere) verduurzaming tot ook tot financieel rendement kan leiden.

9. Onderwijshuisvesting basisonderwijs

Risicobedrag € 360.000

Nadere omschrijving risico:

Op basis van de leerlingenprognoses wordt een aanzienlijke toename van het aantal leerlingen in het basisonderwijs verwacht. Deze toename in het aantal leerlingen hangt samen met de bevolkingsgroei van Diemen. Uitgaande van de gegevens in de prognose in 2023 lijkt de huidige leerlingencapaciteit van de scholen in Diemen op termijn niet voldoende om deze groei op te vangen.

Op basis van de normbedragen 2023 verwachten we ten minste € 6 miljoen nodig te hebben om invulling te geven aan deze wettelijke zorgplicht. Dit levert een extra kapitaallast op van € 360.000. Het is nog onzeker vanaf wanneer de kapitaallasten exact starten. Aangezien huisvesting voor basisonderwijs een wettelijke verplichting is, moeten we bij de afwegingen over alle voorzieningen in Diemen rekening te houden met deze toekomstige lasten.

Beheersmaatregelen:

Door het opschalen van de capaciteit van de nieuwe Brede School in Holland Park, de tijdelijke huisvesting bij Brede School De Kersenboom in Plantage de Sniep en door de onderwijscapaciteit op de huidige locatie van het Atelier te behouden kan de groei in leerlingaantallen naar verwachting worden opgevangen. De prognose zal uitwijzen of dit afdoende is. Zo niet, dan zijn er extra investeringen nodig voor onderwijshuisvesting.

Niet te kwantificeren risico's

10. Kosten jeugdzorg

Risicobedrag "Niet te kwantificeren"

Nadere omschrijving risico:

De uitgaven specialistische jeugdhulp blijven een financieel risico vormen, mede als gevolg van de open einde regeling, een stijging in de aantallen jeugdigen en de almaar toenemende complexe problematiek. Daarbij vormen de brede wettelijke taken en de verwijzers die niet onder onze aansturing functioneren zijn complicerende factoren.

Beheersmaatregelen:

Het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS), zorgaanbieders, cliënten(vertegenwoordigers), professionals en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) stellen samen de Hervormingsagenda Jeugd op. Het huidige jeugdstelsel is niet houdbaar. Daarom werken deze vijf partijen aan de hervormingsagenda om de hulpverlening te verbeteren en het jeugdstelsel beter beheersbaar te maken. De Hervormingsagenda Jeugd beschrijft de aanpak van een grote transitie die we de komende jaren met elkaar moeten maken. De agenda bestaat uit een groot pakket inhoudelijke maatregelen die moeten leiden tot betere en beter passende zorg voor kinderen en gezinnen binnen een stelsel dat houdbaar is voor de toekomst (zowel financieel als in menskracht).

11. Fiscale wijzigingen

Nadere omschrijving risico:

Op 1 januari 2016 is de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen van kracht geworden. Als gevolg hiervan zijn gemeenten vennootschapsbelastingplichtig indien en voor zover een onderneming wordt gedreven. Met name 'winstgevende' grondexploitaties vormen hierbij een financieel risico. De gemeente Diemen heeft in 2016 al haar activiteiten voor de vennootschapsbelasting beoordeeld op basis van de relevante ondernemerscriteria. Op basis van deze beoordeling heeft de gemeente Diemen het standpunt ingenomen dat er geen sprake is van vennootschapsbelastingplichtige activiteiten. De Belastingdienst heeft inmiddels een standpunt ingenomen en aangegeven waar het vermoeden bestaat van belastingplichtige activiteiten. Dit zijn de volgende activiteiten:

- het ophalen van bedrijfsafval;
- de verkoop van reststoffen voortkomend uit de activiteit inzameling van huishoudelijk afval (hierover loopt overleg met de Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten). De impact van de tussenkomst van een tussenschakel, zoals bijvoorbeeld Rova, is eveneens onderwerp van gesprek;
- het geven van gelegenheid van reclame-uitingen voortvloeiend uit privaatrechtelijke (concessie) overeenkomsten;
- de uitgifte van leningen.

Beheersmaatregelen:

Onze (externe) fiscale adviseur heeft voor Diemen onderzocht of bovenstaande activiteiten leiden tot een belastingplicht. Het blijkt dat met name de concessieovereenkomsten voor de uiting van reclame voor Diemen relevant is. Ondanks dat wij het op voorhand niet eens zijn met de aanslagoplegging doen we vanaf 2016 wel aangifte. Dit om naheffingsrente (8%) uit te sluiten. De gemeente volgt de landelijke ontwikkeling nauwkeurig om te kunnen anticiperen op eventuele relevante ontwikkelingen. In de meerjarenprognose grondexploitaties wordt jaarlijks de vpb-positie van de grondexploitaties vastgelegd.

- Vernieuwen convenant Horizontaal Toezicht

Diemen heeft in 2012 met de Belastingdienst een convenant afgesloten over 'Horizontaal toezicht'. Dit houdt in dat de processen waar belastingafdracht een rol speelt goed zijn geborgd in de organisatie. Oftewel we moeten fiscaal in control zijn. Vanaf 2024 worden de spelregels voor het 'Horizontaal toezicht' verscherpt. Samen met Duo+ hebben we ons beleid en onze processen verder doorontwikkelt. Op 4 december 2023 hebben wethouder Klaasse en de belastinginspecteur het vernieuwde convenant ondertekend.

12. Prijsinflatie

Nadere omschrijving risico:

De financiële effecten van de inflatie nemen toe. Mede als gevolg van de energiecrisis zijn de prijzen en lonen flink gestegen. Waar we normaal rekenen met prijs- en loonstijgingen tussen de één en drie procent is er nu sprake van prijsstijgingen tussen de vijf en vijftien procent. Dit heeft z'n weerslag op de koopkracht van de burgers maar ook op de financiële positie van de gemeente.

De inflatie heeft een groot effect op het bouwtempo van woningen. De kosten van arbeid en materiaal zijn hard gestegen waardoor de bouw van woningen stagneert.

Ook vanuit de Diemense verenigingen en maatschappelijke organisaties ontvangen we steeds meer verzoeken om de kosten als gevolg van de inflatie te compenseren.

In eerste instantie compenseerde het Rijk deels de toegenomen kosten als gevolg van de inflatie. Door de val van het kabinet is het onduidelijk welke correctiemaatregelen het Rijk in de toekomst gaat nemen. Het Rijk moet gaan bezuinigen, dus het is de vraag of gemeenten afdoende worden gecompenseerd.

Beheersmaatregelen:

Bij het opstellen van de begroting 2024 waren we terughoudend met het opvoeren van nieuw structureel beleid. Ditzelfde zal ook voor de begroting 2025 gelden. In afwachting op het nieuwe kabinet gaan we ons alvast voorbereiden op de effecten van het krappe financiële beleid van het Rijk. We gebruiken 2024 om de ambities van de gemeente te heroverwegen en voorbereidingen treffen. We willen hierbij alle bestaande en nieuwe ambities betrekken op alle beleidsterreinen. Door dit breed op te pakken kunnen we ook een integrale afweging maken.

Verwachting is dat nauwkeurige financiële duidelijkheid van het nieuwe kabinet niet voor het opstellen van de Kadernota 2025 en de Programmabegroting 2025 bekend is. Onze planning is om deze heroverweging vóór of in de Kadernota 2026 af te ronden.

12. Rente

Nadere omschrijving risico:

In 2023 is de rente verder gestegen. De ECB heeft het rentepercentage verhoogd tot 4%. Waar voorheen de lage (zelfs negatieve) rentestand interessant was om kortlopend geld te lenen stijgt de rente nu in rap tempo. Dit geldt zowel voor het lenen van kortlopende en langlopende leningen. Dit heeft niet alleen tot effect dat onze rentekosten van deze leningen oplopen. Ook heeft dit een nadelig effect op interne verrekenrente. Deze rente gebruiken voornamelijk bij het doorrekenen van de grondexploitaties.

Beheersmaatregelen:

We kunnen niet sturen op het rentepercentage. Dat is het gevolg van wereldwijde ontwikkelingen. De Nederlandse Bank stuurt de rente-ontwikkeling voor Nederland aan.

Bij de financiering van de gemeente zijn er beheersmaatregelen om het risico te verspreiden. Er zijn verplichte maatregelen die zorgen dat de effecten van de rente geleidelijk in de begroting terecht komen. Dit wordt geregeld via de zogenoemde 'risiconorm'. De provincie

heeft hierin een toezichthoudende taak. De maatregel komt er op neer dat in een bepaald jaar niet meer dan een genormeerd bedrag mag worden geherfinancierd.

Daarnaast is sturing op rente mogelijk door te sturen op investeringen. Simpel gezegd hoeven we minder te financieren wanneer we minder investeren. Oftewel door investeringen uit te stellen zijn de rentekosten te beïnvloeden. In de praktijk werkt dit complexer omdat de vraag naar voorzieningen veelal voortkomt uit de groei van de gemeente. Evident is dat het sowieso duurder wordt om de toekomstige investeringen te financieren.

Frauderisico's

Naast de hiervoor genoemde externe risico's zijn er ook interne risico's, zoals fraude. Fraude kan ernstige gevolgen hebben voor een organisatie, zoals financiële schade, reputatieschade, juridische procedures, boetes of zelfs strafrechtelijke vervolging. Om fraude te beheersen en de risico's te verlagen, is het belangrijk dat we beschikken over een effectief stelsel van frauderisicobeheersing. Het stelsel moet aansluiten bij de omvang en de complexiteit van onze organisatie en periodiek worden geëvalueerd en verbeterd.

Onze gemeente kent diverse instrumenten en regelingen ter voorkoming van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik. Er is een integriteitsregeling en er zijn gedragscodes vastgesteld. In 2024 voegen we daar een regeling misbruik en oneigenlijk gebruik aan toe.

In de processen, procedures en interne controles is er aandacht voor de voorkoming van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik, en er is aandacht voor risicomanagement in brede zin. We hebben in 2019 een frauderisicoanalyse opgesteld en deze in 2023 geactualiseerd. De frauderisicoanalyse geeft inzicht in het begrip fraude, de geïdentificeerde risico's en de aanwezige beheersmaatregelen om deze risico's te beperken. Vervolgstep is de frauderisicobeheersing in de processen te waarborgen en te laten controleren bij de Verbijzonderde Interne Controle.

Bij de actualisatie van de analyse zijn geen nieuwe frauderisico's geïdentificeerd. Ook tijdens de Verbijzonderde Interne Controle is in 2023 geen fraude geconstateerd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen gaat over de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Ook hierbij is net als bij de risico's, onderscheid te maken in incidenteel en structureel weerstandsvermogen.

Incidentele weerstandsvermogen

- Algemene reserve;
- Risicoreserve;
- Reserve Grondzaken;
- Voorziening Grondzaken;
- Begrotings- / rekeningresultaat.

Algemene reserve

Voor de berekening van het weerstandsvermogen hebben we de stand van de Algemene reserve op 31 december 2023 aangehouden. In de Nota reserves en voorzieningen 2023 is besloten de risicoreserve op te heffen en deze toe te voegen aan de Algemene Reserve (€ 5 miljoen). In de nota is een minimale (noodzakelijke) omvang van de reserve vastgelegd. De minimale omvang bedraagt 5% van de jaaromzet (totale lasten).

Reserve en Voorziening Grondzaken

In de Nota reserves en voorzieningen 2023 zijn de Reserve en Voorziening Grondzaken opgenomen. Met de Reserve Grondzaken worden de opbrengsten en afwaardering van gronden verrekend. Ook wordt de Reserve Grondzaken in eerste instantie gebruikt om de Voorziening Grondzaken op peil te brengen. In de voorziening wordt het verwachte tekort van grondexploitaties gestort.

Begrotings- / rekeningresultaat

Bij de berekening van het weerstandsvermogen wordt het verwachte begrotingssaldo dan wel het werkelijke rekeningssaldo meegenomen.

Structureel weerstandsvermogen

- Onbenutte belasting capaciteit (OZB, precario);
- Stelpost onvoorzien.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog mogelijk is voor een tariefsverhoging OZB voordat een gemeente toe kan treden als artikel 12 gemeente. Dit wordt een gemeente als we de eigen financiële huishouding niet meer rond krijgen en we een beroep moeten doen op extra gelden. Een gemeente wordt als het ware onder curatele gesteld. Op basis van het landelijke gemiddelde OZB-percentage van de WOZ-waarde is het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 van de Financiële verhoudingswet voor het jaar 2023 vastgesteld op 0,1729%.

Onbenutte belastingcapaciteit	WOZ-waarde 2023	Tarief Diemen 2023	Tarief Art. 12	Verschil tarieven	Onbenut
Woningen - eigenaren	6.832.503.000	0,0651%	0,1729%	0,1078%	7.365.438
Niet-woningen - eigenaar	871.586.000	0,2677%	0,1729%	-0,0948%	-826.264
Niet-woningen - gebruiker	740.848.100	0,2543%	0,1729%	-0,0814%	-603.050
Totaal onbenutte belastingcapaciteit					5.936.124

Stelpost onvoorzien

Het budget voor onvoorzien is gebaseerd op het aantal inwoners. Per saldo houden we in de begroting rekening met € 2,- per inwoner. In de begroting was € 60.000 geraamd. In 2023 is dit budget ingezet ter dekking van de donaties voor de aardbevingen in Turkije, Syrië en Marokko.

Berekening weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen		
Weerstandsvermogen incidenteel	31-12-2022	31-12-2023
Algemene reserve, algemene dekkingsmiddelen	14.902	29.632
Risicoreserve	4.615	-
Reserve grondzaken	9.147	11.617
Verwacht resultaat	8.253	4.316
Totaal Weerstandsvermogen incidenteel	36.917	45.565
Weerstandsvermogen structureel	31-12-2022	31-12-2023
Onbenutte belastingcapaciteit	5.133	5.936
Stelpost onvoorzien	-	-
Totaal Weerstandsvermogen Structureel	5.133	5.936

Ratio weerstandsvermogen

Bij de ratio weerstandsvermogen worden de geïnventariseerde risico's afgezet tegen het aanwezige weerstandsvermogen. In onderstaande tabel de gewogen risico's.

Risicoprofiel rekening 2023				
Volgnr	Risico-omschrijving	Verwacht (maximaal) risicobedrag	Kans-percentage	Gewogen risicobedrag
Incidentele risico's				
1.	Plantage de Sniep	980.000	30%	294.000
2.	Holland Park	960.000	30%	288.000
3.	Buitenlust	280.000	30%	84.000
4.	Schadevergoeding Volkstuinen ONA	20.000	70%	14.000
Totaal risicoprofiel Incidenteel		2.240.000		680.000
Structurele risico's				
5.	Herijking verdeling Gemeentefonds	2.900.000	90%	2.610.000
6.	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG)	600.000	50%	300.000
7.	Urentoerekening naar projecten en investeringen	415.000	10%	41.500
8.	Energieprijzen	400.000	70%	280.000
9.	Onderwijshuisvesting basisonderwijs	360.000	90%	324.000
Totaal risicoprofiel Structureel		4.675.000		3.555.500
Niet te kwantificeren risico's				
10.	Kosten Jeugdzorg			
11.	Fiscale wijzigingen			
12.	Prijsinflatie			
13.	Rente			

Berekening weerstandsratio

De weerstandsratio wordt berekend voor de incidentele en structurele risico's. Aan de hand van de eerder genoemde waarderingstabel wordt bepaald hoe Diemen er voor staat.

Incidentele weerstandsratio		
1. Beschikbare weerstandsvermogen	2. Benodigde weerstandscapaciteit	Ratio (1:2)
45.565	680	67

Structurele weerstandsratio		
1. Beschikbare weerstandsvermogen	2. Benodigde weerstandscapaciteit	Ratio (1:2)
5.936	3.556	1,7

Conclusie

De ratio voor het incidentele weerstandsvermogen is 'Uitstekend'.

De algemene reserve is in 2023 verder toegenomen waardoor de weerstandscapaciteit is vergroot. Voor de lopende grondexploitaties waar verliezen verwacht worden is de ' Voorziening Verlies Grondzaken' aangevuld vanuit de Reserve grondzaken.

Het woningtekort is groot en de ambitie voor meer sociale woningen leveren in samenhang met de beperkte grond die aanwezig is, risico's op voor nieuwe grondexploitaties.

We leven in economisch onzekere tijden. De inflatie is hoog, de prijzen voor grondstoffen zijn enorm gestegen en ook de rente stijgt. Al deze ontwikkelingen hebben een negatieve invloed op onze grondexploitaties. Voor het opvangen van negatieve resultaten zijn we verplicht een voorziening aan te leggen (Voorziening Verlies Grondzaken). Om de Voorziening Verlies Grondzaken op het gewenste niveau te houden verrekenen we met de Reserve Grondzaken. De reserve Grondzaken is goed gevuld, daarmee zijn we in staat negatieve ontwikkelingen op te vangen.

De ratio voor het structurele weerstandsvermogen is 'Ruim voldoende'.

De structurele risico's zijn dit jaar niet toegenomen maar de verwachte effecten komen wel dichterbij. Door de trage kabinetsvorming blijven de gemeenten langer in onzekerheid over de groei of krimp van het Gemeentefonds. Nog steeds staat voor 2026 een forse krimp gepland.

Ook de herverdeling van het Gemeentefonds heeft voor Diemen grote negatieve gevolgen. Het nu geprognosticeerde nadeel is op basis van de informatie uit de Meicirculaire 2022en bedraagt € 2,9 miljoen structureel. Het is nog niet duidelijk welke compensatie en ingroeiregeling het Rijk hier tegenover zet en wanneer de compensatieregeling vervalt.

Voor het structurele begrotingsevenwicht brengen de inflatie, de energiecrisis en de stijgende rente risico's met zich mee. De inflatie en de energieprijzen lijken enigszins te stabiliseren. De rente stijgt nog snel. In de planning- en controlproducten blijven wij u informeren over de ontwikkelingen. In de kadernota geven we aan welke uitgangspunten we voor 2025 en verder aanhouden. In 2023 zijn vooral de energieprijzen hoog. Bovendien heeft er in 2023 een afrekening over 2022 plaatsgevonden.

Kengetallen

Conform het BBV, artikel 11:2, moeten wij in het jaarverslag 2023 ook de volgende vijf kengetallen verplicht opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen van de programmabegroting:

1. netto schuldquote;
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. solvabiliteitsratio;
4. grondexploitatie;
5. structurele exploitatieruimte en
6. belastingcapaciteit.

In het kader van financieel toezicht, zijn nog geen landelijke normen beschikbaar. Dit is de aanleiding waarom de toezichthouder vooralsnog geen gebruik maakt van deze normen om te bepalen hoe wij presteren op de betreffende onderdelen. Mocht er alsnog een landelijke normering komen, dan zal de toezichthouder zich daarbij aansluiten.

Kengetallen	Norm	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
1. Netto Schuldquote	<100%: groen >130%: rood	36%	67%	26%
2. Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<70%: groen >100%: rood	37%	66%	27%
3. Solvabiliteitsrisico	>50%: groen <30%: rood	34%	24%	38%
4. Grondexploitatie	N.v.t.	-16%	-17%	-14%
5. Structurele exploitatieruimte	>0,6%: groen <0%: rood	7,04%	1,06%	6,81%
6. Belastingcapaciteit	Landelijk gemiddelde 100%	105%	103%	103%

In bovengenoemde tabel valt op dat de solvabiliteitsratio 'oranje' gekleurd is. Oorzaak hiervan is de hoge leningenportefeuille van de gemeente. Deze is destijds ontstaan bij de bodemsanering van grondexploitatie Plantage De Sniep. De afgelopen jaren is de leningenportefeuille van € 85 miljoen in 2015 teruggebracht tot € 37 miljoen eind 2021. Nieuwe ambities vergen investeringen en daarmee zal de leningenportefeuille is de leningenportefeuille toegenomen tot € 49,5 miljoen.

Alternatief is de norm bij te stellen. Nu sluiten we aan bij de normering van de VNG. De raad kan besluiten een afwijkende norm te hanteren. Advies is dit niet te doen zodat inzichtelijk blijft dat we aan de hoge kant zitten qua solvabiliteitsratio.

1+2. Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een beeld van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

3. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit geeft een beeld van de mate waarin een gemeente zijn bezittingen financiert met eigen of vreemd vermogen. Voor het vergelijk met andere gemeenten heeft deze maatstaf beperkingen. Het kan zijn dat een gemeente activa huurt, terwijl een andere gemeente activa in eigen bezit heeft. Daardoor verschillen de balansen van gemeenten aanzienlijk, terwijl de risico's van beide instellingen elkaar weinig ontlopen.

4. Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente. Het is belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd, dan leidt dit tot een lager eigen vermogen (en dus ook tot een lagere solvabiliteitsratio).

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang te kijken naar de structurele baten en lasten. Dit kengetal geeft aan welke ruimte de gemeente heeft om eigen lasten te dragen. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

6. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in Diemen zich verhoudt ten opzichte het landelijke gemiddelde. De belastingcapaciteit is gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing).

Bedrijfsvoering

Rechtmatigheid

Vanaf 2023 legt het college verantwoording af over de rechtmatigheid. In het jaarrekeningdeel is de rechtmatigheidsverantwoording van het college opgenomen. De accountant controleert de getrouwheid van die verantwoording. In deze paragraaf lichten we de afwijkingen toe.

Goedkeuringstolerantie en rapportagegrens

In de financiële verordening van de gemeente is vastgelegd dat het college aan de raad rapporteert over afwijkingen. De rapportagegrens bedraagt € 100.000. Dit percentage wordt jaarlijks vastgelegd in de kadernota.

Het college rapporteert in deze paragraaf over de geconstateerde rechtmatigheidsfouten groter dan € 100.000.

Begrotingsrechtmatigheid

In de geactualiseerde "Financiële verordening 2023 Gemeente Diemen" heeft de gemeenteraad vastgelegd welke begrotingsonrechtmatigheden zijn toegestaan.

Begrotingscriteria opgenomen in artikel 11 van de "Financiële verordening 2023 Gemeente Diemen".	
11.1	De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau van baten en lasten per programma waarop de begroting door de raad is geautoriseerd.
11.2	Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaal bedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
11.3	Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:
a.	Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
b.	Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
c.	De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage .
11.4	Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van de raad, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

In onderstaande tabel vindt u een toelichting op de overschrijdingen van de lasten.

Toelichting begrotingsonrechtmatigheden boven de rapportagegrens van € 100.000		
Programma - beleidstaak	Verwijzing artikel Financiële verordening 2023	Bedrag
Veilig - Veiligheid	Artikel 11.3.a (staan inkomsten tegenover)	140
Veilig - Overig	Artikel 11.3.a en 11.4 (staan inkomsten tegenover en bestaand beleid)	103
Totaal Veilig		243
Vrije tijd - Energielasten	Artikel 11.4 (Bestaand beleid)	607
Vrije tijd - Stimulering sport (BTW-compensatie)	Artikel 11.3.a (staan inkomsten tegenover)	-107
Vrije tijd -Overig	Artikel 11.4 (Bestaand beleid)	65
Totaal Vrije tijd		565
Gebiedsontwikkeling - Grondexploitatie	Artikel 11.3.a (staan inkomsten tegenover)	4.857
Gebiedsontwikkeling - Bouw- en woningtoezicht - Inhuur vergunningen	Artikel 11.3.a (staan inkomsten tegenover)	225
Gebiedsontwikkeling - Bouw en woningtoezicht - Omgevingswet	Artikel 11.4 (past binnen bestaand beleid)	104
Gebiedsontwikkeling - Overig	Artikel 11.4 (past binnen bestaand beleid)	116
Totaal programma Gebiedsontwikkeling		5.302
Leefomgeving en milieu - Overig	Artikel 11.3.a en 11.4 (staan inkomsten tegenover en bestaand beleid)	78
Totaal programma Leefomgeving en milieu		78
Verkeer - Parkeren	Artikel 11.3.a (staan inkomsten tegenover)	306
Verkeer - Overig	Artikel 11.3.a en 11.4 (staan inkomsten tegenover en bestaand beleid)	-123
Totaal programma Verkeer		183
Financiën - Overig	Artikel 11.4 (past binnen bestaand beleid)	49
Totaal programma Financiën		49
Totaal geaccepteerde begrotingsonrechtmatigheden		6.419

Voorwaardencriterium

Alleen bij het proces inkoop en aanbestedingen zijn afwijkingen die boven de rapportagegrens van € 100.000 vallen. Het betreft de volgende afwijkingen:

Afwijkingen boven de rapportagegrens van € 100.000		
Proces	Bevinding	Bedrag
Inkoop en aanbesteding	De toezichthouder bouw wordt ingehuurd sinds 2021. De totale kosten tot en met het vierde kwartaal 2023 overschrijden de Europese aanbestedingsbedrag.	107
Inkoop en aanbesteding	De toezichthouders Basis Registratie Personen (BPR) en bouw worden ingehuurd sinds 2020 door drie verschillende medewerkers. De totale kosten tot en met het vierde kwartaal hebben in 2023 de Europese aanbestedingsbedrag overschreden.	123
Inkoop en aanbesteding	De beleidsadviseur ruimtelijke ordening wordt ingehuurd sinds 2021. De totale kosten tot en met het vierde kwartaal 2023 overschrijden de Europese aanbestedingsgrens.	165
Inkoop en aanbesteding	Dit betreft de inhuur van een toezichthouder voor verschillende projecten in de openbare ruimte. Achteraf gezien blijken deze civiele projecten onder eenzelfde code van de aanbestedingsgrenzen (CPV-code) te vallen. De verschillende contracten moeten als één opdracht worden gezien en daardoor overschrijden de kosten de Europese aanbestedingsgrens.	152
Inkoop en aanbesteding	Er is regelmatig behoefte aan de inzet van externe projectleiders binnen het fysieke domein. Door diverse redenen hebben er langere tijd behoefte geweest om dezelfde projectleider te blijven inzetten. Door de tijdsdruk op het project is vooraf geen juiste inschatting gemaakt en blijkt de inhuur uiteindelijk niet rechtmatig. Ondanks de overstap van de projectleider naar een ander bureau blijft de inhuur onrechtmatig.	130

Afwijkingen boven de rapportagegrens van € 100.000		
Inkoop en aanbesteding	Dit betreft de uitbestede werkzaamheden voor onkruid op verhardingen Diemen. Deze opdracht is in 2022 meervoudig aanbesteed. Er heeft een wijziging in het bestek plaatsgevonden waardoor de werkwijze aangepast werd en er een nieuwe opdracht 1-op-1 verstrekt is. De twee opdrachten samen overschrijden echter het EU drempelbedrag en is derhalve als onrechtmatig opgenomen.	167

De laatste jaren is de oorzaak van de onrechtmatigheden veelal de inhuur van externe medewerkers. Vooraf is vaak lastig in te schatten hoe lang je beroep wilt doen op de externe deskundigheid. Dit is ook sterk afhankelijk van de ingehuurde kracht maar ook de krappe arbeidsmarkt maakt het lastig zelf personeel aan te trekken. Inhuur zal dus ook de komende jaren nodig zijn. Om dit beter te reguleren hebben we met meerdere gemeenten een aanbestedingstraject gevolgd voor de 'brokersdienstverlening'. Dit is een soort makelaar die voor de opdrachtgever geschikte kandidaten zoekt. Naast de grotere groep van externen waarborgt de broker dat de dienstverlening fiscaal correct verloopt. Dit betreft zowel voor de aanbestedingsregels als voor de fiscale regels voor zelfstandige zonder personeel (zzp'ers). Eind 2023 zijn we gestart met de implementatie van deze dienstverlening. Vanaf 1 februari 2024 gaat deze dienstverlening van kracht. Uitgangspunt is zoveel als mogelijk via de broker in te huren. Afwijken is mogelijk maar kan tot onrechtmatigheden leiden. Hiermee proberen we de in 2023 ontstane rechtmatigheden in de toekomst te voorkomen. Daarnaast zijn we de inkoopfunctie aan het professionaliseren. Te denken valt dan aan het in huis halen van inkoopadviseurs ter ondersteuning van de inkopers.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Het doel van het M&O-beleid is tweeledig. In eerste instantie is het doel misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen te voorkomen (preventief beleid). In tweede instantie ligt de focus op het achteraf controleren en zo nodig het bijstellen van beleidskaders en het repareren of zelfs bestraffen van misbruik en oneigenlijk gebruik (repressief beleid).

Op dit moment maken specifieke (beheers)maatregelen in het kader van M&O-beleid al onderdeel uit van de diverse processen binnen Diemen zoals het proces van subsidieverstrekking en vergunningverlening. De M&O-maatregelen die voortvloeien vanuit landelijke wetgeving en lokale verordeningen zijn daarmee verankerd in de administratieve organisatie van Diemen (en Duo+). Daarop aanvullend is het wenselijk overkoepelende algemene kaders vast te leggen in een nota M&O-beleid.

Redenen hiervoor zijn:

- In de financiële verordening is vastgelegd dat het college M&O beleid opstelt. Met dit beleid stelt het bestuur kaders waarbinnen de directie de uitvoering vorm kan geven. Het betreft kaders voor de opzet, uitvoering, controle en evaluatie van het M&O-beleid;
- Het vastleggen van algemeen M&O-beleid draagt niet alleen bij aan de transparantie en consistentie van gemeentelijk beleid. Het is ook behulpzaam bij het maken van afwegingen in hoeverre extra beheersmaatregelen en controles benodigd en tegelijkertijd doeltreffend zijn. Maatregelen die veel geld en energie kosten, maar slechts beperkt financieel nut opleveren, kunnen daarmee worden voorkomen;
- De betrouwbaarheid van door derden verstrekte gegevens kan niet in alle gevallen worden gegarandeerd via reguliere beheersingsinstrumenten. Deze instrumenten reiken in veel gevallen niet verder dan de grenzen van de eigen organisatie. Bij de controle op gegevens van derden zijn specifieke maatregelen gewenst;
- De werking van beheersmaatregelen is voor een belangrijk deel afhankelijk van de integriteit van de personen die uitvoering geven aan het beleid en regelgeving van Diemen. Het is mogelijk dat in de contacten tussen de personen die uitvoering geven aan het beleid en regelgeving van Diemen en belanghebbenden bestaande procedures en de interne beheersing onvoldoende effectief zijn. Het is dan ook goed om in aanvulling op reguliere beheersmaatregelen alert te zijn op deze risico's. M&O-beleid draagt bij aan het herkennen van zwakke plekken in de administratieve organisatie en de interne beheersing.

Er is nog geen vastgesteld beleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik binnen Diemen. Dit staat in de planning voor 2024. Eerst geven we prioriteit aan de risico- en fraudebeheersing. Dit heeft grote raakvlakken met misbruik en oneigenlijk gebruik.

Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo beoogt een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo bepaalt in artikel 3.5 dat bestuursorganen jaarlijks in de begroting en de jaarrekening aandacht besteden aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo.

Actieve openbaarmaking

De Woo noemt elf categorieën die wij actief openbaar moeten maken. Het overgangsrecht van de Woo regelt dat de start van de actieve openbaarmaking van deze elf categorieën wordt geregeld in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Daarin zal naar verwachting naast de datum ook worden bekend gemaakt dat de elf categorieën niet allemaal tegelijk openbaar gemaakt moeten worden, maar dat daar een fasering in wordt aangebracht. Categorieën die we als eerste gaan oppakken zijn:

- Raadsstukken
- Convenanten
- Organisatiegegevens
- Woo-verzoeken

In 2023 is hiertoe een plan van aanpak opgesteld en de eerste voorbereiding voor getroffen. In 2024 wordt hier uitvoering aan gegeven. De keuze voor deze categorieën is op advies van de VNG, ingegeven door de planning van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Overigens zijn er natuurlijk al behoorlijk wat documenten die we openbaar maken. Denk aan vastgestelde verordeningen, beleidsregels, organisatiegegevens en dergelijke. Om de actieve openbaarmaking volgens de Wet open overheid (Woo) te ondersteunen komt er een verwijzindex: de 'Woo-index', en een zoekfunctie op overheid.nl.

Passieve openbaarmaking

Naast het actief openbaar maken kan iedereen altijd vragen om bepaalde informatie (op verzoek) openbaar te maken. Ook bij openbaarmaking op verzoek gaat de Woo ervan uit dat het belang van openbaarheid altijd geldt en dat alleen in uitzonderingsgevallen een bijzonder belang vóór openbaarmaking kan gaan. Concreet betekent dit dat een Woo-verzoek (of onderdelen daarvan) alleen kan (of kunnen) worden geweigerd wanneer een beschermd belang in het geding is. In 2023 is het proces van afhandeling van Woo verzoeken in kaart gebracht en beschreven en een start gemaakt met het verbreden van de kennis binnen de organisatie over het Woo-proces. Ook is een anonimiseringstool in gebruik genomen waarmee de afhandeling van Woo-verzoeken efficiënter verloopt. In 2023 hebben we 23 Woo-verzoeken ontvangen en afgehandeld.

Verbetering van de informatiehuishouding

Een van de uitgangspunten van de Woo is dat de informatiehuishouding op orde is. De verbetering van de informatiehuishouding wordt in Duo+ verband via een programma opgepakt. Binnen het programma is een apart project en projectleider voor de nvoering van de Woo en de Wmbev (Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer).

Informatieveiligheid

Informatieveiligheid en zaken rondom de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en Wet Politie Gegevens (WPG) is voor onze gemeente een belangrijk onderwerp dat continue aandacht krijgt. Niet alleen bij de verantwoordelijke bestuurders staat dit onderwerp regelmatig op de agenda, maar ook Duo+ en de andere DUO-gemeenten worden hierin meegenomen.

Daarnaast is er extra aandacht met de jaarlijkse 'Week van de Informatieveiligheid' waarbij specifieke gerelateerde onderwerpen door gastsprekers worden ingevuld. Afgelopen jaar waren er bijvoorbeeld gastsprekers van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD), de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en waren er sessies over ondermijning en beveiligingsexperts.

ENSIA staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit. Het is een jaarlijks terugkerende, verplicht audit proces, waarin gemeenten verantwoording over de kwaliteit van hun informatiebeveiliging afleggen aan de diverse betrokken ministeries. Diverse onderdelen van dit proces worden hierin onafhankelijk beoordeeld door een externe auditor. Vanwege de toenemende complexiteit en intensiteit van de audits, hebben we in 2023 de capaciteit van de cluster informatieveiligheid uitgebreid.

Over de uitslag van de ENSIA-audit informeert het college de raad. In 2023 hebben we de audit over het verantwoordingsjaar 2022 met goed resultaat behaald.

Ten slotte hebben we in 2023 met andere AM-gemeenten gekeken of we op een aantal ICT-gerelateerde onderwerpen met elkaar kunnen samenwerken. Daarnaast werken we steeds meer samen met het Openbaar Ministerie (OM) en politie rondom de ontwikkelingen van digitale criminaliteit, via de ambtelijke en bestuurlijke (sub) driehoek.

Evaluatie en afronding ontwikkeltraject Diemen '22

In 2020 is de ambtelijke organisatie gestart met een ontwikkeltraject met als doel om als gemeentelijke organisatie toekomstbestendig te zijn en de uitdagingen van vandaag en morgen aan te kunnen: Diemen '22. Door corona hebben we het programma niet in 2022 maar in 2023 afgerond met een uitgebreide evaluatie.

De veranderingen die we met Diemen '22 in gang hebben gezet moesten zorgen voor:

- De juiste randvoorwaarden: duidelijkheid, structuur, passende sturing en efficiëntie
- Het behoud van de waarden die we koesteren binnen een nieuwe realiteit
- Medewerkers die competent zijn bij de opgaven waar we voor staan

Met hulp van een extern bureau hebben we geëvalueerd. Dit was op een zeer actieve wijze waarbij veel medewerkers betrokken zijn. Zo zijn er uitgebreide interviews gehouden met door loting getrokken collega's en is er een interactieve tentoonstelling georganiseerd waarbij elk team gezamenlijk de tentoonstelling bezocht en reageerde op vragen over werkdruk, aansturing, aandacht en kansen voor ontwikkeling. Ook de resultaten van het Medewerkersonderzoek zijn meegenomen. Het bureau heeft eind oktober 2023 zijn eindrapport '*Diemen '22, op waarde geschat*' opgeleverd. Vervolgens heeft de stuurgroep op basis van het eindrapport een advies aan de directie geschreven en hebben we in bijzijn van college, teamleiders en directie de evaluatie besproken. In 2024 volgt nog een bijeenkomst voor alle medewerkers.

Conclusies en adviezen

Het rapport stelt dat de gekozen organisatiestructuur goed staat en de gekozen organisatieontwikkeling niet ter discussie staat. De Diemense stijl, onze cultuur is stevig verankerd in de organisatie. In het eindrapport *'Diemen '22, op waarde geschat'* staat het 5R-model centraal. Door onze stevige cultuur kunnen we vanuit de Relatie sturen op Ruimte, Richting, Resultaat en Rekenschap. De adviezen zijn onder meer gericht op aanpassingen in de omvang van de teams, één set aan sturingsinstrumenten, vastleggen van werkwijzen en afspraken en elkaar daarop aanspreken en meer doen om vitaliteit van medewerkers goed te houden (werkdruk / ziekteverzuim). De directie gebruikt dit advies voor haar Directieplan 2024 dat de basis is voor de teamplannen. Verzekelijken, Echte aandacht en Met Lef staan hierbij centraal.

Programma Datagedreven Sturen

In onze digitale samenleving draait alles op data. Als gemeentelijke organisaties kunnen we simpelweg niet meer zonder. Het biedt kansen, al is ons doel altijd dat het gebruik van data ten dienste staat van de maatschappelijke opgaven. Publieke waarden gelden daarbij altijd als kader. Verantwoord datagebruik is dan ook hoofdzakelijk datagedreven werken ten dienste van die maatschappelijke vraagstukken binnen dat kader van publieke waarden.

Wat levert dit programma op?

Datagedreven werken is niet zomaar de 'oude processen' digitaliseren, maar biedt nieuwe werkvormen en nieuwe producten. Met de inzet van samenhangende data voor beleid en uitvoering kunnen we de kwaliteit en betrouwbaarheid van het overheidshandelen vergroten. Gezien de maatschappelijke opgaven is dat hard nodig. De drie gemeenten en Duo+ hebben in 2023 besloten gezamenlijk een Programma Datagedreven Sturen op te starten vanuit al bestaande programma's (in Diemen was dat Grip op Sociaal Domein). We hebben gezamenlijk een programmamanager aangesteld en een stuurgroep gevormd.

Onderstaand een samenvatting van de resultaten in 2023:

1. Dashboard Specialistische Jeugdhulp

een multidisciplinair team 'Verbeteren prognose SJH' heeft een dashboard gemaakt met positieve resultaten zoals een verbeterde online prognose waardoor de kostenbeheersing enorm is toegenomen en deze directer bijgestuurd kunnen worden en de inzet effectiever verdeeld wordt en overschrijdingen voorkomen. Het wordt nu volop in de praktijk gebruikt en verder vervolmaakt en aangevuld met actuele inzichten.

2. Indicatoren nieuwe wet inburgering

Met ondersteuning vanuit het programma zijn de indicatoren bepaald om de beleidsdoelen van de nieuwe Wet inburgering te kunnen monitoren, verantwoorden en bijstellen.

3. Informatievoorziening Participatiewet

We hebben een informatiestrategie voor de Participatiewet en de minimaregelingen opgezet. Daarna hebben we opdracht gegeven aan een externe partij (Centric) om de in de informatiestrategie opgenomen data-producten te bouwen.

4. Werkwijze Data omzetten naar informatie

We hebben een gereedschapskist ontwikkeld voor de beleidsadviseurs en informatieanalisten hoe in het format van het programma Datagedreven Sturen de juiste data te verkrijgen om vervolgens te kunnen analyseren voor het gebruik bij de beleidsopzet en beleidsuitvoering alsmede de ontwikkeling van tools bij I&A.

5. Wmo-voorspelmodel

We maken gebruik van het Wmo-voorspelmodel van de VNG om het gebruik van de Wmo op een horizon van vijf jaar te prognosticeren. Het goed gebruiken van dit model hangt samen met het toepassen van het proces Data omzetten naar informatie (beleidsanalyse uitvoeren).

6. KCC-telefonie

We inventariseren wat het KCC nodig heeft met als doel om het beschikbaar stellen van data met de focus op telefonie, om op dagelijkse basis te weten wat er speelt, verantwoording af te kunnen leggen en te kunnen monitoren wat het effect is op de dienstverlening van interventies in het proces. Dit loopt door in 2024.

7. Bestaanszekerheid

Het multidisciplinaire team Bestaanszekerheid heeft haar eindresultaat opgeleverd in een eindrapport. De hoofdconclusie is: Door met data onderbouwde keuzes voor te leggen aan onze bestuurders zijn we beter in staat bij te dragen aan de beleidsdoelen van de gemeenten op het onderwerp bestaanszekerheid. Daarnaast draagt het toevoegen van data in het beleidsproces bij aan het verbeteren van de dienstverlening aan onze inwoners. Daarbij hebben zij concrete voorstellen gedaan voor het vervolg.

8. Training Data in je bedrijfsproces gebruiken voor de beleidsadviseurs

Alle medewerkers van sociaal domein zijn getraind. Uit de evaluatie blijkt dit een groot succes: medewerkers gebruiken data bij beleidsopzet en -uitvoering en geven aan “ik ben gegroeid in mijn vak als beleidsadviseur”. De gemeente Amsterdam gaat deze training nu ook aanbieden aan haar adviseurs.

Programma "Informatiehuishouding op Orde"

Gemeenten dienen hun informatiehuishouding op orde te hebben. Als wettelijke verplichting, maar ook een noodzakelijke voorwaarde voor openheid en transparantie. De juiste informatie op de juiste plaats draagt bij aan een goede en efficiënte taakuitvoering, aan informatieveiligheid en privacy, aan de kwaliteit van dienstverlening en de mogelijkheden voor innovatie en datagedreven werken. Een goed functionerend archief, ook voor digitale informatie, is van belang voor verantwoording aan gemeenteraad, toezichthouders, burgers, onderzoekers en journalisten.

Eind 2022 hebben de gemeenten en Duo+ besloten het programma Doorontwikkeling Zaakgericht werken om te buigen naar een gezamenlijk programma Informatiehuishouding op Orde (IHOO). Alle onderliggende projecten zien we als een gezamenlijke aangelegenheid met het opdrachtgeverschap belegd bij Duo+. Ook de financiering vanuit de Rijksmiddelen van Diemen is sinds 2023 naar Duo+ verschoven. In 2023 is gewerkt aan een aantal projecten zoals het vervolg van de implementatie van de Woo en de voorbereiding van de implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv). Ook hebben we een nieuwe anonimiseringstool geïmplementeerd.

De regie op dit programma is afgelopen jaar onvoldoende geweest. Er zijn veel projecten gestart, maar ook het effect van andere programma's en projecten betekenden grote werkdruk voor teams in Diemen en Duo+ en voor dit programma IHOO onvoldoende duidelijkheid welke ondersteuning en capaciteit het kon verwachten voor de uitvoering van het programma. In oktober heeft de programmamanager naar de Stuurgroep geëscaleerd en een dringend advies gegeven het programma anders aan te sturen en meer regie te nemen. Omdat de programmamanager daarna direct vertrok, heeft het DBR de programmamanager van Datagedreven Sturen gevraagd een analyse te maken en een voorstel te doen voor een plan van aanpak voor een doorstart in 2024. Deze analyse wordt in maart 2024 verwacht. De projecten rondom Woo en Wmebv zijn gewoon regulier voortgezet.

Samenwerking Duo+

Aansturen en doorontwikkeling organisatie

In 2023 zijn de DVO's verder toegesneden op de dienstverlening, die vanuit de DUO-gemeenten gewenst is. In de onderliggende werkplannen is gewerkt aan een verder verfijning waarin projecten en grote klussen meerjarig zijn uitgewerkt. Hierbij maken we afspraken over de te verrichte prestaties en de benodigde middelen. De positie van de Opdrachtnemer/Opdrachtgever-overleggen (OGON's) is verder versterkt door aan de voorkant voorstellen met betrekking tot specifiek maatwerk en/of afwijkingen met betrekking tot bestaande DVO's te bespreken.

De maatwerkopdrachten zijn verder geprofessionaliseerd en worden vastgelegd in opdrachten waar duidelijke afspraken worden gemaakt over de benodigde middelen en de te leveren prestaties. Waar mogelijk wordt structureel maatwerk omgezet naar vaste activiteiten die vertaald worden in de bijdrage d.m.v. een gewijzigd verdeelpercentage zodat dit geen financieel effect geeft.

Optimaliseren en digitaliseren van administraties en processen.

- **Zaaksysteem**

Medio 2022 is een nieuwe versie van het centrale zaak- en archiefsysteem geïmplementeerd. Hier zijn begin 2023 nog enkele verbeteringen doorgevoerd en wordt kritisch gekeken naar het aantal zaaktypen in iNavigator met als doel het aantal zaaktypen fors terug te brengen. Dit en de verbeterde gebruikersinterface maakt zaakgericht werken toegankelijker. Met de gemeente Amstelveen is in Q3 een gezamenlijk traject gestart in de voorbereiding tot de aanschaf van een nieuw zaaksysteem. De eerste fase is het gezamenlijk opstellen van een Plan van Eisen en Wensen. Dit wordt Q1 2024 afgerond. Belangrijke voordelen van dit traject is het kennisdelen van de software tussen de verschillende organisaties die vooral in de beheerfase belangrijk is en het te verwachten aanmerkelijke kostenvoordeel bij gezamenlijke aanschaf van een nieuw zaaksysteem. Livegang van een nieuw zaaksysteem zal waarschijnlijk niet eerder zijn dan 2026.

- **Omgevingswet**

Er is (en wordt) hard gewerkt aan de voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet, die per 1 januari 2024 in werking treedt. Momenteel wordt er een aantal nieuwe informatiesystemen geïmplementeerd, onder meer voor aansluiting op het stelsel van nieuwe digitale voorzieningen (DSO). Concreet gaat het hier om Rx.Mission voor o.a. vergunningverlening en de bijbehorende app Op Pad voor toezicht en handhaving, Rx.Base voor planvorming (Omgevingsplan) en STTR Builder voor zogeheten toepasbare regels. Hierbij zijn er nog wel zorgen of deze volledig aansluiten bij de werkprocessen van de DUO-organisatie; dit kan echter pas goed beoordeeld worden als er daadwerkelijk mee gewerkt gaat worden. Per 1 juli is Rx.Mission live gegaan voor de vergunningverlening

voor wat betreft de Wabo. In januari volgt de verdere livegang van de software die de Omgevingswet ondersteunt.

- **Schuldhulpverlening**

Sinds medio 2022 is er gewerkt aan de ingebruikname van een nieuw systeem voor schuldhulpverlening (Strategisch Perspectief), dat beter aansluit bij de gewenste werkprocessen. Het systeem is in Q2 2023 ingericht en in gebruik genomen, hierdoor zijn de werkprocessen verder geoptimaliseerd.

- **Standaardisering Workflows P&O**

Er wordt flink ingezet op standaardisering en automatisering van de workflows en van andere processen. Er is daarbij vooral gebruik gemaakt van de mogelijkheden waarin de huidige applicaties kunnen voorzien. Om een verdere efficiëncyslag te kunnen slaan is een uitbreiding daarop gewenst. In 2024 zal hier een voorstel voor komen.

Inkoopfunctie

Dit jaar heeft er voor de vorming van een inkooporganisatie binnen de gehele DUO-organisatie een verdere uitwerking plaatsgevonden. Het betreft een stuk met een aantal alternatieven die nog met de gemeenten en het DBR doorgesproken moet worden. Bij een aantal van deze alternatieven is ook de relatie en de onderlinge verbinding met de Stichting Rijk meegenomen. De verwachting is dat medio 2024 verder koers gezet kan worden op de verdere concretiseren van de vorming van de inkooporganisatie binnen Duo+.

Ook in 2023 is een adviseur Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) ingehuurd om de gemeenten te ondersteunen bij het maken van het MVI beleid en het opstellen van actieplannen. Ook ten aanzien van deze functie zal bezien moeten worden of deze vast ingevuld moet worden. De noodzaak van deze functie heeft zich inmiddels wel bewezen en wellicht kan deze functie ook gecombineerd worden met het monitoren van de social return op aanbestedingen. Ook daar is vraag naar.

Implementatie en uitvoeringsagenda informatiebeleidsplan (IBP)

Naast uitvoerige deskresearch door het IBP-team is vanuit de vier DUO-organisaties door beleidsmakers en leidinggevend input geleverd voor het IBP. Dit heeft geresulteerd in een document waarin het gewenste informatiebeleid wordt beschreven aan de hand van zeven thema's met elk drie speerpunten, uitgewerkt in werkafspraken met bijbehorende consequenties. Het eindconcept is in het kader van interbestuurlijk toezicht ter beoordeling aan de Provincie Noord-Holland aangeboden en akkoord bevonden.

De fundamentele uitgangspunten van het informatiebeleid zijn in het IBP opgenomen (herijking/bevestiging). De passende strategische richting voor de komende jaren wordt in het IBP uitgezet. De concrete uitvoeringsagenda met projecten is, met de in Q4 gehouden workshops met alle opdrachtgevers, in concept klaar. De uit te voeren projecten worden samen met de opdrachtgevers in Q1 2024 geprioriteerd.

Ontwikkelingen team Communicatie

Het Dagelijks Bestuur van Duo+ heeft zich in 2023 uitgesproken om een deel van de communicatietaken dichterbij de gemeenten te organiseren. Dit vanwege het belang bij crisiscommunicatie en bij politiek-maatschappelijke actualiteiten. Lokale kennis is daarbij van belang. Het gaat hierbij voor Diemen met name om de adviestaken omdat Diemen communicatie rondom de website en sociale media al eerder zelf heeft georganiseerd. Het betreft een voorgenomen besluit dat organisatorisch, juridisch en financieel moet uitgewerkt worden. Met alle medewerkers is al gesproken en ook de OR-en zijn betrokken.

Transitie team Personeel & Organisatie

Sinds 2023 is het transitieproces volledig doorgevoerd. Door de vorming van adviesteams hebben we een betere aansluiting gevonden bij de vraagstukken van de gemeenten en daarmee is een professionelere dienstverlening tot stand gekomen. Voor de gemeente Diemen is het prettig te werken met vaste adviseurs voor de teamleiders en directie. In het kader van professionele en persoonlijke ontwikkeling zijn we in 2023 een samenwerking aangegaan met Studytube. Dit is een leerplatform dat de gemeenten zal ondersteunen in de ontwikkeling van hun eigen medewerkers. In 2024 zal dit platform (de DUO-academie) geïmplementeerd worden. Tevens biedt het leerplatform mogelijkheden die bijdragen aan een goed proces van inwerken en 'onboarden'. Dit is belangrijk omdat uit het Medewerkersonderzoek blijkt dat we langer dan een korte introductie moeten werken aan een goede zachte landing in de gemeente.

Voor werving & selectie hebben we in 2023 gekozen voor een nieuw systeem ter vervanging van Werken in het Westen. Het gekozen platform is gebruiksvriendelijk en biedt de gemeente Diemen meer mogelijkheden om zich als eigenstandige organisatie te profileren. Dit is heel belangrijk om het eigene van Diemen naar voren te brengen en ons te onderscheiden van andere gemeenten. Dit nieuwe ATS-systeem (Applicant Tracking System) nemen we in 2024 in gebruik.

De groei van de gemeenten vraagt ook om meer inzet van het team P&O, met name op de personeelsadministratie en werving & selectie. Wegens capaciteitsproblemen, met name op de personeelsadministratie, hebben we keuzes gemaakt welke werkzaamheden er wel en niet uitgevoerd werden. Voor 2024 wordt er naar duurzame oplossingen gekeken.

Arbeidsmarkt, werving en selectie

In 2023 was de arbeidsmarkt nog steeds krap. Dit maakte het lastig om openstaande vacatures snel in te vullen en goede medewerkers aan ons te binden. Het lukt in de meeste gevallen wel maar kost meer tijd en vraagt meer moeite van P&O en leidinggevenden. We proberen creatief te zijn (bijv. met filmpjes) en hebben ook nog steeds de aanbrenghonus voor medewerkers die succesvol nieuwe collega's weten aan te trekken. In overleg met het P&O-team van Duo+ hebben we eind 2023 de mogelijkheden besproken voor extra capaciteit bij werving en selectie. Door wisseling van medewerkers is het helaas (nog) niet gelukt een goede arbeidsmarktstrategie uit te werken. Wel is er al gekozen voor een nieuwe website voor vacatures (een ATS-systeem) omdat het platform Werken-in-het-Westen in 2024 ophoudt te bestaan.

Trainees

We ervaren nog steeds een krappe arbeidsmarkt en trainees aantrekken is een hele goede manier om starters op deze manier kennis te laten maken met de gemeente. Eind 2023 zijn er vijf trainees in Diemen. De trainees krijgen een contract voor twee jaar waarbij ze minimaal drie opdrachten vervullen in verschillende teams in de gemeentelijke organisatie. Het is een win-win situatie omdat enerzijds de werkdruk wordt verlaagd bij de vaste collega's en anderzijds de trainees ervaring opdoen en zich ontwikkelen. Naast de opdrachten volgen ze ook het Jong Talentenprogramma. Omdat op de reguliere werving van trainees doorgaans HBO/WO-geschoolden reageren, en we in de gemeentelijke organisatie ook behoefte hebben aan MBO-geschoolden, zijn we begonnen met specifieke werving (en specifieke opdrachten en begeleiding) voor startende MBO'ers. Sinds september 2023 zijn er twee MBO-trainees aangesteld die nu ervaring op doen binnen de gemeente. Ook zij doen mee met het Jong Talentenprogramma. Het uitgangspunt is dat we de trainees de mogelijkheid geven om zich te ontwikkelen met alle begeleiding en trainingsmogelijkheden die wij ze bieden. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat we de trainees kunnen boeien en binden door ze vast te kunnen houden op een vaste positie binnen de gemeente na hun trainee periode. Dit is uiteraard afhankelijk van de formatieplaatsen die op dat moment beschikbaar zijn.

Inclusief werkgeverschap

Het project inclusie en diversiteit is gestart in 2020 en in de voorgaande periode zijn randvoorwaarden gecreëerd om enerzijds te voldoen aan de verplichtingen die voortvloeien uit de 'Wet banenafspraken' (Quotumwet), anderzijds voor de ontwikkeling van visie, beleid en maatregelen als het gaat om inclusief werkgeverschap. Eind 2022 heeft het DBR een gezamenlijke visie op inclusie en diversiteit vastgesteld, nadat een panel (onderdeel van de werkgroep inclusie en diversiteit) de contouren daarvoor heeft geschept. Vanaf juni 2023 heeft elke DUO-organisatie zelf de verantwoordelijkheid om verder invulling te geven aan dit thema. P&O monitort jaarlijks hoe elke DUO-organisatie het doet. Duidelijk is daarbij afgesproken, dat voor P&O hierbij alleen de taak ligt om de behaalde resultaten inzichtelijk te maken. De DUO-organisaties zijn zelf verantwoordelijk voor het behalen van resultaten op de Wet banenafspraken en voor een inclusieve- en diverse werkomgeving. P&O zal ter ondersteuning daarvan een 'toolkit' ontwikkelen.

Overhead

Bij de vernieuwing van de Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is de transparantie van de bedrijfsvoeringskosten een belangrijk punt. Het is verplicht voorgeschreven dat de gemeenten inzichtelijk maken wat de overheadkosten zijn. De BBV schrijft voor welke kosten tot de overhead gerekend moeten worden. Onderstaand een gesaldeerd overzicht van de overheadkosten.

Soort kosten	Begroting 2023 primitief	Begroting 2023 totaal	Rekening 2023	Budget resultaat 2023
Diemen 2022	-103	-193	-165	28
Bijdrage Duo+ (gemeenschappelijke regeling)	-7.225	-7.660	-7.442	218
Bijdrage Inkoopbureau Stichting Rijk	-150	-150	-141	9
Directie en bestuursadvisering/-ondersteuning	-2.385	-1.949	-1.770	179
Afdelingsmanagers	-971	-937	-928	9
Ondernemingsraad	-51	-47	-52	-6
Communicatie + participatie	-140	-182	-178	3
Financiën	-50	-50	-24	26
Juridische zaken	-405	-531	-598	-67
Personeel & Organisatie	-254	-104	-90	14
Informatisering & Automatisering	-32	-32	-8	24
Interne dienstverlening	-47	-47	-56	-9
Facilitair	-508	-605	-576	29
Vervoermiddelen	-188	-139	-161	-22
Huisvesting	-1.505	-1.392	-1.599	-208
Overige kosten bedrijfsvoering	-1.022	-1.157	-1.127	30
Verrekening overhead met grondexploitaties en tarieven	365	401	524	123
Totaal overhead	-14.671	-14.773	-14.393	380

De bijdrage aan Duo+ is met ruim € 7,6 miljoen goed voor de helft van de totale overheadkosten. Oorzaak hiervan is dat alle bedrijfsvoeringstaken zijn ondergebracht bij Duo+.

Soort kosten	Specificatie	Begroting 2023 primitief	Begroting 2023 totaal	Rekening 2023	Budget resultaat 2023
Team Administratie Sociaal Domein	Salariskosten	-895	-878	-898	20
Team Sociaal Team Diemen	Salariskosten	-743	-835	-839	4
Team Infra	Salariskosten	-1.708	-1.296	-1.322	26
Team Projecten	Salariskosten	-710	-556	-573	17
Team Ruimtelijke beleid	Salariskosten	-1.629	-1.491	-1.466	-25
Team Beleid Samenleving	Salariskosten	-1.570	-1.705	-1.698	-7
Team Sportbedrijf	Salariskosten	-1.039	-1.112	-1.144	32
Team Sociale Zaken	Salariskosten	-1.505	-1.413	-1.395	-18
Team Wijkbeheer	Salariskosten	-1.430	-1.783	-1.783	-
Team Wmo	Salariskosten	-1.061	-1.001	-1.027	26
Team Gebouwen en Facilitaire zaken	Salariskosten	-903	-928	-941	13
Team Openbare orde en Veiligheid & Vergunningen	Salariskosten	-1.507	-1.184	-1.171	-13
Team Handhaving	Salariskosten	-1.291	-1.009	-999	-10
Team Burgerzaken en KCC	Salariskosten	-1.580	-1.469	-1.485	16
Totaal salariskosten vakafdelingen		-17.571	-16.660	-16.740	81

Voor de sturing worden de kosten van de overhead afgezet tegen de salariskosten van de vakafdelingen. Verhoging van dit percentage heeft een positief effect op het begrotingssaldo en een negatief effect op de hoogte van kostendekkende tarieven en het resultaat van de grondexploitaties.

Soort kosten	Begroting 2023 primitief	Begroting 2023 totaal	Rekening 2023
Overhead uitgedrukt in percentage van salariskosten vakafdelingen	83%	89%	86%

Bij de vaststelling van de begroting is het overheadpercentage op 60% bepaald. Op basis van de rekeningcijfers 2023 bedraagt het overheadpercentage 86%. Een lager percentage is toegestaan want dat houdt in dat we niet teveel overhead hebben toegerekend naar kostendekkende tarieven.

In december 2023 is de nieuwe Notitie overhead 2023 uitgebracht. Deze notitie is een actualisatie van de Notitie overhead uit 2016 en gaat in op de inhoud en reikwijdte van het begrip 'overhead' zoals voorgeschreven in artikel 1 van het Besluit begroting en verantwoording ('BBV'). Daarnaast wordt in deze notitie duiding gegeven aan de onderwerpen die in directe relatie met de overhead staan. Vanaf 2025 moet aan deze notitie worden voldaan.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de toegerekende overheadkosten.

Doorbelasting naar kostendekkende tarieven en grondexploitatie	Begroting 2023 primitief	Begroting 2023 totaal	Rekening 2023
Parkeren	-292	-339	-339
Omgevingsvergunningen	-341	-350	-367
Overige leges (waaronder burgerzaken)	-456	-456	-536
Afvalstoffenheffing	-130	-126	-131
Rioolheffing	-331	-321	-332
Begraven	-13	-11	-11
Grondexploitaties	-359	-278	-278
Totaal doorbelasting kostendekkende tarieven en grondexploitaties	-1.921	-1.881	-1.994

Indicatoren

Indicator	Bron	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Arbeidsverzuim	HRM-administratie	8,5%	5%	8,7%
Personeelsverloop	HRM-administratie	27,92%	15%	27,83%
Aantal vacatures	HRM-administratie	57	35	60
% betaling facturen binnen 30 dagen	Financiële administratie	86%	95%	79%

Omschrijving	JR2022	B2023	JR2023
Aantal fte formatie per 1.000 inwoners	7,430	7,443	7,879
Aantal fte bezetting per 1.000 inwoners	7,055	7,071	7,197
Apparaatskosten per inwoner	€ 890	€ 988	€ 978
Kosten inhuur externen als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	19%	22%	22%
Overhead als % van totale lasten (excl.reserves)	13%	15%	13%
Overhead uitgedrukt in % van directe P-lasten (incl. inhuur t.l.v. vacatureruimte)	57%	60%	60%

Definities indicatoren

Formatie: *De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de gemeente voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari in verhouding tot het aantal inwoners.*

Bezetting: *het daadwerkelijke aantal fte dat werkzaam is voor de voor het ambtelijk apparaat van een gemeente, inclusief de boventallige medewerkers in verhouding tot het aantal inwoners.*

Apparaatskosten: *alle apparaatskosten in verhouding tot het aantal inwoners*

Externe inhuur: *lasten inhuur externen als percentage van de som van de totale loonsom en de lasten inhuur externen*

Overhead: *het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces*

Investerings

Investering (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2023	Vrije ruimte	I: in uitvoering D: doorschuiven V: vervallen A: Afgewikkeld
700446 Bouwkundige en interieur aanpassingen gemeentehuis	2.000	56	1.944	I
700447 Vervangen meubilair gemeentehuis	1.000	-	1.000	D
700449 Aanpassing hal gemeentehuis (balie)	180	-	180	D
700451 Vervangen brandmeldcentrale gemeentehuis	90	-	90	D

Toelichting investeringen:

- 700446/700447 /700449 - Deze investeringen zijn onderdeel van de huisvesting, het proces loopt door in 2024 en de uitvoering wordt in 2025 verwacht.
- 700451 - Deze investering wordt uitgevoerd tijdens de realiseren van de huisvesting. Dit is verantwoord omdat de bestaande brandmeldcentrale nog functioneert conform de huidige geldende normen en eisen.

Lokale Heffingen

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen bevat de volgende onderwerpen:

- de inkomsten, met een toelichting op het verschil tussen de begrote en werkelijke opbrengsten;
- inzicht in het aantal kwijtscheldingen met bijbehorende budgettaire consequenties.

In de raadsvergadering van 13 oktober 2016 is de 'Nota Lokale Heffingen 2016' vastgesteld. In deze nota staan alle lokale heffingen opgesomd en is aangegeven welke sturingsinstrumenten de raad heeft op de lokale lastendruk. Deze sturingsinstrumenten kunnen ingezet worden bij de vaststelling van de kadernota, de begroting en de belastingverordeningen.

Om de kostendekking transparanter te maken zijn ook de toegerekende kosten inzichtelijk gemaakt van de kostendekkende tarieven.

Opbrengsten 2023

Onderstaand een overzicht met de opbrengsten van de verschillende soorten belastingen en retributies in 2023:

Opbrengsten	Rekening 2022	Begroting 2023 primitief	Begroting 2023 na wijzigingen	Rekening 2023	Budget resultaat 2023
Ongebonden belastingen					
Onroerende zaakbelastingen					
- woningen (eigenaren)	4.236	4.450	4.450	4.457	7
- niet-woningen (eigenaren)	2.063	1.870	1.870	2.252	382
- niet-woningen (gebruikers)	1.722	1.550	1.550	1.914	364
Precariobelasting	13	25	25	65	40
Toeristenbelasting	458	530	530	602	72
Kostendekkende tarieven					
Parkeerbelasting	1.473	847	972	1.230	258
Afvalstoffenheffing	4.568	4.358	4.833	4.808	-25
Rioolheffing	3.763	3.633	3.633	3.535	-98
Marktgeden	50	54	54	-	-54
Lijkbezorging	140	105	105	129	24
Burgerzaken	554	356	486	574	88
Omgevingsvergunningen	1.789	974	974	2.314	1.340
Overige leges	24	15	15	49	34
Totaal	20.852	18.769	19.499	21.931	2.432

Onderstaand is een toelichting gegeven van de verschillen groter dan € 25.000. De kostendekkende tarieven worden apart toegelicht.

Belastingopbrengsten Onroerende zaak belastingen niet-woningen

In 2023 zijn de opbrengsten onroerend zaakbelastingen voor niet-woningen € 750.000 hoger dan geraamd. Oorzaak hiervan is de hogere waardestijging van de niet-woningen dan begroot. We hielden rekening met een waardestijging van 1%. Het blijkt meer dan 10% te zijn. Een deel van de hogere opbrengsten is het gevolg van aanslagopleggingen over eerdere jaren.

Precariobelasting

Bouwbedrijven willen regelmatig gemeentegrond gebruiken voor de opslag van materialen en materieel. Voor dit gebruik brengen we precariobelasting in rekening. In 2023 leidt dit tot een hogere opbrengst dan verwacht.

Toeristenbelasting

De bezetting van de hotels is in 2023 gelukkig weer toegenomen. In 2022 werd het grootste hotel in Diemen ingezet voor de opvang van vluchtelingen. Ook in 2023 was dit het geval. De coronajaren en de opvang van vluchtelingen maken het lastig om een goede inschatting van de bezetting te maken. Gebleken is dat de bezetting beter was dan verwacht. Ook vanuit de andere overnachtgelegenheden is ruim € 40.000 aan toeristenbelasting afgedragen. Tezamen leidt dit tot voordeel van € 72.000.

Kostendekkende tarieven

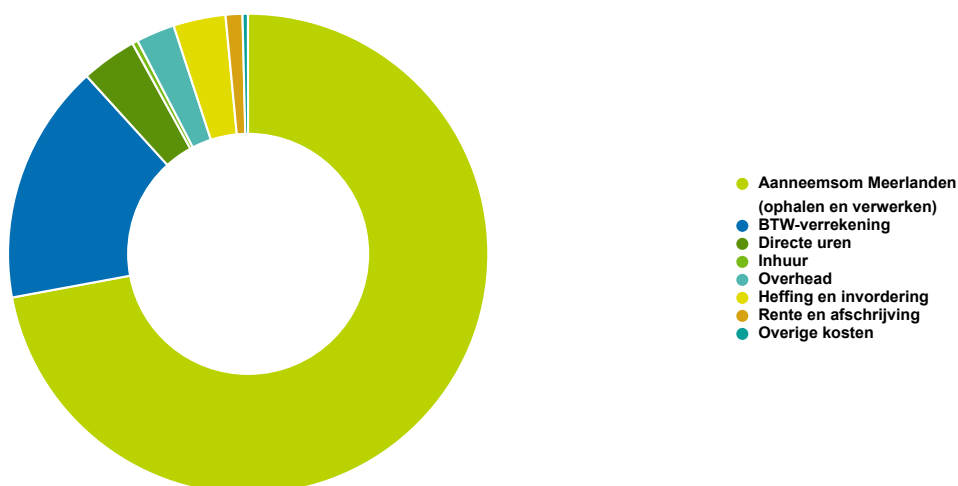
Afvalstoffenheffing

In 2023 bedroeg het tarief voor éénpersoonshuishoudens € 309,25 en het tarief voor meerpersoonshuishoudens € 389,95.

Totaal werd in 2023 een opbrengst afvalstoffenheffing van € 4.833.200 verwacht. Werkelijk is € 4.807.723 (0,5%) minder ontvangen. Dit betreft een minimale afwijking die niet verder is geanalyseerd.

In de 4e kwartaalbrief 2023 hebben we aangegeven dat de kostenstijgingen binnen de afvalinzameling en verwerking hoger zijn dan de opbrengsten vanuit de afvalstoffenheffing. Aangezien de egalisatiereserve leeg is worden de meerkosten verrekend met de Algemene Reserve. Waar we bij de kwartaalbrief rekening hielden met een tekort van € 203.845 is het tekort werkelijk € 138.320. Er is dus een lager bedrag verrekend met de Algemene Reserve. Dit voordeel is ontstaan omdat diverse groot onderhoudsprojecten zijn doorgeschoven. Binnen de afvalexploitatie is rekening gehouden met het plaatsen van afvalvoorzieningen. Door de vertraging is dit budget niet ingezet en dat resulteert in een voordeel van € 62.000.

Soort kosten	2023	Soort opbrengsten	2023
Aanneemsom Meerlanden (ophalen en verwerken)	-3.659	Afvalstoffenheffing	4.808
BTW-verrekening	-820	Overige bijdrage	129
Directe uren	-190		
Inhuur	-20		
Overhead	-131		
Heffing en invordering	-179		
Rente en afschrijving	-57		
Overige kosten	-19		
Totaal toegerekende kosten	-5.075	Totaal opbrengsten	4.937
Bijdrage uit algemene middelen			-138

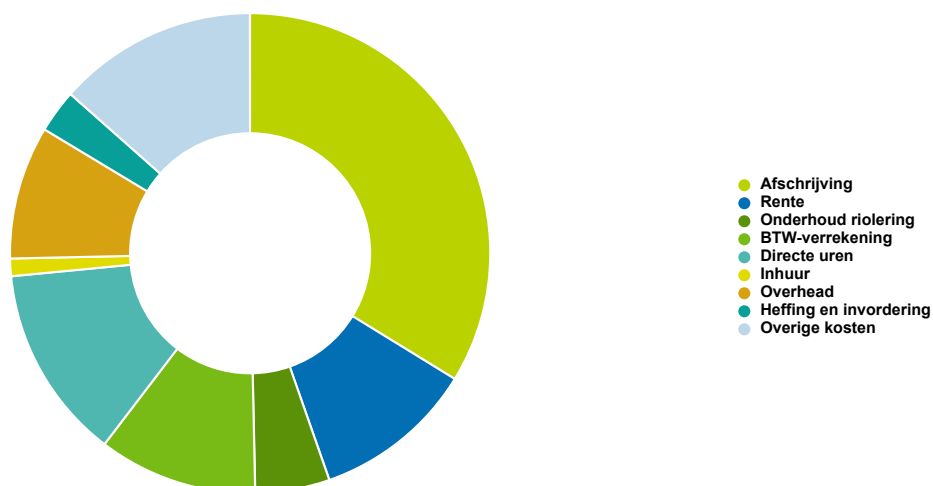
Rioolheffing

Het tarief rioolbelasting bedraagt voor huiseigenaren € 222,35 per huishouden. In 2023 was een totaalopbrengst van € 3.633.000 geraamd. Werkelijk is er € 3.534.198 ontvangen. Dit is een nadelig verschil van € 98.071 (2,7%). Oorzaak hiervan is dat er minder meerverbruik is geweest in 2023.

De kosten voor het onderhoud van de riolering zijn per saldo redelijk in de pas gebleven. Totaal is er een verschil van minder dan € 25.000. De algemene onderhoudskosten waren € 71.000 voordeliger terwijl de kosten voor electra € 96.000 duurder waren.

Het hiervoor genoemde nadeel bij de opbrengsten en de hogere kosten leiden tot een hogere verrekening met de egalisatievoorziening dan geraamd. Uiteindelijk heeft een onttrekking van € 165.824 plaatsgevonden. Hiermee komt de 'Egalisatievoorziening Riolering' per 31 december 2023 op € 3,2 miljoen.

Soort kosten	2023	Soort opbrengsten	2023
Afschrijving	-1.250	Rioolheffing	3.454
Rente	-403	Rioolheffing - bedrijven	81
Onderhoud riolering	-186		
BTW-verrekening	-396		
Directe uren	-485		
Inhuur	-44		
Overhead	-332		
Heffing en invordering	-108		
Overige kosten	-498	Onttrekking egalisatievoorziening	166
Totaal toegerekende kosten	-3.701	Totaal opbrengsten	3.701
Bijdrage uit algemene middelen			-

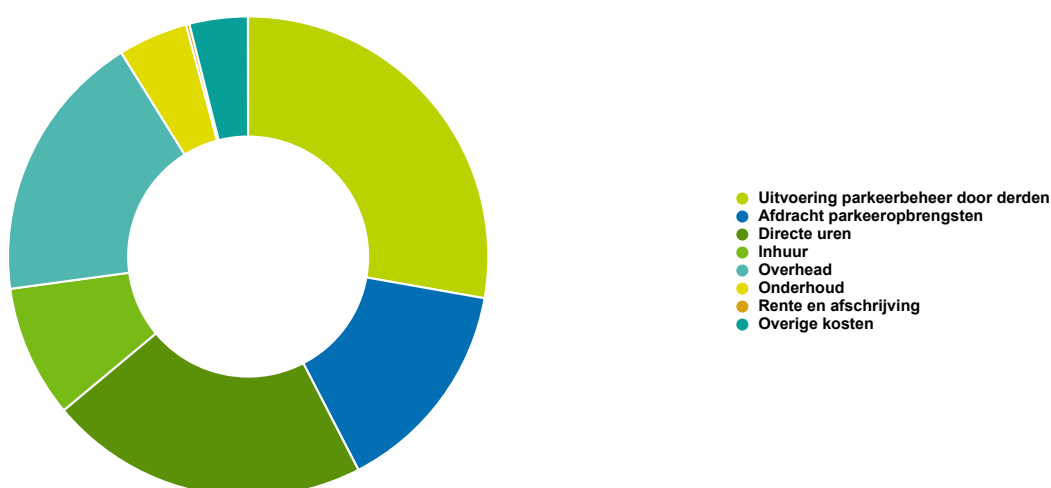
Parkeren

De opbrengsten voor parkeren zijn in 2023 behoorlijk hoger dan begroot. In de begroting werd € 1.267.227 aan opbrengsten begroot, uiteindelijk is er € 1.575.849 gerealiseerd. De hogere opbrengst is ontstaan door de hogere opbrengsten van naheffingsaanslagen door de inzet van de scanauto(€ 506.000 meer). De opbrengsten vanuit de parkeertarieven zijn daarentegen € 198.000 lager.

De lasten bij parkeren waren € 306.000 hoger dan begroot. Door het gebruik van de scanauto is er uitbreiding van de dienstverlening in de blauwe zone van parkeerbeheer handhaving geweest. Hierdoor waren de kosten hoger:€ 144.000. Door de stijging van de energietarieven waren de kosten voor electra hoger: € 70.000. Diemen int de parkeergelden voor eigenaar van het winkelcentum. Deze worden vervolgens als last doorbetaald. De door te betalen omzet was hoger: € 52.000. De kosten voor aanschaf en onderhoud van de parkeerautomaten was hoger: € 40.000.

Vanwege de verrekening van tweejaarlijkse vergunningen stond er oorspronkelijk een onttrekking van € 273.800 begroot. Werkelijk is dit een onttrekking van € 267.351 geworden. De 'Egalisatiereserve Parkeren' bedraagt per 31 december 2023 € 512.000. Bij de bepaling van de nieuwe parkeertarieven wordt rekening gehouden met deze ontwikkelingen.

Soort kosten	2023	Soort opbrengsten	2023
Uitvoering parkeerbeheer door derden	-515	Parkeervergunningen en naheffingsaanslagen	225
Afdracht parkeeropbrengsten	-271	Belparkeren	508
Directe uren	-399	Parkeerautomaten	61
Inhuur	-165	Bijdrage uitvoering parkeerbeheer	707
Overhead	-339	Overige inkomsten	85
Onderhoud	-87		
Rente en afschrijving	-4		
Overige kosten	-73	Onttrekking Reserve	267
Totaal toegerekende kosten	-1.853	Totaal opbrengsten	1.853
Saldo bijdrage algemene middelen			-

Begraven

In de Nota lokale heffingen 2014 is vastgelegd dat er jaarlijks € 50.000 vanuit de eigen middelen wordt toegekend aan de exploitatie van de begraafplaats. In 2023 zijn er € 37.913 meer opbrengsten dan verwacht. Oorzaak hiervan zijn de toegenomen ontvangsten voor onderhoud. Daartegenover staat dat de kosten voor onderhoud in 2023 ook € 22.937 duurder waren dan begroot.

Hierdoor kon in 2023 meer in de Egalisatiereserve Begraven gestort worden dan begroot.

We hielden rekening met een storting van € 7.000, dit is een storting van € 21.976 geworden.

Per 31 december 2023 is de stand van de Egalisatiereserve Begraven € 81.000.

Soort kosten	2023	Soort opbrengsten	2023
Overige diensten derden	-85	Vergoeding onderhoud	125
Onderhoud	-70	Pachten	48
Rente	-6	Huuropbrengsten	8
Afschrijving	-5	Leges	4
Directe uren	-17		
Inhuur	-1		
Overhead	-11		
Overige kosten	-18		
Dotatie Reserve	-22		
Totaal toegerekende kosten	-235	Totaal opbrengsten	185
Saldo bijdrage algemene middelen			-50

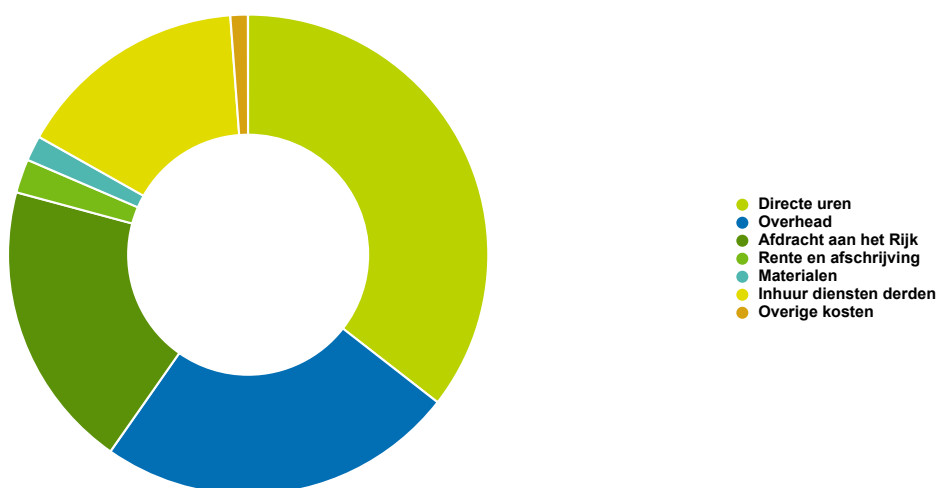

Leges

Leges Burgerzaken

De legeskosten voor rijbewijzen, paspoorten en identiteitsbewijzen worden bepaald door het Rijk. Zodoende bestaan er onderling tussen gemeenten geen verschillen. De door het Rijk aangegeven tarieven zijn niet toereikend om de werkelijke materiaal, arbeids en overheadkosten te dekken die nodig zijn voor het vervaardigen van dergelijke documenten. Dat maakt het lastig om een kostendekkende exploitatie te voeren voor de leges van Burgerzaken. Dat blijkt ook uit onderstaand overzicht.

Soort kosten	2023	Soort opbrengsten	2023
Directe uren	-420	Leges	574
Overhead	-286	Opbrengst overige diensten	4
Afdracht aan het Rijk	-230		
Rente en afschrijving	-27		
Materialen	-20		
Inhuur diensten derden	-185		
Overige kosten	-14		
Totaal toegerekende kosten	-1.182	Totaal opbrengsten	579
Bijdrage uit algemene middelen			-603

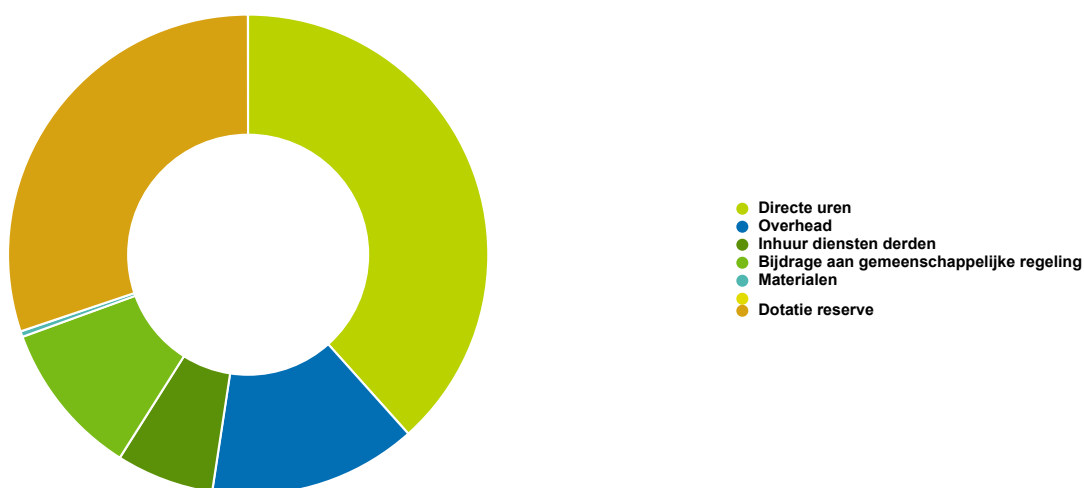

Leges Omgevingsvergunningen

Voor de Omgevingsvergunningen maken we wel gebruik van een 'gesloten' exploitatie. In de Nota Lokale Heffingen 2014 is bepaald dat we jaarlijks € 325.000 aan eigen middelen toevoegen aan deze exploitatie. Eventuele voor- of nadelen worden verrekend met de 'Egalisatiereserve omgevingsvergunningen'.

In 2023 is € 789.000 toegevoegd aan de egalisatiereserve. Hiermee komt de reserve per 31 december 2023 op een stand van € 2.327.000.

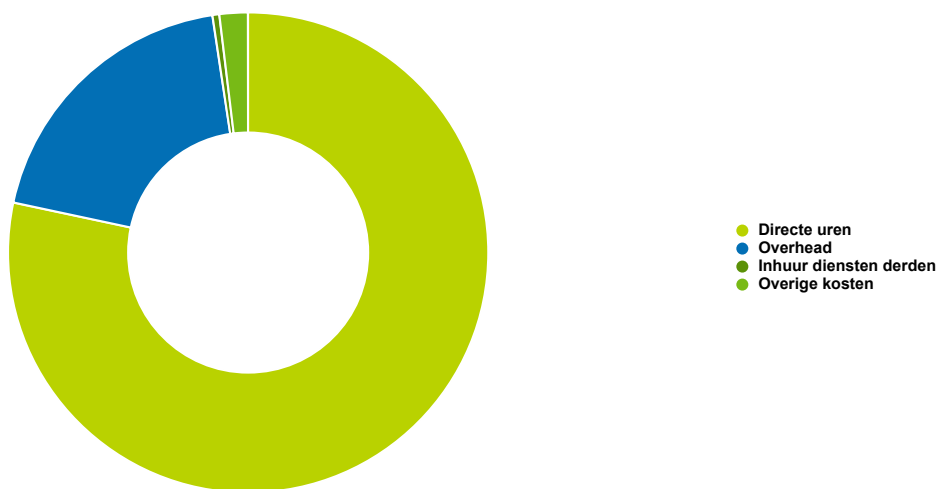
Soort kosten	2023	Soort opbrengsten	2023
Directe uren	-1.004	Leges	2.314
Overhead	-367		
Inhuur diensten derden	-172		
Bijdrage aan gemeenschappelijke regeling	-274		
Materialen	-10		
Overige kosten	-24		
Dotatie reserve	-789		
Totaal toegerekende kosten	-2.639	Totaal opbrengsten	2.314
Bijdrage uit algemene middelen			-325

Overige Leges

Dit betreffen overige leges zoals uit de Drank en Horecawet en de Algemene plaatselijke verordening. Ook hier is geen sprake van een kostendekkende exploitatie. De leges voor een terrasvergunning of evenement zouden daardoor te hoog worden. Zie ook onderstaand overzicht.

Soort kosten	2023	Soort opbrengsten	2023
Directe uren	-1.020	Leges	69
Overhead	-251		
Inhuur diensten derden	-6		
Overige kosten	-25		
Totaal toegerekende kosten	-1.301	Totaal opbrengsten	69
Bijdrage uit algemene middelen			-1.232

Kwijtschelding

Als het inkomen van een belastingschuldige zo laag is dat het niet mogelijk is (ook niet na het treffen van een betalingsregeling) de aanslag te betalen, is het onder strikte voorwaarden mogelijk kwijtschelding te verlenen. Er kan alleen kwijtschelding voor de aanslag afvalstoffenheffing worden aangevraagd.

Kwijtscheldingen	Rekening 2022	Begroting 2023 primitief	Begroting 2023 na wijzigingen	Rekening 2023	Budget resultaat 2023
Afvalstoffenheffing	234	250	250	221	29
Totaal	234	250	250	221	29

Totaal zijn 718 kwijtscheldingsverzoeken ontvangen. Hiervan zijn 555 aanvragen automatisch verstrekt (meerjarige kwijtschelding voor huishoudens onder de bijstandsnorm). Er zijn 163 niet-automatische kwijtscheldingsaanvragen ingediend. Hiervan zijn er 81 toegekend en 74 afgewezen. 8 verzoeken zijn nog in behandeling.

Afhandelingssnelheid

- 86% is binnen 3 maanden afgehandeld;
- 94% is binnen 6 maanden afgehandeld;
- bij de overige 6% is de afhandelingstermijn langer dan 6 maanden.

Sinds 2019 handelt Gemeentebelastingen Amstelland ook de kwijtscheldingsverzoeken van Waternet af. Hierdoor hoeven burgers niet meer apart kwijtschelding aan te vragen voor waterschapsbelasting.

Onderhoud kapitaalgoederen

Riolering en stedelijk water

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor het beheren en het goed laten functioneren van het rioolsysteem binnen haar grenzen. Deze verantwoordelijkheid is sinds 1 januari 2024 vastgelegd in de Omgevingswet en daarvoor in de wet Milieubeheer. Daarin staat dat de gemeente de zorgplicht heeft voor een doelmatige inzameling en transport van afvalwater en hemelwater. Daarnaast stelde de Waterwet, en vanaf 1 januari 2024 de Omgevingswet, dat de gemeente een zorgplicht heeft voor (gevolgen van) hemelwater en grondwater. Het uitgebreide Gemeentelijk RioleringsPlan (vGRP) was een verplichting vanuit de Wet Milieubeheer, de verbreding volgt uit de Waterwet.

In 2018 werd het vGRP 2019-2023 van kracht. Dit vGRP bevat (voor het eerst) uitgangspunten en randvoorwaarden voor de klimaatbestendigheid van de openbare buitenruimte. In 2022 is het opstellen van het Programma Klimaatadaptatie opgestart. Dit Programma zal naar verwachting in de eerste helft van 2024 het vGRP vervangen.

Werkzaamheden

Er is een sterke relatie tussen herinrichtingen van buurten en de renovatie van de riolering. De verzakte riolering wordt op het oorspronkelijke niveau teruggebracht voordat de ophoging van de openbare ruimte en herbestrating plaatsvinden. Daarbij worden verbeteringen aan het rioolstelsel uitgevoerd, waaronder maatregelen in relatie tot de klimaatwijziging. Het voorbereiden en engineeren van deze renovaties is een doorlopend proces. De betreffende herinrichtingen zijn vermeld in het Programma Groot Onderhoud openbare ruimte. De raad heeft in 2022 het programma 2022-2026 vastgesteld.

In 2023 zijn de herinrichtingen van de buurt Scheepkwartier en de Verkeerstructuur Diemen Zuid gestart.

Klimaatadaptatie

In 2023 is een herberekening van het rioolstelsel in Diemen Centrum plaatsgevonden, zodat bij toekomstige herinrichtingen het rioolstelsel kan worden opgewaardeerd tot de huidige klimaatadaptatieve normen. Dit gebeurt onder andere door het afkoppelen van straatkolken en daken van het vuilwaterriool, middels de aanleg van een nieuw hemelwaterriool. Ook wordt het hemelwaterriool uitgevoerd als DIT-riool (drainage, infiltratie en transport), oftewel een buis met gaatjes, zodat de grondwaterstand wordt gestabiliseerd.

Wegen

Het beleidsplan Wegen van 2013 vormt de basis voor het beleidsveld Wegen. In het beleidsplan wordt een planningssystematiek voor het onderhoud van de wegen op basis van wegininspecties en uit satellietdata verkregen zettingsprognose gehanteerd. Op basis van het *Programma groot onderhoud openbare ruimte* is het onderhoud voor de aankomende jaren bepaald. Het geplande groot onderhoud aan de wegverhardingen past binnen de meerjarenbegroting en het beschikbare budget. Dit heeft voor 2023 geresulteerd in de volgende projecten:

- Spooronderdoorgang en Ouddiemerlaan-Noord (volledig afgerond);
- Parkeerplaats Kruidenhof (volledig afgerond);
- Buitenruimte Sporthal Prins Bernhardlaan (volledig afgerond).

Verloop voorziening groot onderhoud verhardingen

Verloop voorziening groot onderhoud verhardingen					
Jaar	Stand per 31-12-2022	Toevoegingen	Bestedingen	Vrijval/ Extra dotatie	Stand per 31-12-2023
2023	-5.966	-1.851	1.542	-	-6.274

Regulier onderhoud

In 2023 is er ook kleinschalig onderhoud aan de bestrating uitgevoerd. Dit werd gedaan door de eigen dienst en door derden. Het onderhoud bestond met name uit:

- Herbestrating van kleine oppervlakken (elementen en/of asfalt) naar aanleiding van de (veiligheid)inspectie van het wegareaal;
- Oneffenheden in de bestrating door wortelgroei van de bomen;
- Geconstateerde gebreken tijdens het wijkgericht werken;
- Reparaties naar aanleiding van klachten/meldingen van bewoners.

Kwaliteit en onderhoudsniveau

De kwaliteit van het areaal wegen voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen, zoals beschreven in het beleidsplan Wegen 2013.

Beheer-beleidsplan

Het beleidsplan Wegen en het Programma Groot Onderhoud is nu nog actueel maar wel toe aan een actualisatie. In 2023 is gestart met het actualiseren van het beleidsplan en het Programma Groot Onderhoud.

Onderhoud kunstwerken (viaducten, bruggen en dergelijke)

In 2023 is onderhoud verricht aan diverse kunstwerken. De fluctuaties in de jaarlijkse kosten worden opgevangen met een voorziening.

In 2023 bestonden de werkzaamheden voor klein onderhoud uit:

- Vervangen van enkele dekken en leuningen van (houten) bruggen;
- Herstelwerkzaamheden aan hekwerken, leuningen en vangrails als gevolg van schades;
- Dagelijks onderhoud/herstelwerkzaamheden aan diverse objecten.

Naast het klein onderhoud zijn er ook grotere werkzaamheden uitgevoerd:

- Voorbereiding groot onderhoud Diemer- en Venserbrug;
- Vervangen van slijtlaag en voegovergangen van brug B313;
- Groot onderhoud aanlegsteiger Plantage de Sniep;

Het onderhoudscontract met Griekspoor is in 2023 verlopen. We zijn gestart met het vinden van een nieuwe contractpartner voor klein onderhoudswerk.

Verloop voorziening Kunstwerken

Verloop voorziening Kunstwerken					
Jaar	Stand per 31-12-2022	Toevoegingen	Bestedingen	Vrijval/ Extra dotatie	Stand per 31-12-2023
2023	-543	-120	187	-	-476

Kwaliteit en onderhoudsniveau

Uit inspectieresultaten blijkt dat de kwaliteit van de kunstwerken voldoende is. Het onderhoudsniveau is functioneel en veilig.

Beheer-/beleidsplan

Het huidige beleidsplan is het beheer- en onderhoudsplan kunstwerken uit 2010. Daarnaast is er een uitvoeringsplan civieltechnische kunstwerken voor 2016-2020 vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma is in 2018 aan de hand van de inspecties geactualiseerd.

Diemerbrug

Bureau Westenberg heeft in het najaar van 2019 opdracht gekregen om een bestek voor de conserveringswerkzaamheden aan de Diemerbrug te schrijven. In het voorjaar van 2020 zijn raadvragen gesteld over de verbredingsmogelijkheden van de Diemerbrug. In 2021 is besloten de brug te verbreden. Om dit mogelijk te maken, heeft de Vervoerregio Amsterdam subsidie toegezegd. De voorbereidingen zijn in 2023 gestart.

Venserbrug

Bureau Westenberg heeft samen met de Diemerbrug ook het conserveren van de Venserbrug meegenomen. De uitvoering van de Venserbrug wordt samen met de Diemerbrug opgepakt. De voorbereidingen zijn in 2023 gestart.

Openbare verlichting

Voorziening en herinrichting

In het *Programma groot onderhoud openbare ruimte* is voor de wegverharding, openbare verlichting, plantsoenen, speelterreinen en kwaliteitsplan een integrale planning van het onderhoud opgesteld. Het groot onderhoud aan de wegverharding is daarbij leidend voor het onderhoud aan de openbare verlichting. Tevens worden periodiek lichtmasten en armaturen vervangen.

De werkzaamheden in 2023 bestonden uit:

- Het ophalen (vanwege de zetting) en verplaatsen van de lichtmasten tijdens reconstructieprojecten;
- Vervangen van lichtmasten en armaturen op basis van leeftijd;
- Vervangen van conventionele verlichting voor LED-verlichting.

Door de langere levensduur van de armaturen (vanwege LED-lampen) is er periodiek minder onderhoud nodig. Waar voorheen het onderhoud werd ingegeven vanuit het vervangen van lampen (waarbij direct de armatuur werd gereinigd), verschuift de aandacht nu meer naar de reiniging. In het beleid voor het beheer van de openbare verlichting wordt hier nu niet in voorzien. Om hier invulling aan te geven, is het voorstel om de armaturen en masten periodiek te reinigen. Dit voorstel wordt meegenomen in de actualisatie van het beleidsplan. In 2023 is gestart met het actualiseren van het beleidsplan.

Verloop voorziening Openbare Verlichting

Verloop voorziening groot openbare verlichting					
Jaar	Stand per 31-12-2022	Toevoegingen	Bestedingen	Vrijval/ Extra dotatie	Stand per 31-12-2023
2023	-644	-220	142	-	-722

Regulier onderhoud

Het regulier onderhoud aan de openbare verlichting bestaat uit de volgende werkzaamheden:

- Periodiek vervangen van de lampen;
- Reparaties/vervanging van lichtmasten of armaturen;
- Verhelpen schaden door aanrijdingen of vandalisme;
- Geconstateerde gebreken tijdens het wijkgericht werken;
- Reparaties naar aanleiding van klachten/meldingen van bewoners.

Kwaliteit en onderhoudsniveau

De functionele kwaliteit van de openbare verlichting is voldoende. Op enkele plaatsen hebben we te maken met veroudering in de voedingskabels van Liander. Dit leidt met enige regelmaat tot meer langdurige storingen.

Beheer-/beleidsplan

De actualisatie van de huidige beleidsplan openbare verlichting uit 2014 is in 2023 gestart. Het geactualiseerde beleidsplan zal gericht zijn op duurzaamheid (behalen van energiedoelstellingen), update regelgeving en onderzoeken van onderwerpen zoals Internet of Things (armaturen uitgevoerd met sensoren, software en ander technologieën), verschil tussen wattage PLL& LED en verschillende scenario's van dimmen/schakelen.

Groen

Regulier onderhoud

Pantar voert het dagelijks onderhoud uit in het openbaar groen in de gemeente. Specialistisch onderhoud en in hoofdzaak machinaal werk, wordt aan het reguliere bedrijfsleven uitbesteed. Daarnaast wordt een deel van het specialistisch en bewonersgericht werk uitgevoerd door Team Wijkbeheer.

Kwaliteit en onderhoudsniveau

Op basis van het *Groenplan* en *Kwaliteitsplan openbare ruimte* worden keuzes gemaakt voor het regulier groenonderhoud. Deze keuzes zijn verwerkt in de onderhoudsopdrachten.

Beheer bomen

Buiten het reguliere onderhoud was afgelopen jaar is er gestart met een inspectie van al onze bomen. Dit komt voort uit de start met werken met een nieuw beheersysteem. Om ervoor te zorgen dat we meteen aan de slag gaan met de juiste aantallen en gegevens, laten we ons hele boombestand inspecteren.

Voorziening en herinrichting plantsoenen

Plantsoenrenovaties voeren we over het algemeen gelijktijdig uit met renovaties van wegen of buurten. De herinrichting van de plantsoenen is ook in 2023 integraal uitgevoerd met de geplande wijkrenovaties, zoals gepland in het *Programma Groot Onderhoud Openbare Ruimte* (zie vermeld onder Wegen). Locaties die als versteend worden ervaren en voorlopig nog niet worden heringericht vanuit het *Programma Groot Onderhoud* zijn eerder aangepakt. Voorbeelden hiervan zijn het vergroenen van Holland Park. Deze stenige buurt is nu opgefleurd met groenvakken met veel vaste planten, kleine bomen en heesters. Ook bij de inrichting van Sportlaan is de aanleg van het groen bijna afgerond, en de boomspiegel rondom Beatrixlinde is vergroot en groener gemaakt.

Kinderen uit de buurt Anne Frankwijk willen graag een moestuin op een plek waar eerst gemeentelijk groen was. Hier is nu een ontwerp voor gemaakt. Dit geldt ook voor een moestuin bij de Martin Luther King flats. Voor een stenige hoek bij Pontveer in de Sniep is op aanvraag van bewoners een ontwerp gemaakt met meer groen en boompjes. Een ander initiatief vanuit bewoners, was om de speelplek Meidoornplein te vergroenen. Samen hebben we een ontwerp gemaakt met meer bomen, groen en een moestuin. De uitvoering van al deze mooie ideeën is komend jaar.

Voorziening en herinrichting in voorbereiding

Meerdere projecten waarin groen een rol speelt, zijn dit jaar in voorbereiding geweest. Het gaat hier om de herinrichtingen van het Van Gemertplein, Verkeersstructuur Diemen Zuid, Oosterringdijk, Oranjeplantsoen, Spoorzicht, Scheepskwartier en Vlindertuin.

Voorziening Groen

Verloop voorziening groen					
Jaar	Stand per 31-12-2022	Toevoegingen	Bestedingen	Vrijval/ Extra dotatie	Stand per 31-12-2023
2023	-2.450	-606	164	-	-2.892

Beheer-/beleidsplannen

Gewerkt wordt met het Groenplan 2011. Hierin zijn visie, beleid, structuur en beheer van het openbaar groen beschreven inclusief een uitvoeringsprogramma. In 2018 heeft het Groenplan een update gehad. Daarbij zijn het beleid en beheer geactualiseerd naar de huidige behoeften en inzichten.

Begraafplaatsen

Regulier onderhoud

Het regulier groenonderhoud is ook in 2023 door Pantar uitgevoerd. Boombeheer en bijzonder groenonderhoud is in eigen beheer door het Team Wijkbeheer uitgevoerd.

In 2023 hebben we deels een aannemer ingezet voor het groenonderhoud, omdat de eigen dienst hier niet aan toekwam. Om het onderhoud te kunnen dekken hebben we in de vierde kwartaalbrief € 25.000 aangevraagd.

Kwaliteit en onderhoudsniveau

De kwaliteit van het onderhoud en het uitvoeren van groot onderhoud is beschreven in het rapport *Groot onderhoud begraafplaats Rustoord*. Het onderhoudsniveau wordt conform dit rapport gehandhaafd.

Egalisatiereserve onderhoud

Vanaf 2016 is er voor de begraafplaats Rustoord een egalisatiereserve geopend, waar de meer- en minder kosten in worden verrekend. Hiermee kan het dagelijks- en groot onderhoud aan de begraafplaats de komende jaren uitgevoerd worden. In 2018 is een aanvullende investering toegekend om de restauratie van keldergraven af te ronden.

Beheer-/beleidsplannen

Voor begraafplaats Rustoord is het rapport *Groot onderhoud begraafplaats Rustoord* uit 2016 leidend.

Onderhoud sportvelden

Regulier onderhoud

Zie programma Vrije tijd.

Bespeelbaarheid en onderhoudsniveau

Zie programma Vrije tijd.

Beheerplan

We hebben beheervoorschriften opgesteld voor alle onderhoudsaspecten en deze in 2012 geactualiseerd in een beheerplan.

Spelen, bewegen en ontmoeten

Regulier onderhoud

Eigen personeel en derden repareren speeltoestellen uit het normale onderhoudsbudget. Ook vervangen zij de kleinere toestellen.

Kwaliteit en onderhoudsniveau

Met het huidige onderhoudsniveau streven we een veilige, schone en functionele speelomgeving na.

Voorbereiding (her)inrichtingen speel- en ontmoetingsplekken

Voor een aantal plekken wordt de herinrichting/aanleg voorbereid. Dit geldt voor de speel- en ontmoetingsplekken in het wandellandschap Oosterringdijk en de aanliggende flats (Tobias Asserlaan), in de buurten Vlindertuin en Scheepskwartier, bij de Schakel en de Schoolstraat, het Van Gemertplein en park Spoorzicht. Ook is er vanuit een bewonersinitiatief een ontwerp gemaakt voor het Meidoornplein (zie ook paragraaf groen).

Voorziening speeltoestellen

Verloop voorziening speelterreinen					
Jaar	Stand per 31-12-2022	Toevoegingen	Bestedingen	Vrijval/ Extra dotatie	Stand per 31-12-2023
2023	-384	-98	-	-	-482

Beheerprogramma/beleidsplan

Het beleidsplan *Spelen, bewegen en ontmoeten voor alle leeftijden* met uitvoeringsprogramma is in 2019 vastgesteld en wordt nu uitgevoerd.

Het beheer van de speeltoestellen is vastgelegd in het speeltoestellen beheerssysteem. Dit systeem geeft tevens het operationeel plan voor beheer en onderhoud aan.

Onderhoud waterpartijen

Onderhoud

Het waterschap Amstel, Gooi en Vecht is verantwoordelijk voor het verwijderen van overtollige beplanting en het op diepte houden van de waterpartijen (schouw en baggeren). De geplande baggerronde 2016 is in 2017 door Waternet voor een periode van vijf jaar uitgesteld. Er is op korte termijn geen zicht wanneer er wel gebaggerd gaat worden. De vrijkomende ruimte in de voorziening wordt gebruikt voor uitbreiding watercapaciteit, ecologische verbeteringen en het aanbrengen van steigers. In het niet-stedelijk water en bij overdimensionering voeren we het baggeren en het schouwwerk zelf uit. Hierbij is sprake van een cyclus van tien jaar. Voor het uitvoeren van deze baggerwerkzaamheden hebben we een voorziening opgenomen in de begroting. Met het vaststellen van het *Meerjaren Werkplan Oevers*, hebben we ook het groot onderhoud van oevers in de voorziening opgenomen.

Verloop voorziening waterpartijen

Verloop voorziening waterpartijen					
Jaar	Stand per 31-12-2022	Toevoegingen	Bestedingen	Vrijval/ Extra dotatie	Stand per 31-12-2023
2023	-256	-31	4	-	-282

Kleine reparaties aan de beschoeiingen betalen we uit de meerjarenbegroting.

Kwaliteit en onderhoudsniveau

Op basis van het *Meerjaren werkplan onderhouden van oevers en beschoeiingen gemeente Diemen* vernieuwen of veranderen we oeverbeschermingen. Nieuw is de doelstelling dat duurzame oeverbeschermingen een bijdrage leveren aan een betere waterkwaliteit en deel kunnen uitmaken van ecologische routes.

Gebouwen

Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden (regulier en incidenteel onderhoud, contractwerkzaamheden, schilderwerken, storingen, kleine gebreken en dergelijke) zijn in 2023 enkele grote werken uitgevoerd. Mede door een langdurig ziekteverzuim is er een achterstand ontstaan in de uitvoering van de grote werken conform de MJOP (2021-2029). In mei is een langdurige vacature ingevuld. Hierdoor hebben we meer grote werken op kunnen pakken. Werken die in 2022 zijn voorbereid zijn in 2023 grotendeels uitgevoerd. De uitgevoerde werkzaamheden die in 2023 zijn voorbereid om in 2024 uit te voeren of in 2023 zijn uitgevoerd staan in onderstaande tabel vermeld:

Locatie	Soort
Gemeentehuis	Vervangen koeling inclusief regeling
Gemeentehuis	Onderhoud luchtbehandeling bestuursvleugel
Gemeentehuis	Vervangen brandmeldcentrale
Gemeentehuis	Vervangen gasblusinstallatie
Gymzaal Schoolstraat	Vervangen en isoleren parketvloer benedenzaal
Onderkomen terreinmeester	Vervangen binneninrichting, verdeelkast, aanbrengen LED en plaatsen zonnepanelen
De Schakel	Buitenschilderwerk, gootconstructie en berging
Gemeentewerf	Vervangen kozijnen garagegebouwen
Gemeentewerf	Vervangen vloerhoeklijnen en reparatie garagevloer
Noorderlicht / gymzaal Noord	WTW en CO2 sturingsventilatie toepassen
Burgemeesterswoning en begraafplaats Rustoord	Vervangen CV ketels

Beheerplannen

In 2020 is het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) geactualiseerd. Dit heeft geresulteerd in een meerjarenonderhoudsplan 2021-2029. Binnen het team wordt duurzaamheid steeds belangrijker. Dit wordt vertaald door het actief sturen om duurzaamheid zoveel als mogelijk toe te passen in- en aan de gemeentelijke gebouwen. Vooralsnog zijn de budgetten als de beschikbare Investerings en de jaarlijkse dotaties via de Voorzieningen toereikend om de geplande werken het komende jaar conform de MJOP 2021-2029 uit te voeren. De contracten en de jaarlijkse onderhoudswerken worden vanuit het jaarlijkse onderhoudsbudget gefinancierd.

Kwaliteit en onderhoudsniveau

De gemeentelijke gebouwen worden als altijd sober en doelmatig onderhouden. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud. De gebouwen die voor de langere termijn behouden blijven, zijn door het uitvoeren van preventief onderhoud, kwalitatief op orde. Continu wordt bekeken om de gebouwen toekomstgericht en duurzaam te verbeteren.

Verloop voorziening onderhoud gebouwen

De voorziening is geactualiseerd. Naast de voorzieningen zijn jaarlijks diverse investeringen opgevoerd.

Verloop voorziening onderhoud gebouwen					
Jaar	Stand per 31-12-2022	Toevoegingen	Bestedingen	Vrijval/ Extra dotatie	Stand per 31-12-2023
2023	-865	-320	471	-	-714

Uitbesteding beheer en onderhoud

Diverse gemeentelijke gebouwen worden verhuurd. Bij deze gebouwen wordt het dagelijks beheer en een groot deel van het binnen onderhoud uitgevoerd door de huurder/gebruiker/beheerder. Het onderhoud aan de buitenzijde van de gebouwen en een deel van het onderhoud van de W-installaties wordt door de gemeente in eigen beheer uitgevoerd. Door dit beleid wordt een duidelijk onderscheid gemaakt in verantwoordelijkheden tussen huurder/gebruiker/beheerder en de gemeente. De betreffende beheerders ontvangen van de gemeente jaarlijks een vergoeding voor de exploitatie van het gebouw.

Energiebesparende maatregelen

Bij de drie nieuwbouwprojecten (uitbreiding Omval, realisatie van de tweede sporthal en de Brede School inclusief gymzaal in Holland Park) is duurzaamheid toegepast. Deze gebouwen zijn in 2023 opgeleverd. Op deze gebouwen zijn zonnepanelen geplaatst en conform de duurzaamheidsnormen gerealiseerd. Verder zijn de kozijnen en garagedeuren van de garagegebouwen op de gemeentewerf vervangen. Daarnaast zijn de warmte terugwinnende en CO2 gestuurde ventilatie in het Noorderlicht en gymzaal Diemen Noord geïmplementeerd. Daarnaast is LED verlichting aangebracht, enkelglas voor dubbel isolatieglas vervangen en zijn er zonnepanelen geplaatst bij het onderkomen van de terreinmeester. In gymzaal Schoolstraat is de gymzaalvloer vervangen en geïsoleerd en is de stookinstallatie van de ambtswoning vervangen en daardoor verduurzaamd. Alle projecten zullen een reducering opbrengen van energie.

Verbonden Partijen

Inleiding

Onze gemeente voert op verschillende manieren haar taken uit, die we meestal door wet- en regelgeving opgedragen krijgen. Veel van die taken pakken we als gemeente zelf op. Daarnaast voeren we (publieke) taken uit met derde partijen. Dat doen we zowel met andere overheden als met particuliere ondernemingen.

In deze paragraaf beschrijven we een bijzondere vorm van samenwerking, namelijk met zogenaamde verbonden partijen. Dit zijn partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij tevens een financieel belang heeft.

Van een bestuurlijke relatie is sprake wanneer wij als gemeente het recht hebben over zaken te beslissen over de verbonden partij. Dit kan bijvoorbeeld als wij vertegenwoordigd worden in het bestuur of stemrecht hebben.

Van financieel belang is sprake als de verbonden partij bij financiële problemen kosten kan verhalen op de gemeente en/of als de gemeente kosten niet terug kan ontvangen van de verbonden partij bij een faillissement.

Partijen waaraan alleen een financieel risico kleeft, nemen we op in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Partijen waarmee alleen een bestuurlijk belang is gediend, maken onderdeel uit van één van de programma's.

Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad:

1. Deelname aan een verbonden partij is een manier, een instrument, om een gemeentelijk doel te bereiken. De beslissing om samen te werken met een verbonden partij en vervolgens de aansturing van die samenwerking is primair de taak van het college. De raad heeft een kaderstellende en controlerende taak. Kernvragen voor de raad zijn bijvoorbeeld of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenkomen met die van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen zijn gerealiseerd.
2. Daarnaast spelen de kosten die met deze samenwerking gepaard gaat een rol en het financiële risico wat we kunnen lopen.

Conform artikel 15 van het BBV dient deze paragraaf tenminste te bevatten:

1. De visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
2. De lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - Gemeenschappelijke regelingen;
 - Vennootschappen en coöperaties;
 - Stichtingen en verenigingen;
 - Overige verbonden partijen.
3. De lijst van verbonden partijen met ten minste de volgende informatie opgenomen:
 - de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
 - het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
 - de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;

- de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- de eventuele risico's van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente.

Visie en beleid

Onze gemeente neemt deel in verbonden partijen vanuit een wettelijke opdracht, vanuit het streven naar schaalvergroting en/of ter ondersteuning van beleidsdoelstellingen zoals we deze in de begrotingsprogramma's hebben vastgelegd.

Verbonden partijen voeren in de regel beleid uit dat de gemeente in principe ook zelf kan doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partij. De gemeente blijft eindverantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's.

De samenwerking met andere overheden en particuliere ondernemingen is erop gericht de belangen van de inwoners van onze gemeente zo goed mogelijk te dienen. Dat kan bijvoorbeeld doordat als gevolg van schaalvergroting meer kwaliteit geboden kan worden en/of de kosten voor de gemeente (en daarmee voor de burger) lager kunnen uitvallen.

De verbonden partijen

De gemeente kent vier soorten verbonden partijen, namelijk:

- Gemeenschappelijke regelingen;
- Vennootschappen en coöperaties;
- Stichtingen en verenigingen;
- Overige verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

Een gemeenschappelijke regeling is voorbeeld van een verbonden partij. Een gemeenschappelijke regeling is een besluit tot samenwerking tussen bestuursorganen van gemeenten, provincies, waterschappen, rechtspersonen of andere openbare lichamen ter behartiging van een of meer bepaalde belangen van die bestuursorganen.

Bij gemeenschappelijke regelingen die door de gemeenteraad wordt ingesteld zijn de raden bevoegd (artikel 13 van de Wet op de gemeenschappelijke regelingen) om de leden voor het algemeen bestuur aan te wijzen. Dit kunnen zowel collegeleden als raadsleden zijn. Het is gebruikelijk dat de collegeleden de raadsleden regelmatig informeren over zaken die de gemeenschappelijke regelingen betreffen.

De gemeente Diemen is deelnemer in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

Deelneming in Gemeenschappelijke regelingen	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Gemeenschappelijke regelingen			
1.01 Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland	-1.331	-1.356	-1.418
1.02 Vervoerregio Amsterdam	-	-	-
1.03 Groengebied Amstelland	35	-168	-151
1.04 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	-201	-314	-274
1.05 Amstelland-Meerlandenoverleg	-22	-24	-44
1.06 Ombudsman Metropoolregio Amsterdam	-3	-8	-6
1.07 Gemeentebelastingen Amstelland	-684	-710	-718
1.08 Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Amstelland OGZ	-1.320	-1.366	-1.361
1.09 Gemeenschappelijke regeling GGD (Veilig thuis)	-88	-134	-134
1.10 Duo+	-6.887	-7.660	-7.462
Vennootschappen en coöperaties			
2.01 Bank Nederlandse gemeente nv (BNG)	-	-	-
2.02 Meerlanden nv	-	-	-
Stichtingen en verbonden partijen			
3.01 Stichting RIJK	-142	-150	-142
Overige verbonden partijen			
4.01 Metropoolregio Amsterdam	-49	-49	-51
4.02 Sociale recherche Gooi- en Vechtstreek	-48	-55	-52
Totaal gemeenschappelijke regelingen	-10.740	-11.994	-11.813

Omvang eigen vermogen/vreemd vermogen en het financiële resultaat in de verbonden partij:

Gemeenschappelijke regelingen	Bron	Eigen Vermogen 31-12-2022	Vreemd Vermogen 31-12-2022	Eigen Vermogen 31-12-2023	Vreemd Vermogen 31-12-2023	Resultaat lopend jaar
Gemeenschappelijke regelingen						
1.01 Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland	Jaarverslag 2023 (concept)	22.942	82.157	22.804	65.489	1.270
1.02 Vervoerregio Amsterdam	Jaarverslag 2021	1.160	255.499	222	303.104	-938
1.03 Groengebied Amstelland	Concept Jaarrekening 2023	1.997	2.194	2.155	2.799	158
1.04 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Jaarverslag 2022	4.010	2.634	18.535	28.100	-909
1.05 Amstelland-Meerlandenoverleg	Jaarrekening 2023 (concept)	66	-	127	-	127
1.06 Ombudsman Metropoolregio Amsterdam						
1.07 Gemeentebelastingen Amstelland	MARAP IV 2023	220	-	241	-	187
1.08 Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Amstelland OGZ	Jaarverslag 2022	1.031	155	1.120	159	49
1.09 Gemeenschappelijke regeling GGD (Veilig thuis)	Jaarverslag 2022	7.500	-	9.368	-	2.065
1.10 Duo+	Concept Jaarrekening 2023	351	-	463	-	604
Vennootschappen en coöperaties						
2.01 Bank Nederlandse gemeente nv (BNG)	Jaarrekening 2022	5.062	143.995	4.615	107.459	300
2.02 Meerlanden nv	Jaarverslag 2022	31.265	29.976	33.276	28.862	534
Stichtingen en verbonden partijen						
3.01 Stichting RIJK	Jaarverslag 2023	1.084	368	1.084	499	189
Overige verbonden partijen						
4.01 Metropoolregio Amsterdam	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	-
4.02 Sociale recherche Gooi- en Vechtstreek	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	-
Gemeenschappelijke regelingen						3.636

Hierna wordt de belangrijkste informatie per gemeenschappelijke regeling weergegeven.

1.01 Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland

1.01 Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland			
Vestigingsplaats:		Amsterdam	
Soort verbonden partij:		Publiekrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		Burgemeester in het Algemeen Bestuur	
Mate van sturing:		Uitgebreide sturing + punt h.	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
De Veiligheidsregio is belast met de volgende taken:			
• Het voorbereiden van de coördinatie bij de bestrijding van crises, rampen en zware ongevallen; • De zorg voor het voorkomen, beperken en bestrijden van brand; • Het beperken van brandgevaar; • Het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en de zorg voor het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand; • De opvang en zorg voor gewonden; • De collectieve opvang van slachtoffers direct na de ramp in opvangcentra en het verlenen van psychosociale hulp; • De bescherming van de volksgezondheid bij ongevallen en rampen met gevaar voor mens en milieu, om zo (extra) gewonden of verergering van letsel te voorkomen; • Het voorzien in de Centrale Post Ambulancevervoer en de Gemeenschappelijke Meldkamer.			
Relatie met het programma:		Veiligheid en openbare orde	
Ontwikkelingen 2023:			
2023 heeft voor de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland in het teken gestaan van het aanvullen van de financiële middelen met ingang van de begroting 2024. Hierdoor kan men voldoen aan de nodige wettelijke eisen en kan de bedrijfsvoering op niveau gebracht worden.			
Daarnaast is vorm gegeven aan het overnemen van de coördinerende taken van Bevolkingszorg van de gemeente Amsterdam. De kosten voor deze processen zullen dan ook vanaf 2024 via de bijdrage aan de veiligheidsregio meten gaan lopen.			
Ook de aanpassing van de Gemeenschappelijke regeling is in december in het bestuur geweest en zal in 2024 formeel worden vastgesteld nadat de gemeenteraden hier mee hebben ingestemd. Hiermede wordt dan voldaan aan de gewijzigde wetgeving voor de gemeenschappelijke regelingen.			
Maatschappelijke risico's:			
Er zijn geen maatschappelijke risico's.			
Financiële gegevens: (€ x 1.000)			
Bron financiële gegevens:		Jaarverslag 2023 (Concept)	
Bijdrage 2022:		1.418	
Bijdrage 2023:		1.331	
Datum	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
1 januari	22.942	82.159	
31 december	22.804	65.489	1.270

1.02 Vervoerregio Amsterdam

1.02 Vervoerregio Amsterdam			
Vestigingsplaats:		Amsterdam	
Soort verbonden partij:		Publiekrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		De heren Advokaat en Jägers (gemeenteraadsleden) zijn lid van de Regioraad.	
Mate van sturing:		Uitgebreide sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
De Vervoerregio Amsterdam behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van verkeer en vervoer (openbaar vervoer, verkeersveiligheid, infrastructuur en duurzame mobiliteit). De Vervoerregio in concessieverlener voor het metro-, tram- en busvervoer in Diemen en Amsterdam.			
Relatie met het programma:		Verkeer	
Ontwikkelingen 2023:			
Het nieuwe Beleidskader Mobiliteit is vastgesteld. De voorbereiding is gestart voor de nieuwe OV concessie Amsterdam 2025. De vervoerplannen van het GVB voor 2024 (inclusief ingebruikname Uithoornlijn) zijn opgesteld en getoetst. Het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2024-2032 is vastgesteld met daarin o.a. subsidiebijdragen voor de herinrichtingen in Diemen Zuid, Diemen Centrum en Diemen Noord. Ook is gestart met de voorbereiding van een regionale aanpak van deelmobiliteit.			
Maatschappelijke risico's:			
De Vervoerregio Amsterdam speelt een cruciale rol in de financiering, verduurzaming en de aansturing van het openbaar vervoer, het stimuleren van alternatieven van de eigen auto zoals deelmobiliteit en de fiets, en de verbetering van de infrastructuur door middel van susidiëring van een groot aantal projecten.			
Financiële gegevens: (€ x 1.000)			
Bron financiële gegevens:		Jaarverslag 2021	
Bijdrage 2022:		n.v.t	
Bijdrage 2023:		n.v.t	
Datum	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
1 januari	1.160	255.499	
31 december	222	303.104	-938

1.03 Groengebied Amstelland

1.03 Groengebied Amstelland			
Vestigingsplaats:		Amstelveen	
Soort verbonden partij:		Publiekrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		Wethouder Van den Berg vertegenwoordigt onze gemeente in het Algemeen Bestuur (AB) van het Groengebied.	
Mate van sturing:		Reguliere sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
De doelstelling van het Groengebied Amstelland kan worden samengevat als: het duurzaam in stand houden van natuur en openluchtrecreatiegebieden in het landelijk gebied tussen Amstelveen en het Amsterdam-Rijnkanaal met een omvang en kwaliteit die voldoet aan de wensen van de inwoners van de omliggende gemeenten en de wijdere regio.			
Relatie met het programma:		Leefomgeving en milieu	
Ontwikkelingen 2023:			
• Het Ambitiedocument "Sprong naar de toekomst" 2023-2033 is vastgesteld; • Er is gewerkt aan de nieuwe Gemeenschappelijke regeling (GR). De participanten is gevraagd toestemming te geven op de gewijzigde GR. De gemeenteraad van Diemen heeft deze toestemming gegeven; • Er is gewerkt aan een nieuwe Verordening financieel beheer. De participanten hebben hierop een zienswijze kunnen indienen (de gemeenteraad van Diemen heeft besloten geen zienswijze in te dienen); • Het Toekomstplan Gaasperplas is verder uitgewerkt voor diverse deelgebieden.			
Maatschappelijke risico's			
• Geen (grootschalige) evenementen (corona); • Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen.			
Financiële gegevens: (€ x 1.000)			
Bron financiële gegevens:		concept jaarrekening Groengebied Amstelland 2023	
Bijdrage 2022:		€ 182	
Bijdrage 2023:		€ 191	
Datum	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
1 januari	€ 1.997	€ 2.194	€ 276
31 december	€ 2.155	€ 2.799	€ 158

1.04 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

1.04 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied			
Vestigingsplaats:		Zaandam	
Soort verbonden partij:		Publiekrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		Diemen heeft, samen met andere A-M gemeenten, één vertegenwoordiger in het Dagelijks Bestuur. Wethouder Hans Prins vertegenwoordigt Diemen in het Algemeen Bestuur.	
Mate van sturing:		Uitgebreide sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
Op Rijksniveau is bepaald dat de vergunningverlening, toezicht en handhaving aangaande bedrijven met een bepaald milieurisico een kwaliteitsimpuls diende te krijgen door verplichte samenwerking bij uitvoering van deze taak.			
Relatie met het programma:		Gebiedsontwikkeling en Leefomgeving en klimaat	
Ontwikkelingen 2023:			
In 2023 heeft de Omgevingsdienst adviezen uitgebracht over diverse ruimtelijke plannen. Ook heeft advisering plaatsgevonden over de gevolgen van de nieuwe Omgevingswet op het gebied van externe veiligheid en geluid. Taken op het gebied van bodem en van energiebesparing bij bedrijven zijn halverwege 2023 overgegaan naar de Omgevingsdienst. Nieuwe mandaatbesluiten, samenwerkingsafspraken en afspraken over leges zijn voorbereid vanwege de invoering van de Omgevingswet. Een nieuwe Uitvoerings- en Handhavingstrategie voor de periode 2024-2027 is vastgesteld.			
Maatschappelijke risico's:			
Een goed functionerende Omgevingsdienst is van groot belang voor een gezonde, schone en veilige woon-, werk, en leefomgeving in en om Diemen.			
Financiële gegevens: (€ x 1.000)			
Bron financiële gegevens:		Jaarverslag 2022	
Bijdrage 2022:		201	
Bijdrage 2023:		274	
Datum	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
1 januari	4.010	2.634	
31 december	18.535	28.100	-909

1.05 Amstelland-Meerlanden Overleg

1.05 Amstelland-Meerlanden Overleg			
Vestigingsplaats:		Haarlemmermeer	
Soort verbonden partij:		Publiekrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		Diemen wordt in de regiegroep (Dagelijks Bestuur) vertegenwoordigd door burgemeester Boog. Daarnaast vindt tweemaal per jaar een plenair overleg plaats, waaraan alle collegeleden deelnemen. Tevens zijn er domeinoverleggen voor de wethouders en een secretarissenoverleg.	
Mate van sturing:		Reguliere sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
De AM-partners zetten zich middels het Amstelland-Meerlanden Overleg in voor een krachtig ontwikkelende regio en het bundelen van onze belangen. Zij blijven zich profileren als hét platform voor de zuidflank van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Het is voor de toekomst van de MRA en voor een krachtig bestuur nodig, dat een balans bestaat tussen Amsterdam en de flanken van de metropoolregio. Ook ziet Diemen hen als brug naar de burens. Het platform wordt benut om onze gezamenlijke belangen te behartigen in de MRA en de vervoersregio.			
Relatie met het programma:		Samen besturen	
Ontwikkelingen 2023:			
In 2023 stelde het Amstelland-Meerlanden Overleg een positioneringsdocument op. Veel ontwikkelingen overstijgen de gemeentegrenzen, zoals nieuwe ruimteclaims, zoals voor opwek van energie en klimaatadaptatie, vragen in combinatie met groei van inwoners, bedrijvigheid, woningen en infrastructuur en daarmee druk op natuur en landschap, op verschillende niveaus (rijk, provincie, gemeente). In het positioneringsdocument komen we in regionaal verband met elkaar tot afspraken en keuzesmet het oog op een toekomstbestendige leefomgeving voor onze inwoners. Verder dient dit document als de deelregionale input voor het opstellen van de nieuwe MRA agenda 2024-2028.			
Daarnaast stelde het Amstelland-Meerlanden Overleg een concept wijziging gemeenschappelijke regeling Amstelland-Meerlanden Overleg op. Het voorstel luidde om de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Amstelland Meerlanden (AM) te wijzigen naar een 'lichte regeling'. Dit type regeling sluit aan bij het type samenwerkingsverband wat de AM beoogt te zijn. Zo worden er bijvoorbeeld geen bevoegdheden overgedragen. De voorgestelde regeling voldoet daarmee aan de vereisten die de wet stelt.			
Maatschappelijke risico's:			
Het niet-functioneren van de samenwerking heeft consequenties voor de belangenbehartiging op MRA-niveau. Daarmee zou onvoldoende recht worden gedaan aan de belangen van Diemen.			
Financiële gegevens: (€ x 1.000)			
Bron financiële gegevens:		Jaarrekening 2023 (concept)	
Bijdrage 2022:		€ 22	
Bijdrage 2023:		€ 44	
Datum	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
1 januari	€ 66	Niet van toepassing	
31 december	€ 127	Niet van toepassing	€ 127

1.06 Ombudsman Metropoolregio Amsterdam

1.06 Ombudsman Metropoolregio Amsterdam			
Vestigingsplaats:		Amsterdam	
Soort verbonden partij:		Publiekrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		Op basis van de gemeenschappelijke regeling (GR) is aan de Raad van de gemeente Amsterdam mandaat verleend om jaarlijks de begroting van de ombudsman voor het volgende kalenderjaar vast te stellen.	
Mate van sturing:		Reguliere sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
Als gemeente willen wij de dienstverlening zo goed mogelijk afstemmen op de wensen van onze burgers. Eventuele klachten van inwoners over de manier waarop een medewerker of bestuurder hem/haar te woord heeft gestaan of over de wijze van dienstverlening, nemen wij serieus. Op grond van de klachtenregeling kunnen burgers een officiële klacht over een gedraging van de gemeente indienen. Daarnaast fungeert de Ombudsman als externe klachtinstantie voor de gemeente Diemen. Inwoners kunnen daar terecht als ze ontevreden zijn over de wijze waarop hun klacht is afgehandeld.			
Relatie met het programma:		Samen besturen	
Ontwikkelingen 2023:			
Tijdig afhandelen van klachten en snel reageren op opmerkingen of verzoeken van inwoners voorkomt (meer) klachten. Daarom heeft het college gekozen om extra middelen vrij te maken en de rol van klachtencoördinator uitbreiden naar een formele functie van een halve fte. Medio november 2023 is de nieuwe Klachtencoördinator begonnen. De analyse over 2023 op het aantal klachten volgt in het Jaarverslag Klachten 2023 dat nog moeten worden opgesteld. Een aantal klachtendossiers bij de Ombudsman zijn vanwege personeelwisselingen niet met voldoende tijd en aandacht opgepakt, wat invloed heeft gehad op de communicatie tussen de Ombudsman en de betreffende partijen. Dit kan zich mogelijk weerspiegelen in het oordeel van de Ombudsman over de handelwijze van de gemeente.			
Maatschappelijke risico's:			
Een groot aantal gegrond verklaarde klachten en herhaalde interventies van de Ombudsman schaden het imago van de gemeentelijke dienstverlening. Dit is onwenselijk in een tijd waarin alles moet worden gedaan om het vertrouwen in de overheid, (met name in de gemeente Diemen), te versterken. Kortom, een betrouwbare dienstverlening (waarin de gemeente Diemen over het algemeen goed slaagt) draagt bij aan het herstel van vertrouwen.			
Financiële gegevens: (€ x 1.000)			
Bron financiële gegevens:			
Bijdrage 2022:		3	
Bijdrage 2023:		6	
Datum	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
1 januari	n.v.t.	n.v.t.	
31 december	n.v.t.	n.v.t.	

1.07 Gemeentebelastingen Amstelland

1.07 Gemeentebelastingen Amstelland			
Vestigingsplaats:		Amstelveen	
Soort verbonden partij:		Publiekrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		Geen	
Mate van sturing:		Reguliere sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
Door de krachten van een aantal gemeenten te bundelen in het samenwerkingsverband ontstaat een belastingorganisatie met meer kennis, kunde en personeelsformatie om het hoofd te bieden aan de ingewikkelde belastingwetten en -regels. Het uitgangspunt bij de samenwerking is dat elke gemeenteraad zelf het eigen belastingbeleid en de plaatselijke belastingtarieven blijft bepalen. Het samenwerkingsverband verzorgt de uitvoering hiervan.			
Relatie met het programma:		Leefomgeving en milieu & Algemene dekkingsmiddelen	
Ontwikkelingen 2023:			
Door het gebruik van No Cure No Pay bedrijven waren het aantal bezwaarschriften in 2023 fors toegenomen. In eerste instantie is getracht geen wettelijke termijnen te laten verlopen zodat geen boetebedragen verschuldigd waren. Daarnaast moest natuurlijk de voortgang van de afhandeling van de andere bezwaarschriften ook door gaan. Met behulp van extra capaciteit is dat gelukt. Tevens hebben we de signalen voor betere communicatie opgepakt en daar uitvoering aan gegeven.			
Maatschappelijke risico's:			
Wanneer belastingaanslagen onjuist of onterecht zijn opgelegd, dan heeft dit een afbreukrisico op het imago van de gemeente.			
Financiële gegevens:			
Bron financiële gegevens:		Managementrapportage 4e kwartaal 2023	
Bijdrage 2022:		€ 684	
Bijdrage 2023:		€ 718	
Datum	Eigen vermogen ¹⁰	Vreemd vermogen	Resultaat
1 januari	€ 220	Niet van toepassing	
31 december	€ 241	Niet van toepassing	€ 187

¹⁰ Als eigen vermogen wordt de stand van het Bedrijfsvoeringsfonds aangehouden, met dit fonds worden tekorten en overschotten verrekend.

1.08 Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Amstelland (GR OGZ)

1.08 Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Amstelland (GR OGZ)			
Vestigingsplaats:		Amstelveen	
Soort verbonden partij:		Publiekrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		Wethouder M. Everhardt vertegenwoordigt Diemen in het Algemeen Bestuur	
Mate van sturing:		Uitgebreide sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
De gemeenten zijn in het kader van de Wet publieke gezondheid (Wpg) verantwoordelijk voor de uitvoering van openbare gezondheidszorgtaken. De gemeente Diemen neemt gezamenlijk met de Amstelland gemeenten middels de gemeenschappelijke regeling (GR) Openbare Gezondheidszorg (OGZ) Amstelland het takenpakket voor de uitvoering van de Wpg af bij de GGD Amsterdam. Hieronder vallen de bevorderingstaken, medische milieukunde, technische hygiënezorg, een deel van de openbare gezondheidszorg, infectieziektebestrijding en de jeugdgezondheidszorg.			
Relatie met het programma:		Sociaal	
Ontwikkelingen 2023:			
De GGD heeft zich na verschillende coronajaren in 2023 weer helemaal kunnen richten op de reguliere werkzaamheden. Corona heeft wel sporen achtergelaten onder de inwoners van Amstelland. Zo zijn de vaccinatiegraden gedaald en de gezondheidsverschillen tussen groepen inwoners vergroot door de pandemie.			
Maatschappelijke risico's:			
De activiteiten van de GR OGZ Amstelland en daarmee van de GGD Amsterdam zijn gericht op het bewaken en bevorderen van de gezondheid van de inwoners van o.a Diemen.			
Financiële gegevens:			
Bron financiële gegevens:		Jaarverslag 2022	
Bijdrage 2022:		€ 1.320	
Bijdrage 2023:		€ 1.361	
Datum	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
1 januari	€ 1.031	€ 155	
31 december	€ 1.120	€ 159	€ 49

1.09 Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Veilig Thuis Amsterdam - Amstelland

1.09 Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)			
Vestigingsplaats:		Amsterdam	
Soort verbonden partij:		Publiekrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		Wethouder M. Everhardt vertegenwoordigt Diemen in het Algemeen Bestuur	
Mate van sturing:		Uitgebreide sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
Gemeenten zijn op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 verplicht om een Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK, genaamd Veilig Thuis) in stand te houden. Eind 2016 hebben het bestuur en de raad ingestemd om de taken, die ten uitvoering worden gebracht door Veilig Thuis en het Centrum Seksueel Geweld, onder te brengen in de gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam GGD Amsterdam-Amstelland . Na inwerkingtreding van de gemeenschappelijke regeling is het Openbaar Lichaam GGD Amsterdam-Amstelland een dienstverleningsovereenkomst aangegaan met de GGD Amsterdam. In deze overeenkomst wordt de uitvoering van de taken aangaande het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (Veilig Thuis), het Centrum voor Seksueel Geweld en opvang voor slachtoffers door de Blijf Groep. Daarnaast valt onder deze gemeenschappelijke regeling ook de regioaanpak 'Veiligheid voor Elkaar (2020-2024)			
Relatie met het programma:		Sociaal	
Ontwikkelingen 2023:			
Er wordt ingezet op stappen naar het (nog meer en beter) realiseren van duurzame veiligheid met en voor gezinnen en huishoudens waar sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling in een aantrekkelijke werkpraktijk en met passende randvoorwaarden voor professionals.			
Maatschappelijke risico's:			
-			
Financiële gegevens:			
Bron financiële gegevens:		Jaarverslag 2023	
Bijdrage 2022:		€ 88	
Bijdrage 2023:		€ 134	
Datum	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
1 januari	€ 7.500	n.v.t.	€ 2.065
31 december	€ 9.368	n.v.t.	

1.10 Duo+

1.10 Duo+			
Vestigingsplaats:		Ouderkerk aan de Amstel	
Soort verbonden partij:		Publiekrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		Burgemeester Boog vertegenwoordigt Diemen in het Algemeen Bestuur	
Mate van sturing:		Uitgebreide sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
De GR Duo+ voert derhalve per 1 januari 2016 de bedrijfsvoering uit voor de drie deelnemers en tevens de uitvoeringstaken rondom buurt en burger voor twee van de deelnemers (Uithoorn en Ouder-Amstel).			
Relatie met het programma:		Bestuur en dienstverlening	
Ontwikkelingen 2023:			
De ontwikkelingen rondom de eigen identiteit en de aanhaking van de portefeuillehouders zijn verder doorontwikkeld. Er zijn nieuwe kennismakingsbijeenkomsten geweest en twee keer per jaar wordt er een breed overleg opgezet. De portefeuillehouders uit de DUO-gemeenten bespreken dan gezamenlijk een thema/ en/of nieuwe ontwikkeling. Sinds 2022 worden jaarlijks een aantal grote processen doorgelicht, waarbij zoveel mogelijk aansluiting gezocht wordt bij bestaande actualisering van processen. Tijdens deze doorlichting worden per proces de volgende mogelijkheden in kaart gebracht:			
• Mogelijkheden tot harmoniseren van het proces. • Mogelijkheden tot het uniformeren van het proces. • Mogelijkheden tot het digitaliseren van het proces.			
In 2023 zijn de volgende processen doorgelicht:			
1. Datakwaliteit en sturing 2. Horizontaal toezicht fiscus 3. Tractie, bpm en verduurzaming			
Maatschappelijke risico's:			
Duo+ voert voor Diemen de taken uit op het gebied van bedrijfsvoering. Dit levert niet direct een maatschappelijk risico op. Uiteraard is een adequate bedrijfsvoering wel van belang voor de vakafdelingen bij het realiseren van de ambities van het college.			
Financiële gegevens:			
Bron financiële gegevens:		Jaarstukken 2023 (concept)	
Bijdrage 2022:		€ 6.912	
Bijdrage 2023:		€ 7.586	
Datum	Eigen vermogen ¹¹	Vreemd vermogen	Resultaat ¹²
1 januari	€ 351	Niet van toepassing	
31 december	€ 463	Niet van toepassing	€ 604

¹¹ Stand bestemmingsreserve (zonder resultaat)

¹² Betreft het resultaat van het Stafbureau en de Afdeling Bedrijfsvoering (alleen daar participeert de gemeente Diemen in)

Vennootschappen en coöperaties

De gemeente is in het bezit van aandelen van een tweetal vennootschappen.

2.01 Bank Nederlandse gemeente N.V. (BNG)

2.01 Bank Nederlandse Gemeenten N.V. (BNG)			
Vestigingsplaats:		Den Haag	
Soort verbonden partij:		Privaatrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		Via het stemrecht in de aandeelhoudersvergadering heeft Diemen zeggenschap in de BNG.	
Mate van sturing:		Reguliere sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
Doordat de bank op grond van haar AAA (Moody's en Standard & Poor's) en AA+ (Fitch)-rating tegen zeer scherpe prijzen toegang heeft tot financieringsmiddelen en dat voordeel doorgeeft aan haar klanten draagt de BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.			
Relatie met het programma:		Algemene dekkingsmiddelen	
Ontwikkelingen 2023:			
De BNG heeft in 2022, ondanks turbulente tijden, koers gehouden en was opnieuw marktleider in het publieke domein. Door de sterke kapitaalpositie kon de BNG gunstige financiering aantrekken en daardoor gunstige condities aan de klanten geven, waarmee het mogelijk was om hun maatschappelijke doelen te realiseren. Eind 2022 is het Klimaatplan – Going Green gepresenteerd. Hiermee zet de BNG een volgende stap in de energietransitie en CO2-reductie. Samen met de gemeenten wil de BNG Nederland duurzamer, toekomstbestendiger en groener maken. Het uitgangspunt is daarbij dat BNG Bank de bank is van en voor het publieke domein. In het kader van de strategie "Ons Kompas Naar Impact" heeft de BNG de bedrijfsvoering verder geoptimaliseerd. In het belang van de klant is geïnvesteerd in mensen en systemen.			
Maatschappelijke risico's			
Er zijn geen maatschappelijke risico's.			
Financiële gegevens			
Bron financiële gegevens:		Jaarverslag 2022	
Aantal aandelen 1 januari		8.775	
Aantal aandelen 31 december		8.775	
Datum	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
1 januari	€ 5.062	€ 143.995	
31 december	€ 4.615	€ 149.057	€ 300

2.02 Meerlanden N.V

2.02 Meerlanden N.V.			
Vestigingsplaats:		Rijsenhout	
Soort verbonden partij:		Privaatrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		Via het stemrecht in de aandeelhoudersvergadering heeft Diemen zeggenschap in De Meerlanden.	
Mate van sturing:		Reguliere sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
Meerlanden pakt haar rol als grondstoffenregisseur in de keten voor de gehele regio en vervult een voortrekkersrol om te komen tot een circulaire samenleving. Een samenleving zonder afval waar grondstoffen na hergebruik en recycling als nieuwe producten worden terug gebracht in de kringloop. Een samenleving waar de openbare ruimte ook leverancier is van grondstoffen en bijdraagt aan een gezonde leefomgeving waar bewoners met plezier wonen, werken en recreëren. Een samenleving waar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kansen krijgen. Samenwerken is daarbij van cruciaal belang. Samenwerken met gemeenten, samenwerken in de keten, samenwerken met regionale soms landelijke partijen, samenwerken met kennisinstituten zoals Wageningen en Delft.			
Relatie met het programma:		Leefomgeving en klimaat	
Ontwikkelingen 2023:			
• Meerlanden is begonnen met de bouw van de Grondstoffenhal. Dient ter overslag voor overslag van grondstoffen. • Luierfabriek kickoff: voor vorming coaliting of the willing voor de luierrecyclinginstallatie in Amsterdam. • Oprichting Meervab,;Samenwerking van Meerlanden en VAB voor overslag van grondstoffen. • Ontwikkeling nieuwe website			
Maatschappelijke risico's:			
Adequate afvalinzameling is een maatschappelijk belang.			
Financiële gegevens			
Bron financiële gegevens: Meerlanden		Jaarverslag 2022	
Aantal aandelen 1 januari 2022		20.427	
Aantal aandelen 31 december 2022		15.895	
Datum	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
31 december 2022	€ 31.265	€ 29.976	€ 3.300
31 december 2023	€ 33.276	€ 28.862	€ 534

De aandelen worden gewaardeerd tegen nominale waarden (verkrijgingsprijs). Ondanks dat De Meerlanden aangeeft dat deze aandelen meer waard zijn, is het niet de verwachting dit daadwerkelijk bij verkoop te ontvangen.

Stichtingen en verenigingen

3.01 Stichting RIJK

3.01 Stichting RIJK			
Vestigingsplaats:		Heemstede	
Soort verbonden partij:		Privaatrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		De gemeentesecretaris van Diemen maakt als secretaris deel uit van het Dagelijks Bestuur.	
Mate van sturing:		Reguliere sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
In de statuten is de doelstelling als volgt beschreven: 'Het creëren van voordelen op zowel financieel, kwalitatief als procesmatig gebied voor zelfstandige gemeenten, onder andere door het faciliteren van een regionaal inkoopbureau en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords'.			
Relatie met het programma:		Bestuur en dienstverlening	
Ontwikkelingen 2023:			
In 2023 werd het bestuurlijk besluit met betrekking tot de uittredingsregeling geëffectueerd. Alle aangesloten gemeenten hebben het addendum op de bestaande samenwerkingsovereenkomst getekend. De essentie van de regeling is dat een deelnemer een opzegtermijn heeft van twee jaar in plaats van één jaar, waardoor RIJK voldoende tijd heeft de organisatie te laten krimpen als dat nodig is.			
Maatschappelijke risico's:			
Niet voldoen aan rechtmatige aanbestedingen kan imagoschade opleveren over de betrouwbaarheid van de gemeente.			
Financiële gegevens:			
Bron financiële gegevens:		Jaarrekening 2023	
Bijdrage 2022:		€ 142	
Bijdrage 2023:		€ 142	
Datum	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
1 januari	€ 1.084	€ 368	
31 december	€ 1.044	€ 499	€ 189

Overige verbonden partijen

4.01 Metropoolregio Amsterdam (MRA)

4.01 Metropoolregio Amsterdam (MRA)			
Vestigingsplaats:		Amsterdam	
Soort verbonden partij:		Publiekrechtelijk (convenant)	
Bestuurlijk belang:		Getrapte vertegenwoordiging via Amstelland-Meerlandenoverleg	
Mate van sturing:		Reguliere sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
De doelstelling van de MRA is het versterken van een toekomstbestendige economische ontwikkeling en hoogwaardige leefkwaliteit van de MRA. De overlegstructuur is vooralsnog opgedeeld in platforms; mobiliteit, economie en bouwen. Ook wordt specifiek samengewerkt op de thema's duurzaamheid, wonen en landschap.			
Relatie met het programma:		Samen besturen	
Ontwikkelingen 2023:			
De MRA heeft in 2023 onder andere gewerkt aan de volgende onderdelen: 1. Bedrijventerreinenstrategie MRA vastgesteld. 2. Verstedelijkingsstrategie/NOVEX 3. Lobby Rijk en Brussel en coalities met kennisinstellingen en bedrijven 4. Bedrijventerreinen en circulaire afvalverwerking 5. Woondealafspraken 6. MRA strategie voor toerisme vastgesteld 7. Voorbereidende activiteiten voor de MRA Agenda 2025-2028 8. Diverse kennissessies.			
Hieronder een paar in het oog springende resultaten van het afgelopen jaar. - Voor bestaande bedrijventerreinen is een aanzet gegeven om tot circulaire afvalverwerking te komen. Er zijn 3 pilots gestart op basis waarvan beoordeeld wordt over (MRA brede) voortzetting - De woondealafspraken zijn ondertekend. Tot 2031 worden er 171.200 woningen gebouwd - Ter verbetering van de woon-werkbalans in de deelregio's zijn voor de uitvoeringsagenda NOVEX profielen opgesteld. - Er is gewerkt aan het realiseren van doorfietsroutes. Deze zijn gerealiseerd of in uitvoering genomen. Verbetermogelijkheden worden onderzocht.			
Maatschappelijke risico's:			
Goede regionale samenwerking is van belang om ook als regio een goede concurrentiepositie te hebben ten opzichte van andere agglomeraties. Direct of indirect, op korte en lange termijn, hebben ook de inwoners van Diemen en het bedrijfsleven in Diemen belang bij een sterke regio.			
Financiële gegevens:			
Bron financiële gegevens:			
Bijdrage 2022:		49	
Bijdrage 2023:		51	
Datum	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
1 januari	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
31 december	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

4.02 Sociale recherche Gooi- en Vechtstreek

1.04 Sociale recherche Gooi- en Vechtstreek			
Vestigingsplaats:		Bussum	
Soort verbonden partij:		Publiekrechtelijk	
Bestuurlijk belang:		Geen	
Mate van sturing:		Reguliere sturing	
Het openbaar belang wat behartigd wordt:			
Het samenwerkingsverband is belast met de opsporing van fraude in het sociaal domein			
Relatie met het programma:		Inkomen en armoedebeleid en Sociaal	
Ontwikkelingen 2023:			
In regionaal verband wordt gewerkt aan een integrale aanpak op het gebied van criminaliteit bestrijding, het vergroten van de veiligheid, het signaleren van uitkerings- en zorgfraude en het terugdringen van woon- en adresfraude.			
In 2023 is gestart met het project Rechtmatigheidsonderzoeken. Via een aselechte steekproef wordt bij 20% van het uitkeringsbestand onderzocht of de uitkering nog rechtmatig en juist wordt verstrekt. Dit loopt door in 2024			
Maatschappelijke risico's:			
Er zijn geen maatschappelijke risico's			
Financiële gegevens:			
Bron financiële gegevens:		Jaarstukken en begroting	
Bijdrage 2022:		€ 48.000	
Bijdrage 2023:		€ 52.000	
Datum	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
1 januari	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
31 december	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Grondbeleid

Algemeen beleid

In januari 2019 is de *Nota Grondbeleid, actualisatie per 1-1-2019* door de gemeenteraad van de gemeente Diemen vastgesteld. Hiermee heeft de gemeente Diemen haar grondbeleid voor de komende jaren geactualiseerd. In de geactualiseerde nota zijn beleidskaders, die betrekking hebben op het gemeentelijk grondbeleid, samengevoegd. Ook is deze actualisatie rekening gehouden met gewijzigde wet- en regelgeving van onder andere Besluit, Begroting en Verantwoording (BBV), Aanbestedingswet, Europese regelgeving staatsteun en Wet vennootschapsbelasting overheidsondernemingen. Tevens is bij het samenstellen van deze nota rekening gehouden met ontwikkelingen in de maatschappij, mogelijke ambities en opgaven waarvoor grondbeleid in Diemen wordt ingezet. Daarnaast staat in de nota binnen welke juridische kaders en keuzevrijheden wordt gewerkt.

Een van de belangrijkste beleidsuitgangspunten die met deze nota gecontinueerd wordt, is dat de gemeente sinds 2011 de voorkeur geeft aan passief/faciliterend grondbeleid voor het ontwikkelen van projecten. Faciliterend grondbeleid is het hoofduitgangspunt waarbij alle kosten (in theorie) kunnen worden verhaald op de initiatiefnemer. Met faciliterend grondbeleid beperkt de gemeente zich tot haar regulerende en publiekrechtelijke taak. De aankoop en exploitatie van gronden gebeurt bij voorkeur door private partijen. Alleen in situaties, waarbij risico's voldoende beheersbaar zijn, kan actief grondbeleid toegepast worden, waarbij de gemeente zelf gronden verwerft en uitgeeft. Daarnaast kan het zijn dat het bestuur van mening is dat een ruimtelijke ontwikkeling wenselijk is, maar dat marktpartijen dit niet kunnen of willen oppakken, dan zal de gemeente ook actief grondbeleid moeten voeren. Tot slot heeft de gemeente historisch gezien, nog een aantal gronden in bezit die zij de komende jaren actief verkoopt.

Dit betekent dat de gemeente Diemen een situationeel grondbeleid voert: passief waar kan en actief waar moet. Het college maakt een afweging of zij gebruik wil maken van actief of facilitair/ passief grondbeleid.

In de nota Grondbeleid is ook vastgelegd dat het college elk jaar bij de jaarrekening het Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG) aanbiedt aan de gemeenteraad. Dit zal ook in 2023 het geval zijn. Hierin wordt de verantwoording afgelegd en inzicht gegeven in alle activiteiten m.b.t. het beheren en exploiteren van gronden; o.a. over grondexploitaties en 'gronden niet in exploitatie'.

Grondprijzen

Naast de Nota Grondbeleid legt de gemeente in een aparte nota haar grondprijsbeleid vast: de Nota Grondprijzen. De vaststelling van deze nota is een bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders. De *Nota Grondprijzen, actualisatie per 1-1-2023*, is door het college in december 2020 vastgesteld. De volgende actualisatie wordt per 1-1-2025 verwacht.

Erfpacht

Op 28 mei 2020 heeft de gemeenteraad de Nota Herziening erfpachtbeleid vastgesteld. Hiermee zijn de kaders voor uitgifte in eeuwigdurende erfpacht van gemeentelijke gronden ten behoeve van woondoeleinden vastgelegd. Met dit kader kunnen de bestaande tijdelijke erfpachtcontracten omgezet worden naar een nieuwe toekomstbestendige regeling. De regeling is ingegaan per 1 oktober 2020, wat inmiddels geresulteerd heeft in de eerste omzettingen vanaf eind 2020. Dit zal de komende jaren doorgaan tot alle woningen op erfpacht zijn omgezet naar de nieuwe regeling.

Grondexploitaties

Grondexploitaties

Plantage de Sniep, Holland Park West en Buitenlust zijn momenteel de drie actieve grondexploitaties in de gemeente Diemen. Waarschijnlijk zal medio 2024 duidelijk zijn of er meer (beperkte) grondexploitaties bijkomen, gekoppeld aan de ruimtelijke ambities die in het programma Gebiedsontwikkeling zijn beschreven.

Projectinhoud

De projectinhoud wordt beschreven in Paragraaf Grootschalige Projecten.

Financieel

De grondexploitaties zijn via het Meerjarenperspectief Grondzaken 2023 geactualiseerd ten behoeve van de Jaarrekening 2023. Een overzicht van de financiële stand van zaken wordt in het MPG gegeven, welke jaarlijks wordt opgesteld en aan de raad aangeboden.

Berekeningsmethodiek

Grondexploitaties worden doorgerekend met de Dynamische Eindwaarde Methodiek. Dat wil zeggen dat bij het berekenen van het resultaat alle kosten en opbrengsten inclusief inflatie en rente tot de einddatum van het project worden meegenomen. In de gemeente Diemen wordt gerapporteerd op basis van het resultaat bij afsluiting van het project (de eindwaarde).

Financiële kengetallen Grondexploitaties	Totaal
Kosten	€ 118.746.961
Opbrengsten	€ 134.704.182
Saldo nominaal	€ 15.957.220
Kosten- en opbrengtenstijging	€ -193.881
Renteberekening	€ 1.408.291
Saldo eindwaarde Grondexploitaties 2027	€ -239.051
Saldo eindwaarde Grondexploitaties 2029	€ 17.410.682
Op startwaarde per 1-1-2024	€ 15.239.748
Saldo eindwaarde corrigeerd voor reeds genomen winst/ verlies	€ 28.795.134

Voor het bepalen van tussentijdse winst is door de Commissie BBV aansluiting gezocht bij de algemeen aanvaardbare methodiek, waarbij rekening is gehouden met de bijzondere kenmerken van gemeentelijke grondexploitaties. Deze methode noemen we de POC-methode (Percentage of completion). Zie voor een nadere toelichting Bijlage 3 van de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken 2019, Commissie BBV. Dit heeft in 2023 geleid tot een winstnemingen bij de Sniep Holland Park West.

Gronden (nog) niet in exploitatie

De gemeente Diemen heeft een aantal percelen in eigendom die in aanmerking komt voor verkoop en/of herontwikkeling.

De gronden die niet in exploitatie zijn, verdelen we in twee categorieën: de toekomstige bouwprojecten en de overige strategische gronden.

- Gronden behorende tot de eerste categorie zijn onderdeel van een project in de beginfase. Deze gronden worden verantwoord als Immateriële Vaste Activa (IMVA). In deze fase wordt gekeken naar het programma, de stedenbouwkundige randvoorwaarden, de samenwerkingsvormen etc. De kosten worden in principe gedekt uit een krediet en worden verantwoord onder 'voorbereidende grondexploitaties' in het MPG. Indien het project doorgang vindt, worden deze kosten meegenomen in de te openen grondexploitatie. Wanneer het project niet door gaat, komen de kosten ten laste van de Reserve Grondzaken. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het MPG.
- De gronden die behoren tot de tweede categorie, betreffen percelen die in het verleden uit strategische overwegingen zijn aangekocht voor een gebiedsontwikkeling of overige percelen met een (tijdelijke) boekwaarde die zich niet in een transformatieproces bevinden. Deze gronden worden verantwoord als aparte subcategorie strategische gronden onder de Materiële Vaste Activa (MVA). Voor een nadere toelichting van deze gronden wordt verwezen naar het MPG.

Grootschalige projecten

Inleiding

In deze paragraaf zijn eenmalige grootschalige projecten opgenomen die (grote) gevolgen (kunnen) hebben voor de financiële huishouding van de gemeente. Het gaat in deze paragraaf ook om eenmalige grootschalige investeringen die tot gevolg hebben dat de resterende financiële beleidsruimte wordt ingeperkt. Hierbij wordt ingegaan op de grootschalige gebiedsontwikkelingen, namelijk Plantage de Sniep en Holland Park.

Plantage de Sniep betreft een ruimtelijk project met een eigen grondexploitatie.

Holland Park betreft een ruimtelijk project dat in vier deelprojecten te verdelen is, namelijk Campus Holland Park, Holland Park Oost, Holland Park West en Holland Park Zuid. Van deze vier deelprojecten is Holland Park West een eigen grondexploitatie.

Plantage de Sniep

Doel

De nieuwbouwwijk Plantage de Sniep is nagenoeg gerealiseerd. Het doel van het project is om tot afronding te komen. Het gaat daarbij om realisatie van deelplan de Rietschuurhof en de afronding van de laatste werkzaamheden in het openbaar gebied.

Projectfase

In het project de Plantage de Sniep is tot nu toe veel gebeurd. De afgelopen jaren hebben we ruim 1000 nieuwbouwwoningen toegevoegd, vrije kavels ontwikkeld, een brede school met bijgebouw gebouwd en het openbaar gebied aangelegd.

In 2023 is de grondverkoopprocedure van de Rietschuurhof aan woningcorporaties gestart. Twee woningcorporaties hebben aangegeven dat ze hier willen bouwen, maar dat het plan door de hoge eisen en de marktomstandigheden in de huidige vorm niet haalbaar is. De verbouwing van de Grote Rietschuur zelf werd als grootste risico gezien, die ze niet wilden ontwikkelen. Zij pleiten voor aanpassingen van het plan, waardoor er meer creativiteit en ontwerpruimte wordt geboden. Op dit moment zijn we met de woningcorporaties in overleg over het vervolg.

Daarnaast hebben we in 2023 de Sportlaan, inclusief het voormalige ketenpark, definitief ingericht. Ook is in het najaar van 2023 het laatste stukje van de Muidertrekvaart doorgetrokken en afgerond.

Holland Park

Doel

Doel is de gefaseerde transformatie van een (voormalig en verouderd) kantorengedebiet, tot een multifunctioneel, stedelijk woongebied met verschillende ondersteunende voorzieningen.

Projectfase

De gebiedsontwikkeling kent verschillende deelgebieden, ieder als apart project te beschouwen:

- Campus Holland Park, een studentencampus met ruim 1.700 wooneenheden (studenten & 'young professionals') en verschillende commerciële functies;
- Holland Park Oost, een woongebied met circa 2.100 woningen;
- Holland Park West, een woongebied met ruim 700 woningen en een brede school;
- Holland Park Zuid, een woongebied met circa 1.500 woningen en voorzieningen

Holland Park Zuid bestaat vervolgens uit verschillende stedenbouwkundige blokken, die elk een apart project vormen.

De Campus en deelplan Holland Park Oost zijn grotendeels gerealiseerd. Holland Park West is in aanbouw en in Holland Park Zuid is de ontwikkeling van het eerste stedenbouwkundige blok gestart.

Realisatie

Per deelproject wordt kort ingegaan op de realisatie.

Campus Diemen Zuid

De huidige Campus is in 2 fases gerealiseerd via transformatie & nieuwbouw. Daarbij zijn ook diverse commerciële functies gerealiseerd. Met de eigenaar / initiatiefnemer wordt onderzocht of er een 3e fase mogelijk is, met een uitbreiding van het woonprogramma door sloop-nieuwbouw en een opwaardering van het (openbaar) gebied. Om dat te bereiken, worden voor de beoogde ontwikkeling onder andere een ruimtelijk programma van eisen en beeldkwaliteitplan opgesteld en is eind 2023 een participatietraject opgestart.

Holland Park Oost

Sinds 2017 zijn gefaseerd een kleine 2.000 woningen gefaseerd opgeleverd en is het bijbehorende openbaar gebied - inclusief het park - aangelegd en overgedragen aan de gemeente. Het laatste bouwplan met 296 woningen en (commerciële) voorzieningen wordt momenteel gebouwd en in 2025, samen met de openbare ruimte, opgeleverd. Het vergroende ontwerp (VO) van dat openbaar gebied is in 2023 afgerond.

Holland Park West

In verschillende bouw- en ontwikkelfases worden de woningen en (commercieel en maatschappelijke) voorzieningen gerealiseerd door ontwikkelcombinatie BPD / Dura Vermeer. Inmiddels zijn de eerste parkeergarage, brede school, 65 middeldure huurwoningen en 41 vrije sector koopwoningen in fase 1 opgeleverd. Het schoolgebouw is in september 2023, met de verhuizing van 't Atelier, in gebruik genomen. De direct aangrenzende openbare ruimte is na de herfstvakantie aangelegd in definitieve uitvoering.

De overige fases met woningen en voorzieningen zijn in verschillende stadia van ontwerp en voorbereiding. Eind 2023 is voor fase 2A (88 koopwoningen en een 'buurthuis') een nieuwe, gewijzigde omgevingsvergunning aangevraagd, nadat het bouwplan in 2023 vanwege tegenvallende verkoopresultaten uit verkoop was gehaald.

Voor fase 3, met daarin 117 sociale huurwoningen, 115 middeldure huurwoningen en 10 vrije sector koopwoningen, is eind 2023 een ontwerpbesluit Stap 3 (vanwege een afwijking op het geluidbeleid qua te nemen geluidbeperkende maatregelen) genomen en ter inzage gelegd. Vervolgens is ook de aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor de bouw. Voor dit plandeel is in 2023 een subsidieaanvraag in het kader van de Start Bouw Impuls toegekend, gericht op de realisatie van betaalbare woningen.

Ongeveer 80% van de gronden zijn geleverd aan en betaald door de ontwikkelaar, het restant wordt geleverd en betaald nadat de omgevingsvergunning voor de laatste woningen in het plan is verleend.

Holland Park Zuid

In Holland Park Zuid is sprake van vier stedenbouwkundige blokken met verschillende grondeigenaren. Deze grondeigenaren zijn voornemens de percelen aan ontwikkelaars te verkopen. Er is een vastgesteld bestemmingsplan met onder andere een stedenbouwkundig plan als onderlegger, dat als kader fungeert om planinitiatieven te kunnen beoordelen en begeleiden. Aangezien op alle gronden een Wet voorkeursrecht gemeente is gevestigd, heeft de gemeente in 2022 de voorwaarden vastgesteld waaronder zij eenmalig ontheffing van de aanbiedingsplicht wil verlenen voor de grondverkoop. Deze voorwaarden zijn gedeeld met de grondeigenaren.

De ontwikkeling van ieder stedenbouwkundig blok vormt een eigen deelproject. Eind 2023 is een raamovereenkomst gesloten tussen de gemeente en ontwikkelaar AM voor de ontwikkeling het eerste deelproject: Steigerblok (perceel Inholland) en is die ontwikkeling gestart. Het college heeft op 19 december 2023 besloten eenmalig ontheffing te verlenen van de Wvg, voor de verkoop door Inholland aan AM.

Op het Sportblok (het perceel van de Key) zijn eind 2022 dertig modulaire woningen (flexwoningen) door de gemeente opgeleverd, bestemd voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Begin 2023 is de omgeving woonrijp opgeleverd. De woningen worden na 2 tot 3 jaar verplaatst naar een permanente(re) locatie, zodra die gereed is. In december 2023 heeft de Key toestemming verleend een jaar langer gebruik te kunnen maken van dit perceel en zodoende de opvang van Oekraïners daar langer te kunnen organiseren.

Aan de stichting Arq (het perceel Parkblok) is een omgevingsvergunning verleend voor het tijdelijk afwijken van het bestemmingsplan om het huidige maatschappelijk gebruik een jaar te kunnen voortzetten, terwijl zij op zoek is naar een nieuwe huisvestingslocatie.

Financiering

Algemeen

Deze paragraaf informeert de raad over het treasurybeleid en het risicobeheer van de financieringsportefeuille. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Daarbij neemt de gemeente de kaders in acht die zijn geregeld in de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido).

De Wet Financiering Decentrale Overheden

Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is het beheersen van de (mogelijk) uit de treasuryfunctie voortvloeiende risico's. Door middel van het stellen van eisen aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm worden de renterisico's van zowel de korte als de lange schuld door de wet begrensd. Ook verplicht de wet gemeenten twee treasury instrumenten te hanteren:

- Het door de raad vaststellen van een treasurystatuut;
- Het in de begroting en jaarstukken opnemen van een financieringsparagraaf.

Treasurystatuut

Het beleidsmatige kader voor het uitvoeren van de treasuryfunctie is vastgelegd in het 'Treasurystatuut Gemeente Diemen 2016'. Het statuut onderscheidt vier algemene doelstellingen:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's;
- Het minimaliseren van de interne en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten.

Financieringsparagraaf

Interne ontwikkelingen

De treasuryfunctie stelt elk kwartaal een liquiditeitsbegroting op en stemt met de afdelingen af of er nog grote investeringen in de toekomst liggen waarvoor de gemeente genoeg middelen voor moet hebben. Zo heeft de gemeente altijd genoeg middelen maar blijft het onder het kasgeldlimiet.

Externe ontwikkelingen

Volgens het CBS waren de prijzen van consumentengoederen- en diensten in 2023 gemiddeld 3,8 procent hoger dan in 2022. In 2022 was de inflatie 10,0 procent. Vooral de prijsontwikkelingen van voeding en energie hadden invloed op de inflatie in 2023. De inflatie zonder energie en motorbrandstoffen kwam in 2023 gemiddeld uit op 6,5 procent.

Om de hoge inflatie de kop in te drukken heeft de Europese Centrale Bank sinds de zomer van 2022 de eigen beleidsrente in tien stappen verhoogd, tot 4%. Sinds vorig jaar september heeft de ECB de beleidsrente niet meer aangepast, ook al is de inflatie nog niet op het doel

van 2%. Verwachting is dat de doorwerking van een renteverhoging in de economie wat tijd (twee jaar) nodig heeft.

Treasurybeheer

Bij het treasurybeheer onderscheiden we de volgende deelfuncties:

- Risicobeheer (renterisico's en kredietrisico's);
- Kasbeheer;
- Gemeentefinanciering.

Risicobeheer

Risicobeheersing vormt één van de pijlers van de Wet Fido. In beginsel kunnen de risico's die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie worden onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Voor onze gemeente zijn de twee laatstgenoemde risico's niet van toepassing, want onze gemeente heeft geen vrij verhandelbare aandelen en dergelijke en leningen worden uitsluitend verstrekt, aangegaan of gegarandeerd in euro's.

Renterisico kortlopende schuld

Het financieren van de gemeentelijke huishouding door middel van kortlopende geldleningen en de kredietfaciliteit bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) is gebonden aan de norm die de kasgeldlimiet van de Wet Fido stelt. Dit is 8,5% van het begrotingstotaal per 1 januari van het begrotingsjaar.

Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet Fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar bedrijfsvoering mag financieren met kortlopende leningen (< 1 jaar). Daaronder valt ook het 'rood' staan bij de bank. De norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar. Er is sprake van een overschrijding van de kasgeldlimiet wanneer de netto kortlopende schuld per de eerste dag van elk van de drie maanden in een kwartaal, hoger is dan de berekende limiet.

In 2023 bedroeg het begrotingstotaal van de gemeente € 107 miljoen. De kasgeldlimiet voor de gemeente bedroeg € 9,1 miljoen.

Kasgeldlimiet	1ste kwartaal	2de kwartaal	3de kwartaal	4de kwartaal
1. Toegestane kasgeldlimiet				
Begrotingstotaal 2023	107.295	107.295	107.295	107.295
- in procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
- in bedrag	9.120	9.120	9.120	9.120
2. Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	-	-	-	-
Schuld in rekening-courant				
Gestorte gelden door derden < 1 jaar				
Totale omvang van de vlottende schuld	-	-	-	-
3. Vlotende middelen				
Contante gelden in kas	2	-	-	-2
Tegoeden in rekening-courant	501	2	1	-8
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	5.293	8.123	2.669	-3.259
Totale omvang van de vlottende omvang	5.796	8.125	2.670	-3.269
Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto vlotende schuld (2)-(3)	-5.796	-8.125	-2.670	3.269
Toegestane kasgeldlimiet (1)	9.120	9.120	9.120	9.120
Ruimte (+)/Overschrijding (-) = (1)-(4)	14.916	17.245	11.790	5.851

Door het de ontvangst van specifieke uitkeringen, compensabele btw en het uitblijven van nieuwe investeringen is in 2023 een financieringoverschot ontstaan. Hierdoor hoefde we geen kasgeldleningen aan te trekken.

Het financieringoverschot ontstond in het tweede kwartaal. Het overschot fluctueerde tussen de € 10 en € 15 miljoen. Dergelijke overschotten worden de BNG ingezet voor schatkistbakieren (overschotten worden ingezet voor tekorten bij andere gemeenten).

Renterisico langlopende schuld

Met de renterisiconorm is in de Wet Fido een norm gesteld voor het renterisico op langlopende opgenomen leningen. Op onderstaande Modelstaat B moet de gemeente aan de provincie rapporteren over het renterisico gedurende een periode van vier jaren. De herfinanciering van jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen van lopende geldleningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Het renterisico wordt getoetst aan het bedrag van de renterisiconorm.

De volgende tabel geeft de renterisiconorm weer voor 2023.

Modelstaat B		Variabelen renterisiconorm	Begroot 2023	Rekening 2023
Stap				
Berekening Renterisiconorm				
(4a)	Begrotingstotaal 2023		107.295	124.546
(4b)	Percentage regeling		20%	20%
(4) = (4a x 4b/100)	Renterisiconorm		21.459	24.909
Berekening ruimte / overschrijding				
-1	Renteherzieningen		-	-
-2	Aflossingen			-
-3	Renterisico (1+2)		-	-
-4	Renterisiconorm		21.459	24.909
(5a) = (4>3)	Ruimte onder renterisiconorm		21.459	24.909
(5b) = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm		-	-

Uit de tabel blijkt dat de gemeente in 2023 de renterisiconorm niet heeft overschreden.

Kredietrisico's

Deze kunnen zich op twee manieren manifesteren:

1. Kredietrisico's op uitgezette deposito's en verstrekte langlopende leningen

In 2023 had de gemeente geen overtollige liquiditeiten op deposito staan. In 2023 zijn er geen nieuwe langlopende leningen verstrekt.

Bij de reeds verstrekte langlopende geldleningen loopt de gemeente een beperkt risico. Onder 'Uitzettingen' staan ze in een overzicht aflopend naar risico gerangschikt. Ze voldoen alle aan de eisen gesteld in de Wet Fido en het Treasurystatuut of zijn expliciet door de Raad goedgekeurd. Geen enkele geldnemer is in 2023 in gebreke gebleven wat betreft zijn betalingsverplichting.

2. Kredietrisico's op borgstelling (gemeentegaranties)

Hier maken we onderscheid tussen achtervang (indirecte borgstelling) en directe borgstelling.

Diemen bekleedt samen met het Rijk een achtervangpositie bij de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en de stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Hierdoor staat onze gemeente indirect borg voor langlopende leningen die onder directe borging van het WSW aan woningcorporaties zijn verstrekt. Voor hypothecaire geldleningen met Nationale Hypotheek Garantie die onder directe borging van het WEW aan particulieren zijn verstrekt, geldt de achtervangpositie tot 1 januari 2014. Voor hypotheekleningen afgesloten na die datum heeft het Rijk de achtervangpositie van de deelnemende gemeenten voor 100% overgenomen. Geen van beide stichtingen heeft in 2023 aanspraak gemaakt op de achtervangpositie.

Bij directe borgstelling staat de gemeente jegens geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door lokale organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken en die activiteiten verzorgen welke in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak.

In de volgende tabel zijn de leningen opgenomen waarvoor de gemeente zich direct borg heeft gesteld.

Gewaarborgde geldleningen							
Geldnemer	Geldgever	Restant-schuld 31-12-2022	Correctie beginbalans	Vermeer-dering 2023	Aflossing 2023	Restant-schuld 31-12-2023	Rente perc.
Kinderkorf	BNG 40.104135	1.190		-	40	1.150	3,65%
Soc. Medisch Centrum Diemen- Zuid	BNG 40.81323.02	254		-	254	-	6,32%
	BNG 40.104135	222		-	13	209	6,27%
Cordaan Parkstad	Fortis ASR	424		-	106	318	7,04%
	BNG 40.85966	529		-	105	424	6,58%
	BNG 40.92554	423		-	85	338	6,35%
St. Ouddiemerlaan 543	Rabobank Utrecht	527	-17 ¹³	-	-	510	3,50%
	BNG	267		-	17	250	4,97%
Woonstichting de Key	BNG 40.82349.02	401		-	401	-	5,77%
Amsterdamse Mij. tot Stadsherstel	St. Nat. Restauratiefonds	58		-	12	46	2,20%
Totaal		4.295	-17	-	1.033	3.245	

¹³ Toelichting: St. Ouddiemerlaan 543, Bank Nederlandse gemeenten 40.116010.01 is oorspronkelijk van Rabobank. De lening is in 2022 verkocht aan BNG. Er is een nieuwe overeenkomst ontstaan na een renteherziening. Hierdoor is er een nieuwe hoofdsom ontstaan.

Alle geldnemers hebben in 2023 tijdig aan hun betalingsverplichtingen voldaan. Er is in 2023 geen nieuwe borgstelling afgegeven.

Kasbeheer

In het kader van het kasbeheer hebben we erop toegezien dat ook in 2023 de liquiditeitspositie voldoende was zodat we tijdig aan kortlopende verplichtingen (korter dan 1 jaar) konden voldoen. Zoals vermeld hoefde we geen gebruik te maken van de kredietfaciliteit van de BNG. Sterker ons financieringsoverschot is ingezet voor schatkistbankieren. Dit leverde € 475.229 extra rente op.

De Gemeentefinanciering

Voor de financiering van de diverse investeringen trekt de gemeente langlopende leningen (langer dan 1 jaar) aan. Per 1 januari 2023 stond er voor een totaalbedrag van € 44,5 miljoen aan opgenomen leningen op de balans. In 2023 is er een lening van € 5 miljoen aangetrokken. Hierdoor heeft de portefeuille langlopende leningen op 31 december 2023 een omvang van € 49,5 miljoen.

Portefeuille langlopende leningen						
Geldgever	Boekwaarde 31-12-2022	Opname 2023	Aflossing 2023	Boekwaarde 31-12-2023	Soort lening	Rente- percentage
BNG	6.000.000			6.000.000	Fixe	1,949%
Provincie Groningen	5.000.000			5.000.000	Fixe	1,300%
BNG	5.000.000			5.000.000	Fixe	1,958%
Aegon Levensverzekering	7.500.000			7.500.000	Fixe	1,030%
BNG	7.500.000			7.500.000	Fixe	0,900%
BNG	6.000.000			6.000.000	Fixe	1,550%
BNG	7.500.000			7.500.000	Fixe	2,080%
BNG		5.000.000		5.000.000	Fixe	3,110%
Totaal	44.500.000	5.000.000	-	49.500.000		

Uitzettingen

Behalve langlopende opgenomen leningen heeft de gemeente ook langlopende uitgezette leningen. Deze zijn verstrekt in het kader van de publieke taakuitoefening.

Langlopende uitzettingen	Boekwaarde 31-12-2022	Opname 2023	Aflossing 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Hypothecaire geldleningen	387		12	399
Lening aan SVn	6.661	182		6.843
Leningen aan diverse sportverenigingen	150		22	172
Overige langlopende uitzettingen	103		8	111
Totaal	7.301	182	42	7.525

In 2023 zijn er nog drie hypothecaire geldleningen waarop wordt afgelost. Bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) is de rente a €182.000 van 2023 toegevoegd.

De sportverenigingen hebben € 22.000 afgelost.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie bestaat uit het saldo van:

- De werkelijk betaalde rente over aangetrokken leningen en opgenomen middelen in rekening courant ("roodstand");
- De werkelijk ontvangen rente over verstrekte leningen, beleggingen (deposito's) en credit-saldi in rekening courant.

Het volgende overzicht is een saldo van de werkelijk betaalde en ontvangen rente en vergelijkt ze met de bedragen van de begroting.

Saldo financieringsfunctie	Begroting 2023	Rekening 2023	Vershil 2023
Betaalde rente langlopende leningen o/g	-800	-829	-29
Betaalde rente kortlopende leningen o/g	-	-	-
Ontvangen rente langlopende leningen u/g	100	575	475
Ontvangen rente kortlopende leningen u/g	-	3	3
Totaal	-700	-251	449

Zoals eerder toegelicht heeft het financieringsoverschot tot een positief verschil in de rentebaten geleid. Als gevolg van het schatkistbankieren hebben we € 4 ton extra rente ontvangen. Door de hogere rentestand waren ook de renteopbrengsten van de gelden die bij het Stimuleringsfonds Huisvesting (SVn¹⁴) uit staan een € 75.000 hoger dan geraamd.

¹⁴ SVn doet voor de gemeente de uitvoering van Startersleningen en Duurzaamheidsleningen